ଯୋଜନା

ଏକବିଂଶ ବର୍ଷ : ଅଷ୍ଟମ ସଂଖ୍ୟା : ମଇ ୨୦୧୪

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ

୨	ସଂପାଦକୀୟ	
୩	ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା : ଆହ୍ୱାନ ଓ ସୁଯୋଗ	ରୀତୁ ମାଥୁର
୮	ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ
୧୩	ଶକ୍ତି ନିରାପ ାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ: ଧାରା ଓ ନୀତିଗତ ଫ୍ରେମୱାର୍କ	ରବିନ ସିଂଘଲ
୧୮	ଭାରତରେ ନିୟମିତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ	ନରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ବଂସଲ
୨୩	ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ : ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ	ଭରତ ରାମସ୍ୱାମୀ
୨୭	କର ସଂସ୍କାର ଓ ଜି.ଏସ୍.ଟି : ଭବିଷ୍ୟତ ସଂସ୍କାର ସକାଶେ ଆହ୍ୱାନ	ମହେଶ ସି. ପୁରୋହିତ
୩୧	ଓଡିଶାରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ଥିତି ଓ ସୁରକ୍ଷା	ଜିତେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ନାୟକ
୩୪	ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା	ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା
୩୮	ଶକ୍ତି ନିରାପ ା ଓ ଜାତୀୟ କ ର୍ବ୍ୟ	ବିନୋଦ
୪୧	ଯୋଜନା ସବୁ ସଠିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା	ସଂଜୟ ଘୋଷ
୪୩	ମୃ ିକା ସ୍କ୍ରାପର ଓ ଲୋଡର	ରେଶମ ସିଂହ ବିର୍ଦ୍ଦି ଓ କୁଳଦୀପ ସିଂହ
୪୫	ବିଗ୍ ଡାଟା	
୪୭	ବିଶ୍ୱ ନବ ପ୍ରବ ର୍ନ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭାରତ- ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ	ଡକ୍ଟର ବାବୁରାମ ସିଂହ
୫୦	ଗ୍ରାମା ଳରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା- ଏକ ବାସ୍ତବତା	ଡକ୍ଟର ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ କର

ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ରାଜେଶ କୁମାର ଝା
ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ବସନ୍ତ କୁମାର ମାଝୀ
ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଉତ୍ପାଦନ) : ଭି. କେ. ମିନା
ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା : ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଶର୍ମା
ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟ ଶିଳ୍ପୀ : ଜି.ପି. ଧୋପେ

"ଯୋଜନା" ହେଉଛି ପରିକଳ୍ପନା ଓ ଉନ୍ନୟନର ମାସିକ ମୁଖପତ୍ର । ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପରିସର କେବଳ ସରକାରୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପ୍ରକାଶନରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । "ଯୋଜନା" ଅସମିୟା, ବଙ୍ଗଳା, ଇଂରାଜୀ, ଗୁଜରାତୀ, ହିନ୍ଦୀ, କନ୍ନଡ଼, ମଲୟାଳମ, ମରାଠୀ, ଓଡ଼ିଆ, ପଞ୍ଜାବୀ, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ।

ସଂପାଦକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ:

Editor
YOJANA (ODIA)
East Block - 4, Level - 7
R.K. Puram, New Delhi -110066
Phone & Fax : 011-2617 6722
Website : www.publicationsdivision.nic.in
E-mail : yojanaoriya@rediffmail.com
Subscription & Business Queries :
pdjucir@yahoo.co.in
Ph. : 011-26100207

ଯୋଜନାରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତ ବିଚାର ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଅଟେ । ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ଲେଖକ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସେହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ବିଭାଗ ତଥା ସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡିକ ସହ ସଂବନ୍ଧ ବା ତାଙ୍କର ବି ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଛି । ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ ।

ସଂପାଦକୀୟ

ପ୍ରମିଥିୟସ - ଆସନ୍ତୁ, ପୁଣି ଆସନ୍ତୁ

ଆମେ ଅତୀତକୁ ଯାତ୍ରା କରାଇବା ଏକ ଟାଇମ ମେସିନରେ ବସିଛନ୍ତି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରନ୍ତୁ । ଆମେ ସେଥିରେ ଇତିହାସର ଏକ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ବା ତାଠାରୁ ଆହୁରି ପଛକୁ ପହ□ ଯାଇଛୁ । ସେଠାରେ କୌଣସି ଗୁମ୍ଫା ସମ୍ମୁଖରେ ବସି ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ପଥର ଖଣ୍ଡ ସହିତ ଖେଳୁଛି । ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ତାହାକୁ ଇତସ୍ତତଃ ଫୋପାଡୁଥାଏ, ଶୁଖିଲା ପତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଓ ବିଚଳିତ ହୋଇ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ଦୌଡୁଥିବା ଠେକୁଆମାନଙ୍କ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ବହୁତ ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଛି । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ପଥର ଯାଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ପଡିଲା ଏବଂ ହଠାତ୍ ଏକ ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ବାହାରିଲା । ଉଳ୍ଲାସର ସହ ପିଲାଟି ପଥରଗୁଡିକୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଗଦା ମଧ୍ୟରେ ଘସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଅଗ୍ନିକଣା ବାହାରିଲା ଏବଂ ହଠାତ୍ ନିଆଁ ଜଳିଉଠିଲା ! ମାନବ ସଭ୍ୟତା ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଯୁଗରେ ପଦାର୍ପଣ କଲା । ଅଗ୍ନିକୁ ସେ ନିଜ ଆୟ□କୁ ଆଣି ପାରିଥିଲା ।

ଆମେ ଜାଣିନୁ ପ୍ରମିଥିୟସ ଅଗ୍ନିକୁ ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଚୋରି କରିଥିଲା କି ପିଲାଟି ଅଗ୍ନି ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ନେଇ ଖେଳିଲା ବେଳେ ଏହି ଆବିଷ୍କାର ହୋଇଥିଲା ଅଥବା ନିୟମିତ ଭାବରେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଲାଗୁଥିବା ନିଆଁରୁ ହିଁ ମଣିଷ ଅଗ୍ନି ଉପରେ ଜ୍ଞାନ ପାଇଥିଲା । ତେବେ ଅଗ୍ନି ଜାଳିବା ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହିଁ ମଣିଷକୁ ନିଜ ଶରୀର ବାହାରେ ପ୍ରଥମ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଖୋଜିବାରେ ସହାୟତା କରିଥିଲା । ସତରେ ଏହା କେତେ ଅସାଧାରଣ ଘଟଣା ଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କର ଖାଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ମଣିଷକୁ ଜୀବ ଭକ୍ଷଣ କରୁଥିବା ପଶୁମାନଙ୍କଠାରୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଲା । ଶୀତଳ ଅଂଚଳକୁ ନିଜର ବସତି ସଂପ୍ରସାରିତ କରିବାରେ ଏହା ସହାୟତା କରିଥିଲା ତଥା ଅନ୍ଧାରରେ କାମ କରିବା ସଂଭବପର କରାଇଲା । ବାସ୍ତବରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ଶୁଭାରମ୍ଭ ଥିଲା ।

ବାସ୍ତବରେ ମାନବ ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଉପରେ ମଣିଷର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଇତିହାସ । ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ଓ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବିପ୍ଳବ ହେଉଛି ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଦୁଇଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା । ଏହି ଦୁଇଟି ବିପ୍ଳବର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଶକ୍ତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ଉପଯୋଗ କରିବା କ୍ଷମତା । ବାଷ୍ପୀୟ ଇଂଜିନ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବର ତ୍ୱରକ ଥିଲା, ଟ୍ରାନଜିଷ୍ଟର ବା ସେମିକଣ୍ଡକ୍ଟର ଡିଭାଇସ ଥିଲା ସୂଚନା ବିପ୍ଳବର କେନ୍ଦ୍ର । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣୁ ଯେ ବାଷ୍ପୀୟ ଇଂଜିନ କାରଣରୁ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପରିବ□ନ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଏଥିଯୋଗୁଁ ହିଁ ଆଧୁନିକ ପୁଂଜିବାଦୀ ବିଶ୍ୱର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା । ସେଇଭଳି ଆମେ ସେମିକଣ୍ଡକ୍ଟର ଚିପ୍ ବିନା କେବେ ହେଁ ସୂଚନା ବିପ୍ଳବ କଳ୍ପନା ହିଁ କରିପାରିବା ନାହିଁ, ଏହି ଚିପ୍ ସରକିଟ୍ର ଦୁଇଟି ପଏ□ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ପ୍ରବାହ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାଏ । ବାସ୍ତବରେ ଆମେ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ଯଦି ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବା ତେବେ ମାନବ ଜଗତର ଭବିଷ୍ୟତ ସଂପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରିବା ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଶକ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ । ସମଗ୍ର ଆଧୁନିକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉପଯୋଗ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଭାରତ ଭଳି ଦେଶ କୋଇଲା, ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ଓ ବାଷ୍ପ ଭଳି ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି । ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣକରି ପାରୁନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ହୋଇପଡୁଛି । ବୈଦେଶିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ସାମରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଶ ପାଇଁ ମହ□ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେଇଭଳି ଅତ୍ୟଧିକ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗର ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ଭଳି ଅନେକ ଦେଶ ପାଇଁ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହେଉଛି । ନିକଟ ଅତୀତରେ ବେଜିଂରେ ଯେଭଳି ଧୂଆଁ ବଳୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ସେଥିଯୋଗୁଁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ସାରା ସହରରେ ଟି.ଭି. ସ୍କ୍ରିନର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଫ୍ରାନ୍ସ ସରକାର ମଧ୍ୟ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରଦୂଷଣ ହ୍ରାସ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ୟାରିସରେ ଗାଡି ଚଳାଚଳ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାତ୍ମକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସବୁ ଲାଗୁ କରିଥିଲେ । ଲଣ୍ଡନରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷଣ ସ୍ତର ହ୍ରାସ କରିବାକୁ କାରମାନଙ୍କ ଉପରେ 'ଭିଡ ଟିକସ' ବସା ଯାଇଛି ।

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପାଇଁ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକାରୀ, ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗୀ, ପ୍ରଫେସନାଲ ଓ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ । ଭାରତ ଭଳି ଦେଶକୁ ନିଜର ଶକ୍ତି ନୀତିକୁ ଆର୍ଥିକ ଆବଶ୍ୟକତା, ପରିବେଶ ସମସ୍ୟା ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବାସ୍ତବିକତା ସହ ଯୋଡିବାକୁ ହେବ ଯଦ୍ୱାରା ଜାତୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରାଯାଇପାରିବ । ପାରମ୍ପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସର ଅନୁସଂଧାନ ଓ ବ୍ୟବହାର ଆଧାରିତ ବିକାଶ ମଡେଲ ସଂପର୍କରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ ଯେହେତୁ ଏହାର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅଣ ଧାରଣଶୀଳ ଏବଂ ସଂଭବତଃ ଅବା□ିତ ମଧ୍ୟ । ସାରା ଦୁନିଆରେ ବ□ମାନ ଶକ୍ତିର ଏକ ଉତ୍ସରୁ ବିକଳ୍ପ ଉତ୍ସକୁ ପରିବ□ନ, ନୀତିଗତ ସମାଯୋଜନ, ପବନ ଓ ସୌରଶକ୍ତି ଭଳି ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଉପରେ ବ୍ୟାପକ ବିଚାର କରାଯାଉଛି । ସେଇଭଳି ସୁଲଭ ଓ ଧାରଣଶୀଳ ଭାବରେ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଉପରେ ସମାଜକୁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେପରି ଏହା ସୁଲଭ ଓ ଧାରଣ ଶୀଳ ହେବ ତଥା ଆମ ବିବେକ ଓ ପକେଟକୁ ବୋଝ ନହେବ ।

କୁହାଯାଏ ଯେ ପ୍ରମିଥିୟସ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯେ ସେ ଅଗ୍ନି ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଜ୍ଞାନ ଦେଇଥିଲେ, ପରନ୍ତୁ ଦେବତାଙ୍କ ରାଜା ଜିଉସ୍ ଏପରି ଚାହିଁ ନଥିଲେ । ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ନିଜ ଭୁଲ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ମାନବସମାଜ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ପ୍ରୀତି ରହିବ । ଆସନ୍ତୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ହେ ! ପ୍ରମିଥିୟସ ଆପଣ ପୁଣି ଆସନ୍ତୁ ଏବଂ ମଣିଷକୁ ଏକ ଧାରଣଶୀଳ ଏବଂ ବିବେକପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ପାଇଁ ନୂତନ ଅଗ୍ନି ଓ ନୂତନ ଆଲୋକ ଖୋଜିବାରେ ସହାୟତା କରନ୍ତୁ !

ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା : ଆହ୍ୱାନ ଓ ସୁଯୋଗ

• *ରୀତୁ ମାଥୁର*

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଭୟ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଓ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦ ସମାଧାନ ସକାଶେ ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ହେଉଛି ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ଯାହାର ଲାଭ ନେବାକୁ ହେବ । ଭାରତର ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଶକ୍ତି ଯୋଜନାରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଅଧିକ ବିକାଶ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିପାରିବ ।

୧୯୯୦ ଦଶକରେ ଉପସାଗରୀୟ ଯୁଦ୍ଧ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆଣିଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବାସ୍ତବତା ପୁନଶ୍ଚ ଜାତୀୟ ସୁରକ୍ଷା ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ବଦଳାଇବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ମଧ୍ୟ ଆଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦେଇଛି । ପରିବହନ, ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ, ଯୋଗାଯୋଗ, ଶିକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସକାଶେ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଭାରତ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି । ୨୦୩୧/୩୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାରଣଶୀଳ ଭାବରେ ୮-୧୦ ପ୍ରତିଶତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର (ଯାହା ମାନବ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ) ହାସଲ କରିବାକୁ ତଥା ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଜୀବନ ରେଖା ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ ଦେବା ସକାଶେ ୨୦୩୧/୩୨ ବେଳକୁ ଭାରତ ପ୍ରାୟ ୧୫୩୦ ଏମ.ଟି.ଓ.ଇ ବାଣିଜ୍ୟକ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ କରିବା । ୨୦୦୩-୦୪ରେ ଏହା ୩୨୭ ଏମ.ଟି.ଓ.ଇ ଥିଲା । ସୁତରାଂ, ଶକ୍ତି ହେଉଛି ଏକ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମଗ୍ରୀ ଯାହା ଦେଶରେ ଧାରଣଶୀଳ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ ଏବଂ ଜାତୀୟ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

କେଉଁ ସ୍ତରରେ ଆମେ କିଭଳି ଦେଖୁଛୁ ତାହାକୁ ଭି□କରି ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ସଂଜ୍ଞା ଅନେକ ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ନିୟୁତାଧିକ ଲୋକ କେବଳ ଆଲୋକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ପାଉ ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ରୋଷେଇ ଆଦି ସକାଶେ ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତି ମାଧ୍ୟମ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ସେଠାରେ ପାରମ୍ପରିକ ଦିଗରୁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ ଘରେ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ ଦେବା । ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ଗ୍ରାମାଂଚଳରେ ଲୋକମାନେ ସହରାଂଚଳର ୪ ପ୍ରତିଶତ ତୁଳନାରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଇନ୍ଧନ ପାଇଁ ଅଧିକ ବ୍ୟୟ କରୁଛନ୍ତି (୬ ପ୍ରତିଶତ) ତା ନୁହେଁ ବରଂ ପାରଂପରିକ ଇନ୍ଧନ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ମିଳୁନଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ସହରାଂଚଳ ଲୋକଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଇନ୍ଧନ ସକାଶେ ଅଧିକ ୟୁନିଟ ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି

ଗ୍ରାମାଂଚଳରେ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିକଳ୍ପ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ବିଭିନ୍ନ ବିକଳ୍ପ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବା ସକାଶେ ସେମାନେ ସମର୍ଥ ନୁହଁନ୍ତି । ଏପରିକି ଆଧୁନିକ ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉ ନାହିଁ । ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ଅର୍ଥ ହେଲା ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ ସହ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ । ଅନେକ ଲୋକ ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ ସହ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ସକାଶେ ସମର୍ଥ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ନିୟମିତ ଯୋଗାଣ ମିଳୁନାହିଁ । ୨୦୧୧/୧୨ ବର୍ଷ ଭାରତର ଶକ୍ତି ଓ ପିକ୍ ସମୟ ଅଭାବ ଥିଲା ଯଥାକ୍ରମେ ୮.୫ ପ୍ରତିଶତ ଓ ୧୦.୬ ପ୍ରତିଶତ । କ୍ରମାଗତ ବିଦ୍ୟୁତ କାଟ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଆବାସିକ, ବାଣିଜ୍ୟିକ ଓ ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ଖାଉଟିମାନେ ଡିଜେଲ ଜେନେରେଟର ଭଳି ବ୍ୟାକ୍‌-ଅପ ବିକଳ୍ପ ଆଦିର ଉପଯୋଗ କରନ୍ତି ଯାହା କେବଳ ବ୍ୟୟବହୁଳ ନୁହେଁ ଏଥିଯୋଗୁଁ ଅଧିକ ପ୍ରଦୂଷଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ଓ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ।

ମାନବ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ୧୮୬ଟି ଦେଶଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୧୩୬ ରେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭାରତକୁ ସେବା ଓ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସଂରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ବିକାଶ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥିପାଇଁ ଅତି ଉଚ୍ଚସ୍ତରର ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସବୁ ସମୟରେ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମାତ୍ରାର ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଓ ଉପଲବ୍ଧତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ବିଶ୍ୱକୃତ ଦୁନିଆ ଦେଖିଲେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସୀମାରେଖାକୁ ଦେଖି ବିଭିନ୍ନ ଅଂଚଳ ଓ ଦେଶକୁ ଦେଖି ଇନ୍ଧନ ଉପଲବ୍ଧତା ଓ ବୈଷୟିକ ପ୍ରଗତି ଆକଳନ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମଦାନୀ ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳତାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଅସୁରକ୍ଷା । ଏହା ଜାପାନ ଭଳି ଦେଶ ପାଇଁ ସତ୍ୟ କାରଣ ଜାପାନରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସର ଉପଲବ୍ଧତା ଆଦୌ ନାହିଁ । ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରକଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବଳିଷ୍ଠ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ବଜାୟ ରଖି ପାରିଛନ୍ତି । ଦୁନିଆ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ସମସ୍ୟା ନ ହୋଇପାରେ । କାରଣ ଜର୍ମାନୀ ଭଳି ଅନେକ ୟୁରୋପୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ନୂତନ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । ଭାରତର ନିଟ ଶକ୍ତି ଆମଦାନୀ ବିଲ୍ ୨୦୧୧-୧୨ ବର୍ଷ ଜି.ଡି.ପି.ର ୮ ପ୍ରତିଶତ ପାଖାପାଖି ଥିଲା । ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଯୋଗୁଁ ବିଶେଷ କରି ଭିତ୍ତିଭୂମି ସଂରଚନା ସକାଶେ ଶକ୍ତିର ଧାରଣଶୀଳତା ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇଛି । ସୁତରାଂ, ଭାରତରେ ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଶକ୍ତି ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତାର କମ ସ୍ତରକୁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ବୋଲି ଧରାଯାଉଛି ।

ତେବେ, ଆଜିକାଲି ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାରେ ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ଓ ପରିବେଶ ଧାରଣଶୀଳତାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଧରାଯାଉଛି । ତେଣୁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାରେ ବିଭିନ୍ନ ସମନ୍ୱିତ ଉଦ୍ୟମ, ନୀତି ନିୟମ, ସୁଦକ୍ଷ, ସ୍ୱଳ୍ପ ଅଙ୍ଗାର ତଥା ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷିତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଦିକୁ ବିଚାର କରାଯାଉଛି ।

ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନୀତି ଚିଠାରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ଯେଉଁ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି ସେଥିରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନୋଟି ଦିଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି ।

୧. ୨୦୩୧-୩୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୮ ରୁ ୯ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ।

୨. ସାମାଜିକ ବିକାଶ, ଗରିବଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସୁରକ୍ଷା ସକାଶେ ଜୀବନରେଖା ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ

୩. ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଓ ଉପଯୋଗ ଧାରଣଶୀଳ କରିବା ।

ଦୃଶ୍ୟପଟ ଆଧାରିତ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ 'ମରକାଲ' ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରି 'ଟେରି' ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଭାରତର ବାଣିଜ୍ୟିକ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ୨୦୩୧ ବେଳକୁ ୬ ଗୁଣ ଏବଂ ୨୦୫୧ ବେଳକୁ ୧୨ ଗୁଣ (୨୦୦୧ ତୁଳନାରେ) ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ତେବେ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ବିକଳ୍ପ ଗୁଡିକର ପ୍ରୟୋଗ ହେଲେ ଏହି ବୃଦ୍ଧି ୫ ଗୁଣ ଓ ୯ ଗୁଣ ହେବ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଭାବରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଥିଲେ ହେଁ ୨୦୩୧ ବେଳକୁ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଅଂଶ ମାତ୍ର ୭ ପ୍ରତିଶତ ହେବ ବୋଲି ହିସାବ କରାଯାଇଛି ।

ଦେଶରେ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଯେଭଳି ଗତିରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭାରତରେ ଏକଦା ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଅଂଶ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଥିଲେ ହେଁ (ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ) ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଅଧିକ ରହୁଛି । ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଓ ଚାହିଦା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ତଫାତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଇନ୍ଧନ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ଭାରତର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ୨୦୦୩-୦୪ ରେ ୩୬ ପ୍ରତିଶତରୁ ୨୦୦୯-୧୦ ବେଳକୁ ୪୯ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ ଏହା ୫୮ ପ୍ରତିଶତରୁ ୭୩ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ

ଯେତେ ଉଦ୍ୟମ କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ଦେଶର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ହେବ । ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ୨୦୩୧ ବେଳକୁ ୭୪ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ୨୦୫୧ ବେଳକୁ ୮୭ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ । ଏହାର ପ୍ରସାର ଆମଦାନୀ ବିଲ, ଆମଦାନୀ ସକାଶେ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସଂରଚନା ବୃଦ୍ଧି ତଥା ପରିବେଶ ଜନିତ ପ୍ରଭାବ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ରହିବ । ଟେରି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ଉପଯୋଗ କରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡିକରେ ବିକଳ୍ପର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ତୈଳ ଆମଦାନୀ ନିର୍ଭରଶୀଳତାରେ ନମନୀୟତା ବହୁତ କମ୍ ରହିବ ତଥା କୋଇଲା ଆମଦାନୀ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ରହିବ ।

ପାରଂପରିକ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ନେଇ ରହିଥିବା ସମସ୍ୟା ଓ ଆହ୍ୱାନ କୋଇଲା

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରୁ କୋଇଲା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଦେଶରେ ଗଚ୍ଛିତ କୋଇଲା ରିଜର୍ଭ ମାତ୍ରା, କୋଇଲାର ଗୁଣାତ୍ମକମାନ ତଥା ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ କୋଇଲା ପରିବହନ କରିବା କ୍ଷମତା । ଐତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଶରେ କୋଇଲା ସମ୍ବଳ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମାତ୍ରାରେ (୨୦୦୯ ଏପ୍ରିଲ ୧, ସୁଦ୍ଧା ଦେଶରେ ମୋଟ ୨୬୭.୨୧ ବିଲିୟନ ଟନ କୋଇଲା ସମ୍ବଳ ରିଜର୍ଭ ରହିଛି) ଥିଲେ ହେଁ ଖଣିରୁ ବାହାର କରି ଉପଯୋଗ କଲାଭଳି କୋଇଲାର ପରିମାଣ କିନ୍ତୁ ସେଭଳି ମାତ୍ରାରେ ନାହିଁ । ଏଥିନେଇ ସମସ୍ତେ ଏକମତ ଯେ କୋଇଲା ଖଣି ସବୁ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଂଚଳ ଯଥା ଜଙ୍ଗଲ ବା ଜଳାଶୟ ତଳେ ରହିଛି ତଥା ଏହା ୧୨୦୦ ମିଟର ଗଭୀରତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି ଯାହା ଖନନ କରିବା ସଂଭବପର ନୁହେଁ । ୩୦୦ ମିଟରରୁ ଅଧିକ ଗଭୀର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରୁଛି । କୋଲ ଇଣ୍ଡିଆ ନିକଟରେ ଯେଉଁ ଖନନ ଯୋଗ୍ୟ କୋଇଲା ରିଜର୍ଭ ରହିଛି ତାହାର ମାତ୍ରା ହେଉଛି ୨୧ ନିୟୁତ ମେଟ୍ରିକ ଟନ । ୟୁ.ଏନ୍.ଏଫ୍.ସି. ବ୍ୟବସ୍ଥା ହିସାବ ଅନୁଯାୟୀ ଏପ୍ରିଲ ୨୦୧୧ ସୁଦ୍ଧା ଏହିମାତ୍ରା ୧୮ ନିୟୁତ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ରହିଛି । ତେଣୁ ଯେଉଁ କୋଇଲା ଖନନ କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ମାତ୍ର ୩୦-୪୦ ବର୍ଷର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିପାରିବ । କୋଇଲା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଭାରତୀୟ କୋଇଲାରେ ଅଧିକ ପାଉଁଶ ଥିବା ଏବଂ ଏହାର ପରିବହନ ନେଇ ରହିଥିବା ସମସ୍ୟା । ଏଥିଯୋଗୁଁ କୋଇଲା ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ହେଉଛି ।

ଭାରତ ସର୍ବାଧିକ କୋଇଲା ଇଣ୍ଡୋନେସିଆରୁ ଆମଦାନୀ କରୁଥିବା ବେଳେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରୁ ମଧ୍ୟ ଆମଦାନୀ କରିଥାଏ । ୨୦୧୧ ବର୍ଷ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ କୋଇଲାର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପରେ ଏହି ଆମଦାନୀ ନେଇ ମୂଲ୍ୟ ଦିଗରୁ ରହିଥିବା ଅସୁରକ୍ଷା ପୁନଶ୍ଚ ଉଜ୍ଜୀବିତ ହେବା ପରେ ଏହାର ବିକଳ୍ପ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରାଗଲା । ଦେଶର କୋଇଲା ଆଧାରିତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୮ରେ ୭୬ ଗିଗାୱାଟ ଥିବାବେଳେ ୨୦୧୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ବେଳକୁ ତାହା ୧୩୦ ଗିଗାୱାଟକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଏହି ବୃଦ୍ଧି ୭୧ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ମାତ୍ର ୨୦ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ କୋଇଲା ଆମଦାନୀ ସ୍ଥିତି ୨୦୦୭-୦୮ରେ ୧୦.୨ ନିୟୁତ ଟନରୁ ୨୦୧୨-୧୩ ବେଳକୁ ୬୨.୫ ନିୟୁତ ଟନକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ।

ସୁତରାଂ, କୋଇଲା ଭିତ୍ତିକ ଶକ୍ତି ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଗୁଡିକ ସକାଶେ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଯୋଗାଣ ମଧ୍ୟରେ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଜାରୀ ରହିବ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କୋଇଲା ଯୋଗାଣ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ଏନ.ଟି.ପି.ସି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ଏନ.ଟି.ପି.ସି ବର୍ତ୍ତମାନ ୪୫ ମେଗାୱାଟ କ୍ଷମତା ବିଶିଷ୍ଟ ତିନୋଟି ସୌର ଶକ୍ତି ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏନ.ଟି.ପି.ସି ପାରଂପରିକ ଇନ୍ଧନର ବିକଳ୍ପ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ହେବା ଆରଂଭ କରିଛି ।

ତୈଳ ଓ ବାଷ୍ପ

ଭାରତରେ ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ ବିଗତ ଦଶକରେ ପ୍ରାୟ ସ୍ଥାଣୁ ରହିଛି ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଓ.ଏନ.ଜି.ସି (ମୁଖ୍ୟତଃ ବମ୍ବେ ହାଇ) ଏବଂ ଅଏଲ ଇଣ୍ଡିଆ (ଆସାମ)ର ତୈଳ ଖନନ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡିକ ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ ଏଗୁଡିକ ଉତ୍ପାଦନର ଶୀର୍ଷ ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । କଷ୍ଟକର ଅଂଚଳରେ ନୂତନ ତୈଳ କୂପ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥି ସହିତ ଏହାର ପରିବେଶଗତ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପଡିବ । ଭାରତ ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଆମଦାନୀ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ରାଜନୈତିକ ଦିଗରୁ ମନ୍ଥର ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟ ଅଂଚଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ସବୁବେଳେ ଯୋଗାଣ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଅନିଶ୍ଚିତତା ରହୁଛି । ଏଥି ସହିତ ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷା ଓ ଦସ୍ୟୁ ମାନଙ୍କ ବିପଦ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇଛି ।

ବିଗତ ଦଶକରେ ଦେଶରେ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପର ଚାହିଦା ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ପ୍ରାୟ ୯ ପ୍ରତିଶତ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ବାଷ୍ପ ଆଧାରିତ । ୨୦୧୨-୧୩ ବର୍ଷ ଭାରତ ପ୍ରାୟ ୧୮ ନିୟୁତ ଘନମିଟର ଏଲ୍.ଏନ୍.ଜି ଆମଦାନୀ କରିଥିଲା । ବାଷ୍ପ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ୧୦ ଗିଗାୱାଟ ଗ୍ୟାସ ଆଧାରିତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ପଡି ରହିଛି । ଡି-୬ ଗ୍ୟାସ

କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଉତ୍ପାଦନ କମ ହେଉଥିବା, ଘରୋଇ ଚାହିଦା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବିଶ୍ୱ ବାଷ୍ପ ବଜାରର ସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଭାରତକୁ ବାଷ୍ପ ଆମଦାନୀ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ସକାଶେ ଭି□ଭୂମି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବାକୁ ହେବ । ବ□ମାନ କେବଳ ଦୁଇଟି ଏଲ୍.ଏନ୍.ଜି. ଟର୍ମିନାଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଗ୍ୟାସ ମୁଖ୍ୟତଃ ପଶ୍ଚିମ ଏସିଆରୁ ଆମଦାନୀ କରାଯାଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟତଃ ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପୂର୍ବ ତଟରେ ଏଲ୍.ଏନ୍.ଜି. ଟର୍ମିନାଲ ନିର୍ମାଣ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଗ୍ୟାସର ପରିବହନ ପାଇଁ ପାଇପ ଲାଇନ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଟ୍ରାନ୍ସନ୍ୟାସନାଲ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ପାଇପ ଲାଇନ ନିର୍ମାଣ ମନ୍ଥର ଗତିରେ ହେଉଛି । ଭୌଗୋଳିକ ରାଜନୈତିକ ସମସ୍ୟା ଏଥିରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଆମଦାନୀର ବ୍ୟୟ ଅର୍ଥନୀତି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଏଲ୍.ଏନ୍.ଜି. ତୁଳନାରେ ଟ୍ରାନ୍ସ ନ୍ୟାସନାଲ ପାଇପ ଲାଇନ ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ବୋଲି ଜଣାଯାଇଛି । ତୁର୍କମେନିସ୍ତାନ- ଆଫଗାନିସ୍ତାନ-ପାକିସ୍ତାନ-ଭାରତ ପାଇପ ଲାଇନ ଏବଂ ଇରାନ-ପାକିସ୍ତାନ-ଭାରତ ପାଇପ ଲାଇନ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ ଆହ୍ୱାନ ମୂଳକ ହୋଇଛି । ରାଜନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅସ୍ଥିର ଏହି ଦେଶଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗ୍ୟାସ ପାଇପ ଲାଇନ ନିର୍ମାଣ ଅବଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରୁ ବ୍ୟାପକ ଆହ୍ୱାନ ମୂଳକ ହୋଇଛି ।

ଗ୍ୟାସ ଉପଲବ୍ଧତା ଦିଗରୁ ସେଲ୍ ଗ୍ୟାସର ଆବିର୍ଭାବ ଅନେକ ଆଶାର ସଂଚାର କରିଛି । ତେବେ ସେଲ ଗ୍ୟାସ ବେସିନ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ତାହାର ଉ□ୋଳନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ହାସଲ ନେଇ ଅନେକ ଚିନ୍ତା ରହିଛି । ଏଥିନେଇ ଆବଶ୍ୟକ ଜଳ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମସ୍ୟା କାରଣ ଭାରତରେ ଜଳାଭାବ ଅଧିକ ରହିଛି ଏବଂ ଏହା ମୁଣ୍ଡପିଛା ଅଭାବ ବେ□ମାର୍କ (୧୦୦୦ ଘନମିଟର) ଛୁଇଁବା ସ୍ଥିତିକୁ ଆସିଗଲାଣି । କାମ୍ବେ ଗଣ୍ଡୱାନା କ୍ରିଷ୍ଣା-ଗୋଦାବରୀ ଓ ଇଣ୍ଡୋ-ଗାଙ୍ଗେୟ ସମତଳ ଅଂଚଳରେ ସେଲ ଗ୍ୟାସ ଉତ୍ପାଦନ ସୁଯୋଗ ଅଧିକ ରହିଥିଲେ ହେଁ ଏ ଅଂଚଳରେ ୨୦୩୦ ବେଳକୁ ଜଳାଭାବ ଅଧିକ ଗୁରୁତର ହେବ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଛି । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟା ହୋଇ ରହିଛି ।

ଆଣବିକ ଶକ୍ତି

୩- ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଜରିଆରେ ଅଧିକ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଭାରତ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା ବେଳେ ଦେଶରେ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ ନିର୍ମାଣ ନେଇ ଅନେକ ଚିନ୍ତା ରହିଛି । ଦୈତପୁର ଆଦି ଅଂଚଳରେ ଏଭଳି ପ୍ଲା□ ବିରୋଧରେ ଯେପରି ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦେଖାଗଲା ।

ଆଣବିକ ସୁରକ୍ଷା ନେଇ ଅତିରିକ୍ତ ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ସଚେତନତାର ପ୍ରସାର ଏବଂ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ରେ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ବାସ୍ତବତା ଉପରେ ପାରଦର୍ଶୀ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ।

ଜଳବିଦ୍ୟୁତ

ଚାହିଦା ପୂରଣ ପାଇଁ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ଏକ ଆଦର୍ଶ ବିକଳ୍ପ । କିନ୍ତୁ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ ନେଇ ଦେଖାଦେଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗୁଡିକ ଯୋଜନା ମୁତାବକ ସଂପନ୍ନ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଆଶଙ୍କା ଭାଗିଦାରୀ, ବିସ୍ଥାପିତ ପୁନର୍ବାସ ଓ ଥଇଥାନ ଆଦି ଦେଶରେ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାପନରେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇଛି ।

ଭାରତ ପାଇଁ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ବିକଳ୍ପ ସବୁ କଣ

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଭୟ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଓ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦ ସମାଧାନ ସକାଶେ ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ହେଉଛି ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ଯାହାର ଲାଭ ନେବାକୁ ହେବ । ଭାରତର ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଶକ୍ତି ଯୋଜନାରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଅଧିକ ବିକାଶ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିପାରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଅଧିକ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ଜନିତ ସମସ୍ୟା ଲାଘବ କରିପାରିବ ତଥା ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ ସକାଶେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ କରାଇ ପାରିବ । ଭାରତରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଓ ଉଦୀୟମାନ ବିକଳ୍ପ ସବୁ ରହିଛି ତାହା ହେଲା ଷ୍ଟୋରେଜ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସହ ସୌରଶକ୍ତି, ଉପକୂଳ ଦୂରବ□ୀ ପବନ କଳ, ତୃତୀୟ ଜେନେରେସନ ଜୈବ ଇନ୍ଧନ ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ କୋଇଲା ବେଡ୍‌ମିଥେନ୍ ।

ଆଗାମୀ ସମୟରେ ସୌର ଓ ପବନ ଶକ୍ତି ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏକାଦଶ ଯୋଜନା ତୁଳନାରେ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ଅନୁକୂଳ ନୀତି ଯୋଗୁଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରିଛି । ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ହିସାବ ମୁତାବକ ଭାରତରେ ହାରାହାରି ବିଛୁରଣ ହେଉଛି ଦୈନିକ ୪-୭ କିଲୋୱାଟ ଘ□ା/ ବର୍ଗମିଟର। ଏଥିରୁ ବର୍ଗ ମିଟର ପିଛା ୨୦-୩୦ ମେଗାଓ୍ୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ଦେଶର ପ୍ରାୟ ୫୮ ପ୍ରତିଶତ ଭୌଗୋଳିକ ଅଂଚଳ ଦୈନିକ ବର୍ଗମିଟର ପିଛା ୫ କିଲୋୱାଟ ଇନସୋଲେସନ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବେଳେ ଉତ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଯାଗା ଉପଲବ୍ଧ ହେଉ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ପତିତ ଓ ବଂଜର ଅଂଚଳରେ ସୀମିତ ରହୁଛି । ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ, ଗୁଜରାଟ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ରାଜସ୍ଥାନ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସୌରଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଅ□ଳ

ରହିଛି । ତେବେ ଏଥିପାଇଁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ସୋଲାର ପି.ଭି. ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ପ୍ରଗତି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ କମ ହୋଇଗଲାଣି । ଥିନ୍‌ଫିଲମ୍ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା (ବର୍ତ୍ତମାନ ବଜାରରେ ଏହାର ଅଂଶ ହେଉଛି ୨୦ ପ୍ରତିଶତ)ର ବିକାଶ ପରେ ସୋଲାର ପି.ଭି.ର ମୂଲ୍ୟ ଆହୁରି ଖସି ଆସିବ । ହିସାବରୁ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ଗ୍ରୀଡ ସଂଯୁକ୍ତ ସୋଲାର ପି.ଭି. ପାଇଁ ବ୍ୟୟ କିଲୋୱାଟ ପିଛା ୭-୯ ଟଙ୍କା ହେବ । ପବନ ଆଧାରିତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟୟ ହେଉଛି କିଲୋୱାଟ ପିଛା ୫-୬ ଟଙ୍କା । ସୁତରାଂ, ଏହି ଉତ୍ପାଦନବ୍ୟୟ କୋଇଲା ଆଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟୟ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଗୁରଗାଓଁରେ ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ଡିଜେଲ ଆଧାରିତ ଜେନେରେଟର ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ସେଥିରେ ବ୍ୟୟ ହେଉଛି କିଲୋୱାଟ ତୁଳନାରେ ୧୫-୨୦ ଟଙ୍କା । ଏହା ତୁଳନାରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟୟ ହେଉଛି ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ । ସୁତରାଂ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚାହିଦା ପୂରଣ ପାଇଁ ଜେନେରେଟର ବ୍ୟାକ ଅପ ସ୍ଥାନରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଉପଯୋଗ ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ହେବ । ତେବେ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଶ ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ପସନ୍ଦଯୋଗ୍ୟ ବିକଳ୍ପ ଅବଶ୍ୟ ହେବ । ଦେଶରେ ସୋଲାର ରୁଫ୍‌ଟପ୍ ବିକଳ୍ପ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ୪.୪୨ ପ୍ରତିଶତ ରୁଫ୍‌ଟପ୍ ସୋଲାର୍ ପି.ଭି. ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ବୋଲି ଏକ ହିସାବରୁ ଜଣାଯାଇଛି ।

ସି.ବି.ଏମ୍. ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଏକ କ୍ଷେତ୍ର ଯାହା ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ । କୋଇଲା ନିଷ୍କାସନ ଅନେକ ସମସ୍ୟା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସି.ବି.ଏମ୍. ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ଏକ ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସମାଧାନ ହୋଇପାରେ । ସି.ବି.ଏମ୍. ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗଭୀରତାରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସମାନ୍ତରାଳ ଡ୍ରିଲିଂର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ସେଲ ଗ୍ୟାସ ତୁଳନାରେ ଫ୍ରାକଚରିଂ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଆବଶ୍ୟକ ପଡିଥାଏ । ୨୦୦୧ ଠାରୁ ୩୩ ଟି ବ୍ଲକ ଖନନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଛି ମାତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ବାର୍ଷିକ ୩ ବି.ସି.ଏମ୍. ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିଛି ।

ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ସେଲଗ୍ୟାସ, ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ତଥା ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗରେ ଦକ୍ଷତା ଆଦି ଦୀର୍ଘମିଆଦରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ସମାଧାନ ହେବ । ତେବେ ଏହିସବୁ ଆବଶ୍ୟକ ବୈଷୟିକ ବିକାଶ କରିବାକୁ ହେବ । ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ତଥାପି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିବ ବୋଲି ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନରେ କୁହାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଅଭାବ ପୂରଣ ପାଇଁ ଏହି ସବୁ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲେ ଦୀର୍ଘମିଆଦରେ ତାହା ଲାଭଦାୟକ ହେବ ।

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତ ପନ୍ଥା

ଭାରତ ସମ୍ମୁଖରେ ବ୍ୟାପକ ଓ ବହୁବିଧ ଆହ୍ୱାନ ରହିଛି । ଧାରଣଶୀଳ ବିକାଶ ଓ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାକୁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ବିକଳ୍ପର ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆ ଯାଉଥିଲେ ହେଁ ପୁଞ୍ଜି ଆଗମନ, ଭିତ୍ତିଭୂମି, ଦକ୍ଷତା, ଜମି, ଜଳ ଆଦି ଦିଗରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିଛି ସେ ସବୁରେ ସମାଧାନ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ।

ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ନକରି କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଭାରତରେ ନାହିଁ । ବିକଳ୍ପ / ଶୂନ୍ୟ କାରବନ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ହେଉ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମଧ୍ୟ ଦୂର ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ସୁଦୃଢ ଭାବରେ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ହାସଲ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ଯେପରି ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଣ ଯୋଗୁଁ ବାଧିତ ନହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ପଡିବ । ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ସବୁ କମ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ସେଥିରେ ଯେପରି ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ନହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯୋଜନା କରିବାକୁ ହେବ । ଭବିଷ୍ୟତ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତାର ସଠିକ ଆକଳନ ତଥା ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ଓ ସଂଚୟ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସୁଯୋଗର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଯିବା ଦରକାର ।

କ୍ଷୁଦ୍ରରୁ ମଧ୍ୟମ ମିଆଦରେ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିବ । କୋଇଲା ଓ ତୈଳ ରିଜର୍ଭର ଖନନ ଦିଗ ଉପରେ ଅଧିକ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ । ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ସକାଶେ ଇନ୍ଧନର ଯୁକ୍ତି ସଂଗତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ବୃହତ୍ତର ସ୍ତରରେ ଦେଖିଲେ ଭାରତର ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ବିଦେଶ ନୀତିକୁ ଭାରତ ମହାସାଗର, ଦକ୍ଷିଣ ଚୀନ ଉପସାଗର ନୀତି ତଥା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ନୀତି ସହ ସଂଲଗ୍ନ କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଆମଦାନୀ ହେଉଥିବା ଇନ୍ଧନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଯେପରି ନିରନ୍ତର ମିଳିବ ସେଥିପାଇଁ ଭାରତକୁ ଅଧିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସହଯୋଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଯେଉଁ ସବୁ ଉପରେ ଅଧିକ ସୁଚିନ୍ତିତ ଯୋଜନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ସେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି :

ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟାଘାତ ସ୍ଥିତିରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଜନା

ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୨୬ପୃଷ୍ଠାରେ

ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

• *ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ*

ଅନୁକୂଳ ନୀତିଗତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି, ଉ ମ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ସହାୟତା ଆଦି ଜରିଆରେ ସରକାର ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ପ୍ରସାର ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ସବୁ ନୀତିଗତ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି ତାହାକୁ ଭାରତ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛି ।

ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିକୁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଭଳି ବିକାଶ ମୂଳକ ଲାଭ ସହିତ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଜନିତ ଆହ୍ୱାନର ମୁକାବିଲା ସକାଶେ ଏକ ପ୍ରତିକାର ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଛି । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ବ୍ୟାପକ ହେଉଛି । ନିକଟ ଅତୀତରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ପୁଂଜି ନିବେଶ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ହେଉଥିବା ପୁଂଜି ନିବେଶ ଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବା ଦେଖା ଯାଇଛି । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ସକାଶେ ପୁଂଜି ନିବେଶ ୨୦୦୪ ବେଳକୁ ୩୯.୬ ବିଲିୟନ ଡଲାର ଥିବା ବେଳେ ୨୦୧୧ ବେଳକୁ ତାହା ୨୭୯ ବିଲିୟନ ଡଲାରକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ୨୦୧୨ ବର୍ଷ ଏହା ୨୪୪.୪ ବିଲିୟନ ଡଲାରକୁ ଖସି ଆସିଥିଲେ ହେଁ ଏହି ହ୍ରାସ ମୁଖ୍ୟତଃ ବିକଶିତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଂଜି ନିବେଶ କିଛିଟା କମ ହେବା ଏବଂ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ମୂଲ୍ୟ କମ ହେବା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ବିଗତ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଂଜିନିବେଶ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ୨୦୧୨ ବର୍ଷ ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଳୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଂଜି ନିବେଶ ବ୍ୟବଧାନ ୧୫ ପ୍ରତିଶତରୁ ମଧ୍ୟ କମ ହୋଇଛି । ୨୦୧୨ ଶେଷ ବେଳକୁ ଅତି କମରେ ୧୩୮ଟି ଦେଶ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଲକ୍ଷ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ୨୦୧୩ ପ୍ରାରଂଭରେ ୧୨୭ଟି ଦେଶରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଦେଖା ଯାଇଛି । ଏମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ଦେଶ ହେଉଛନ୍ତି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ।

ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରଚଳିତ ଧାରାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସକ୍ରିୟ ହୋଇଛି । ୨୦୨୨ ବେଳକୁ ୭୪ ମେଗାୱାଟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ୨୦ ଗିଗାୱାଟ ସୌରଶକ୍ତି ୨୦୨୦ ସୁଦ୍ଧା ୧୫ ପ୍ରତିଶତ ଉପଯୋଗ କ୍ଷମ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଏଥିରୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ୩୦ ଗିଗାୱାଟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ

କ୍ଷମତା ସ୍ଥାପନ କରି ଭାରତ ବିଶ୍ୱର ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ ଦେଶ ହୋଇ ପାଇଛି । ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନା କାଳରେ ଅତିରିକ୍ତ ୩୦ ଗିଗାୱାଟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ସ୍ଥାପନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ୪ ବିଲିୟନ ଡଲାର ବ୍ୟୟ ବରାଦ କରାଯାଇଛି । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ଅବଶ୍ୟ ମହ□ାକାଂକ୍ଷୀ ଯୋଜନା ରଖିଛି । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଯୋଗାଇ ଦେବା ତଥା ଆ□ଳିକ ବିକାଶ, କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି, ବିଶ୍ୱ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କ୍ଷମ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧତା, ଉନ୍ନତ ତଥା ଜଳବାୟୁ ଜନିତ ସମସ୍ୟା ଦୂର କରିବା ।

ଭାରତରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ବର୍ଷ ଅତିରିକ୍ତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଆୟୋଗ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ତଥା ଏହାକୁ ନୂତନ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସର ବିକାଶ ନୀତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ସମନ୍ୱୟ, ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ଆଦି ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ଉଦ୍ୟମ ପରେ ୧୯୮୨ ମସିହାରେ ଏହାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଅଣ ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ବିଭାଗ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ୧୯୯୨ରେ ଏହାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ୨୦୦୬ରେ ଏହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ନୂତନ ନାମ କରଣ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ନୂତନ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ୧୯୮୭ ବର୍ଷ ଭାରତୀୟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ ଏଜେନ୍‌ସି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ଏହି ଏଜେନସି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ପରେ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ଏଜେନସି ସବୁ ଗଠନ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

ଭାରତରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସୌର ଓ ପବନ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରା ଯାଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ପବନ ଶକ୍ତିର ଅଂଶ ଅଧିକ ହୋଇଛି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱର କେତେକ ବଡ ବଡ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଭାରତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ବ□ମାନ କମ ମାତ୍ରାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ୨୦୨୨ ବେଳକୁ ସୌର ଶକ୍ତିର ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି ।

ସମ୍ବଳ ଓ କ୍ଷମତା ଦିଗରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ□ କ୍ଷେତ୍ରର ପରିସର ସୀମିତ ଥିବାରୁ ଭାରତର ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ସାମିଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । ବାସ୍ତବରେ ବ□ମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକାଶ ମୁଖ୍ୟତଃ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ହୋଇଛି ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନା ଅଧିନରେ ଭି□ଭୂମି ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ପୁଂଜି ନିବେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ତାହାର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ପାଇଁ ହେଉଥିବା ବେଳେ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ କେବଳ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଛି ।

ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ଅତୀତ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଆଧାର କରି କରାଯାଇଛି । ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ□ ବିଦ୍ୟୁତକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବିଫଳତାକୁ ଦେଖି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ଭି□କ ମଡେଲ ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବଜାର ସଂସ୍କାର ମୁତାବକ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ସାମଗ୍ରିକ ପ୍ରଶାସନ ଓ ପରିଚାଳନାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରହି ଆସିଛି ।

ଅନୁକୂଳ ନୀତିଗତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି, ଉ□ମ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଗବେଷଣା ଓ

ସାରଣୀ ୧ ଭାରତରେ ଗ୍ରୀଡ ସଂଯୁକ୍ତ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷମତା ଓ ବିକାଶ

ସମ୍ବଳ	ଆକଳନ କ୍ଷମତା	୯ମ ଯୋଜନା	୧୦ମ ଯୋଜନା ଅତିରିକ୍ତ	୧୧ମ ଯୋଜନା ଅତିରିକ୍ତ	୧୨ମ ଯୋଜନା ଅତିରିକ୍ତ	ଜାନୁୟାରୀ ୧୪ ମୋଟ ହାସଲ	୧୩ ଯୋଜନା ସାରାଂଶ ମୋଟ
ପବନ ଶକ୍ତି	୧,୦୨,୫୦୦	୧,୬୨୮	୫,୪୬୪	୧୦.୨୬୦	୧,୯୬୫	୨୦,୨୯୮.୮୩	୪୦,୦୦୦
କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳବିଦ୍ୟୁତ	୧୯,୭୫୦	୧,୪୩୪	୫୪୨	୧,୪୧୯	୨୭୬	୩.୭୭୪.୧୫	୬,୫୦୦
ଜୈବ ମାସ	୨୩,୭୦୦	୩୮୯	୭୯୫	୨,୦୨୧	୪୬୭	୩,୭୯୮.୪୮	୭,୫୦୦
ସୌର ଶକ୍ତି	୨୦-୩୦	୨	୧	୯୩୮	୮୨୮	୨,୨୦୮.୩୬	୨୦,୦୦୦
ନଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ଶକ୍ତି	୨,୭୦୦	-	୧୫	୭୪	୭	୯୯.୦୮	-
ମୋଟ	୧,୬୯୫୦	୩,୪୫୩	୬,୮୧୭	୧୪,୭୧୨	୩,୫୪୮	୩୦୧୭୮.୯୦	୭୪,୦୦୦

ଉନ୍ନୟନ ସହାୟତା ଆଦି ଜରିଆରେ ସରକାର ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସାର ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ସବୁ ନୀତିଗତ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି ତାହାକୁ ଭାରତ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛି । ତଦନୁଯାୟୀ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କାରୀମାନଙ୍କୁ ଫିଡ-ଇନ୍ ଶୁଳ୍କ ଦିଆଯାଉଛି ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସକାଶେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟୟ ଆଧାରିତ ହେଉଛି । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କ୍ରୟ ଓବ୍ଲିଗେସନ (ଆର.ପି.ଓ) ହେଉଛି ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆୟୋଗ ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆର.ପି.ଓ ସ୍ଥିର କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଆର.ପି.ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି

ସାରଣୀ-୨ : ଭାରତରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାତ୍ମକ ନୀତି

ନୀତି	ବର୍ଷ	ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ
ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଆଇନ	୨୦୦୩	ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ନିୟାମକ ଆୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ପ୍ରସାର
ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି	ଫେବୃୟାରୀ ୧୨,	ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପ୍ରସାର
ନୀତି	୨୦୦୫	-ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଭିତ୍ତିକ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜରିଆରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ
		- ଅଣ ପାରଂପରିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରସାର ସକାଶେ ଡିଫରେନସିଆଲ ଶୁଳ୍କ
ଜାତୀୟ ଶୁଳ୍କ ନୀତି	ଜାନୁୟାରୀ ୬,୨୦୦୬	-ନିଜ ଅଂଚଳରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧତା ବିଚାର କରି ଶୁଳ୍କ
ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ		ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସକାଶେ ରାଜ୍ୟ ଆୟୋଗ ଗୁଡିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
	ଜୁନ ୩୦,୨୦୦୮	ମୋଟ ଗ୍ରୀଡ, କ୍ରୟର ୫ ପ୍ରତିଶତ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦଶ ବର୍ଷ ପାଇଁ
ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା		ବାର୍ଷିକ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ବୃଦ୍ଧି
ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ନୀତି ନିୟନ୍ତ୍ରକ	ନଭେମ୍ବର ୨୦୦୮	ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ସମାନତା ହାସଲ
ଫୋରମ ଓ ସି.ଇ.ଆର.ସି ରିପୋର୍ଟ		ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ପାଦନ ବିକାଶ
ଜବାହାର ଲାଲ ନେହେରୁ	ନଭେମ୍ବର ୨୩,୨୦୦୯	ସୌର ଶକ୍ତିର ଦେଶଜ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି
ଜାତୀୟ ସୌର ମିଶନ		୨୦ ଗିଗାଓ୍ୱାଟ ଗ୍ରୀଡ ସଂଯୋଗ ତଥା ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା
		୨ ଗିଗାଓ୍ୱାଟ ଅଫ-ଗ୍ରୀଡ ସୌର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି
ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଶୁଳ୍କ	ଡିସେମ୍ବର ୩, ୨୦୦୯	ଶକ୍ତି କ୍ରୟ ଶୁଳକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସକାଶେ ବ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ
ଉପରେ ସି.ଇ.ଆର.ସି ନିୟମ		ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରିତ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ
		ନିର୍ମଳ ବିକାଶ ଶୁଳକରେ ଭାଗୀଦାରୀ
		ଲାଭର ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ବିକାଶକାରୀ ଦ୍ୱାରା ରଖିବା
ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ସାର୍ଟିଫିକେଟ	ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୦	ଆର.ଇ.ସି.କୁ ବାଣିଜ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ସାଗଗ୍ରୀ ଭାବରେ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।
ନେଇ ସି.ଇ.ଆର.ସି ନିୟମ		ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ କମ ଥିବା ରାଜ୍ୟମାନେ ଏହା ଆର.ପି.ଓ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ କ୍ରୟ କରି ପାରିବେ । ବ୍ୟୟ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ

ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ସକାଶେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ସାର୍ଟିଫିକେଟ (ଆର.ଇ.ସି) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଉଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ସମାନ ମାତ୍ରାର ଆର.ଇ.ସି କିଣିବାକୁ ପଡିବ ବା ସହନଶୀଳ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ । ଦେଶକୁ ଏକ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କେନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ ବିକଶିତ କରିବା ସକାଶେ ଡୋମେଷ୍ଟିକ କ□□ ରିକ୍ୱାରମେ□ (ଡି.ସି.ଆର) ଭଳି ନୀତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ସବୁ ନୀତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭାରତର ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହେବ ? ଏହି ସବୁ ଉଦ୍ୟମରେ ବିଫଳତା ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇ ପାରେ ଯାହା ଦେଶର ଶକ୍ତି ଦୃଶ୍ୟ ପଟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ ।

ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଶିଳ୍ପ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ହେଉଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ବ□ମାନ ସୁଧହାର ଯଥେଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନେ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ପୁଞ୍ଜି ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଏହା ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାୟ ପୂରା ହୋଇଯାଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ବଜାରରୁ ଓହରି ଯିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି, ଯାହା ଫଳରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିକାଶ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନକାରୀମାନେ ଯେପରି ନିରନ୍ତର ଭାବରେ ପୁଂଜି ନିବେଶ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ପାଇପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ବିସ୍ତୃତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କିଛି ନାହିଁ ।

ପୁନଶ୍ଚ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ହେଉଥିବା ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶରୁ ଲାଭ ମଧ୍ୟ ଭାରତରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ ହେଉଛି । ଭାରତରେ ବଜାର ଆଧାରିତ ଟ୍ରେଡିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୀତି ପ୍ରବ□ିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନ ମାନର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଓ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଯୋଗୁଁ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶକମାନେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ୨୦୧୧ ମାର୍ଚ୍ଚରେ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରଠାରୁ ୧,୨.୪୪,୧୭୪ ଆର.ଇ.ସି. ୨୪୫୨ ଫଂଜୀକୃତ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନାକରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଏ ମଧ୍ୟରୁ ୬୩,୫୪,୨୦୬ଟି ଆର.ଇ.ସି. ୨୦୧୪ ଏପ୍ରିଲ ସୁଦ୍ଧା ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହୋଇଛି । ୨୯ଟିର ୨୨ଟି ରାଜ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆର.ପି.ଓ. ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରି ପାରିନାହାନ୍ତି । ୨୦୦୯ରୁ ବ□ମାନ ସୁଦ୍ଧା ମାତ୍ର ୭ଟି ରାଜ୍ୟ ଆଇ.ପି.ଓ. ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ୬ଟି ରାଜ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ୨୦୧୨ ବର୍ଷ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିରୁ ୭ ପ୍ରତିଶତ ଉପଯୋଗକ୍ଷମ ବିଦ୍ୟୁତ ହାସଲ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଏହିବର୍ଷ ମୋଟ ୫.୦୧ ପ୍ରତିଶତ ହାସଲ ହୋଇପାରିଛି । ସହନଶୀଳ ମୂଲ୍ୟ ବା ଦଣ୍ଡବିଧାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ କି କେହି ଏହାର ଅନୁସରଣ କରୁନାହାନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ଜାତୀୟ ଆର୍.ପି.ଓ. ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଆର୍.ପି.ଓ. ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହୁନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ଭାରତରେ ଆଇ.ପି.ଓ. ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଫଳପ୍ରଦ ଅନୁକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ଯାହା ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।

ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବଜାରରେ ପାରଦର୍ଶୀତାର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଉଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ସ୍ଥିତି ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ବଜାରରେ ବିସଂଗତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ସେ□ର ଫର ସାଇନସ ଏଣ୍ଡ ଏନ୍‌ଭିର୍‌ନମେ□ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜଣାଯାଇଛି କିପରି ଗୋଟିଏ ବୃହତ ସଂସ୍ଥା ନୀତି ନିୟମ ଉଲଂଘନ କରି ଜେ.ଏନ୍.ଏନ୍.ଏସ୍.ଏମ୍.ରେ ଆଇନଗତ ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ଅଂଶ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ।

ଉପଯୁକ୍ତ ମନିଟରିଂ, ମୂଲ୍ୟାୟନ ଓ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ ଜରିଆରେ ଏହିସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅନେକାଂଶରେ ଦୂର କରାଯାଇପାରିବ । ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ପାଇଁ ପୁଂଜି ନିବେଶ ସକାଶେ କୌଣସି ଦେଶର ରାଜନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ବିଶେଷକରି ଜାତୀୟ ଆୟ ସ୍ତର ଏବଂ ଏଥିରୁ କି ପ୍ରକାର ଲାଭ ମିଳିବ ତାହାର ଆକଳନ । ଭାରତ ଭଳି ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶରେ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତିର ବିକାଶରେ ବାହ୍ୟ ପାଣ୍ଠି (ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ପୁଂଜି ନିବେଶ ତଥା ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରୁ ଟ୍ରାନ୍ସଫର)ର ଉପଲବ୍ଧ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭାରତ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଅନୁକୂଳ ନୀତିଗତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ହେଁ ଏହିସବୁ ନୀତିର ନିମ୍ନ ସ୍ତରର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଉଛି । ଏଠାରେ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ତେବେ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବିକ ଭୂମିକା ସରକାରଙ୍କ ଆଇନ ଓ ନୀତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ।

ବ□ମାନ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଥିବା ବେଳେ ମନିଟରିଂ, ମୂଲ୍ୟ ଓ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନରେ ସେମାନେ ସକ୍ରିୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ନୀତି ସବୁ ସ୍ୱତଃ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉ ନଥିବାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଏ ଦିଗରେ ମୁଖ୍ୟ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନକାରୀ ଭାବରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବେ । ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ସଫଳତା ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ କିଭଳି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ସେଇଭଳି ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ପଡିବ । ରାଜନୀତିରେ ସଂପୃକ୍ତ ନଥିବା ସଂସ୍ଥା ହୋଇଥିବାରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଭାବରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇ ପାରିବେ ତଥା ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ବୃଦ୍ଧି

କରିପାରିବେ । ତେବେ ଏକ ଫଳପ୍ରଦ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହେବାକୁ ହେଲେ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ନିଜର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ବୈଧତା ପୁଂଜି ନିବେଶକାରୀ, ଉପଯୋଗୀତା ଓ ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସିଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ଆଗରୁ ଯାହା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ପାରଦର୍ଶିତା ହେଉଛି ଭାରତୀୟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ବଜାର ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ବଡ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ନିୟମିତ ଭାବରେ ପ୍ରଗତି ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରକାଶ, ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଉପଯୋଗୀ ସୂଚନା ବିସ୍ତାର ଆଦି ଜରିଆରେ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କୁ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଉପଯୁକ୍ତ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କୁ ଅଧିକୃତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ପଡିବ ।

ସରକାର ସାଧାରଣତଃ ମାକ୍ରୋ ନୀତି ସବୁ ପ୍ରଣୟନ କରିଥାନ୍ତି ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରକାର ମାଇକ୍ରୋ ସମସ୍ୟା ସଂପର୍କରେ ଆଲୋକପାତ କରି ସମାଧାନ କରି ପାରେନାହିଁ । ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଇକ୍ରୋ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଅଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଠାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି । ସେମାନେ କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମସ୍ୟାଗୁଡିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିପାରିବେ । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବିଶେଷଜ୍ଞ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ତେବେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ବଳ ଓ ପରିସର ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶେଷରେ ସରକାର ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସପକ୍ଷରେ ଯାଇ ବିଜେତାଙ୍କ ଚୟନ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା କଲାବେଳେ ସେମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ତ୍ରୁଟି ସବୁ କରିଥାନ୍ତି । ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସାୟର ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷତା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ମନିଟରିଂ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇପାରିବ । ତ୍ରୁଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଯେଉଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସଫଳ ହେଉନାହିଁ ତାହା ପ୍ରତି ସରକାରୀ ସହାୟତା ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯିବା ଦରକାର । ତାହା ନ ହେଲେ ସେହି ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ବହୁଳ ହୋଇଯିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଖାଉଟିମାନଙ୍କର ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ନ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହେବ ଯେପରି ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ଅଧିକ ନ ହୁଏ ଯଦ୍ୱାରା ଗରିବ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ସୁଲଭ ହୋଇପାରିବ ।

ସୁତରାଂ, ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ନିୟନ୍ତ୍ରକ ସୃଜନଶୀଳ ଭାବରେ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଥିରେ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଷ୍ଟ୍ର-ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦି ସଫଳ ହୁଏ ତା'ହେଲେ ଭାରତ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ପ୍ରସାର ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସକାଶେ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ କରିପାରିବ । ■■

ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟା ସଂପର୍କରେ

ଜୁନ୍ ୨୦୧୪ :
ଭାରତୀୟ କୃଷି

ଜୁଲାଇ ୨୦୧୪ :
ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ସଂସ୍କାର

ଶକ୍ତି ନିରାପ ାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ: ଧାରା ଓ ନୀତିଗତ ଫ୍ରେମଓ୍ୱାର୍କ

• ରବିନ ସିଂଘଲ

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଉଚ୍ଚତର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପଥରେ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରକମାନେ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ନ ହେବା ଯାଏଁ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ପରିବେଶ ଉପଯୁକ୍ତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିତିରେ ପରିବ ର୍ନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଶକ୍ତି ନିରାପ ।: ଏହାର ଅର୍ଥ ଓ ଭାରତୀୟ ସଂଜ୍ଞା:

ସାଧାରଣ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଅପେକ୍ଷା ଶକ୍ତି ନିରାପ□। ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ। ବ□ମାନର ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଖ୍ୟତଃ ଜୀବାଶ୍ମଭି□କ ଶକ୍ତି ଅର୍ଥାତ କୋଇଲା, ତୈଳ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଶକ୍ତି ଓ ଅଣଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଗୁଡିକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ଶକ୍ତି ରପ୍ତାନି କରୁଥିବା କୌଣସି ଏକ ଦେଶ ସକାଶେ ଶକ୍ତି ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ସହ ଜୀବାଶ୍ମ ଜାଳେଣିର ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଯୋଗିତା ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ। ସେଗୁଡିକ ହେଲା ଉପଲବ୍ଧତା, ନିର୍ଭରଶୀଳତା, ବ୍ୟବହାର ସାମର୍ଥ୍ୟତା ଓ ସହନଶୀଳତା । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉତ୍ପାଦନ ଜରିଆରେ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତାର ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ହେଉଛି ଉପଲବ୍ଧତାର ପ୍ରାଥମିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ। ସେହିପରି ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ କରୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରରୁ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଆମଦାନୀ କରିବା(ବିଦ୍ୟୁତ, ବିଶୋଧିତ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଆଦି) ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧତାର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇଥାଏ । ବିଶ୍ୱ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତି, ଶକ୍ତି ରପ୍ତାନି କରୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦୀ ସଂଗଠନ ପକ୍ଷରୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ଧମକ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଦେଉଥିବା ଅସ୍ଥିରତା ଆଦିକୁ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ । ଶକ୍ତି ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଇକ୍ୟୁଇଟି ସମ୍ପର୍କରେ ବିଚାର(ଯଥା: ଶକ୍ତି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ ଓ ଆଧୁନିକ ଶକ୍ତି ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବେଶ) ଆଦି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବ୍ୟବହାର ସାମର୍ଥ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଏ । ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଜାତ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ସହନଶୀଳତା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳବାୟୁ ସଂଘାତର ମୁକାବିଲା ସକାଶେ ଏହାର ରୂପାନ୍ତରଣ ଓ ଖାପଖୁଆଇବା ନୀତି ଉପରେ

ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥାଏ।

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ସମ୍ପର୍କରେ ସଂଜ୍ଞା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି। ସଂଜ୍ଞାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, 'ଆମେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ସେତେବେଳେ ହାସଲ କରିବୁ ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଦରରେ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ ଆମର ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଜୀବନକାଳ ଧରି ଶକ୍ତି ସବୁ ସମୟରେ ଯୋଗାଣ କରିପାରିବୁ।' ଏହି ସଂଜ୍ଞାର ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ଯଥା 'ସମସ୍ତ ନାଗରିକ', 'ମୁଖ୍ୟ ଶକ୍ତି', 'ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଚାହିଦା', 'ନିରାପଦ ଓ ସହଜ ଶକ୍ତି', 'ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଦର', 'ସମସ୍ତ ସମୟରେ', 'ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା', 'ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ସ୍ତର', 'ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ' ଆଦି ବିଶେଷ ଭାବେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗଗୁଡିକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଥାଏ। ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏହା ଯେ, ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ନିଜେ ଏକ ସୂଚକ ବିଷୟବସ୍ତୁ। ନିମ୍ନୋକ୍ତ ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରାଇଥାଏ।

ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା : ସଂଜ୍ଞା, ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ଭାରତୀୟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ :

ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା କେବଳ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ନୁହେଁ ପରନ୍ତୁ ଏହା ଶକ୍ତି ରୂପାନ୍ତରଣ/ପରିବ□ନ, ପରିବହନ, ଗଚ୍ଛିତ ଓ ଶେଷସ୍ତରରେ ବ୍ୟବହାର ସକାଶେ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ସମ୍ପଦ, ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାକୁ ନେଇ ଗଠିତ। ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତିର ଏକ ସମ୍ବଳ ଭାବେ ପରିବେଶ ସହ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଉପଲବ୍ଧ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚୂଡାନ୍ତ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାଏ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ଉପଯୋଗିତା ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ। ବିସ୍ତାର ଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦୁଇଟି ଜରୁରୀ ସ□ାବଳୀ ଯାହାକି ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ 'ସନ୍ତୋଷଜନକ' କରିଥାଏ, ତାହା ହେଲା, (କ) ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣ ଓ ଠିକ ପରିମାଣର ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ସମୟରେ ଏବଂ ସ୍ଥଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଗ୍ୟାରେ□ି ପ୍ରଦାନ କରିବ ଏବଂ (ଖ) ଏକ ଅର୍ଥନୀତିର ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖି ଭବିଷ୍ୟତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ଦିଗରେ ଏହା ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ସହକାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ତେଣୁ ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ, ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଜରିଆରେ ଶକ୍ତି ନୀତି କେବଳ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ଦିଗରେ ସାବଲୀଳ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରୁ ବରଂ ଏହା ଏପରି ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରୁ ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଶକ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶୀଦାରମାନେ ସଫଳାତ୍ମକ ଭାବେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ଯାହା ଫଳରେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ପରିବେଶଗତ ଆହ୍ୱାନଗୁଡିକର ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ। ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକର ଚାହିଦା ପୂରଣ କରିବା ସକାଶେ ଭାରତୀୟ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଉତ୍ସ ଜୈବଜାଳେଣି ଅର୍ଥାତ କୋଇଲା, ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସରୁ ଆଣିଥାଏ। ୨୦୧୧-୧୨ରେ ଏହି ଜୈବଜାଳେଣିର ପରିମାଣ ଥିଲା ମୋଟ ଯୋଗାଣ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାଥମିକ ବ୍ୟାବସାୟିକ ଶକ୍ତି(ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ତଥା ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବ କିନ୍ତୁ ଅଣବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ଯଥା ଦହନୀୟ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ଓ ବର୍ଜ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ)ର ହାରାହାରି ୯୩.୩ ପ୍ରତିଶତ।

ଭାରତରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ଏବଂ ଯୋଗାଣରେ ଅସମାନତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେବା ଯୋଗୁ ଏହା ଭାରତର ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ସକାଶେ ଏକ ମୌଳିକ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି। ମୋଟ ପ୍ରାଥମିକ ବ୍ୟବସାୟିକ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶକ୍ତି ଆମଦାନି ପରିମାଣ ୨୦୧୧-୧୨ରେ ଥିଲା ୩୬.୭ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ମୋଟ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ଆମଦାନୀର ଜୈବଜାଳେଣିର ଅଂଶ ଥିଲା ଏହି ସମୟକାଳରେ ୯୯.୮ ପ୍ରତିଶତ। ୨୦୧୧-୧୨ରେ କୋଇଲା, ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଓ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀର ମୋଟ ଉପଲବ୍ଧତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମଦାନୀର ପରିମାଣ ଥିଲା ଯଥାକ୍ରମେ ୧୯.୬ ପ୍ରତିଶତ, ୭୬.୮ ପ୍ରତିଶତ ଓ ୨୨.୭ ପ୍ରତିଶତ। ଏହି ବ୍ୟବହାର ଧାରାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଆକଳନ କରାଯାଉଛି ଯେ, ୨୦୧୬-୧୭ ସୁଦ୍ଧା କୋଇଲା, ଅଶୋଧିତ ତୈଳ, ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସର ଆମଦାନୀ ହାର ହେବ ଯଥାକ୍ରମେ ୨୨.୬ ପ୍ରତିଶତ, ୭୮.୧ ପ୍ରତିଶତ, ୨୪.୬ ପ୍ରତିଶତ। ୨୦୨୧-୨୨ରେ ଏହି ହାର ହେବ ଯଥାକ୍ରମେ ୨୭.୩ ପ୍ରତିଶତ, ୮୧.୯ ପ୍ରତିଶତ ଓ ୨୩.୧ ପ୍ରତିଶତ। ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶକ୍ତି ବଜାରରେ ଅସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥିତି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହି ବୃଦ୍ଧି ଆକଳନ କରାଯାଉଛି। ଏହାସହ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ରିଜର୍ଭ ଉପରେ ଚାପ ଯୋଗୁ ବାଲାନ୍ସ ଅଫ ପେମେ□ ଉପରେ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ସହ ଆମଦାନୀଜନିତ ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ଉପରେ ଏହା ଚାପ ପକାଇବା ସ୍ୱାଭାବିକ।

ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧତା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଛଡା ତ୍ୱରିତ, ସହନଶୀଳ ଓ ଅଧିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିମୂଳକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀତିନିର୍ଦ୍ଧାରକମାନେ ଅନେକ କଠୋର ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଏଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରମୁଖ ଆହ୍ୱାନଗୁଡିକ ଆସିଥାଏ

ସେଗୁଡିକ ହେଲା:

(କ) ଆଧୁନିକ ଶକ୍ତି ସେବାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ କରାଯିବ। ଏହା ଯୋଗୁଁ ଅଣବ୍ୟବସାୟିକ ଉତ୍ସ ଏବଂ ଅଣପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଯଥା ଜାଳେଣୀ କାଠ, ଘଷି, ଫସଲର ଅବଶେଷାଂଶ ଆଦି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ ହେବ। ଏହାଯୋଗୁ ଆଲୋକ ସକାଶେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଓ ରନ୍ଧନ ସକାଶେ ଏଲପିଜି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ ପାଇବ ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ଗମ ଇଲାକାରେ ଗ୍ରୀଡ ସହ ସମ୍ପର୍କିତ ନ ଥିବା ଇଲାକାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଯୋଗାଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।

(ଖ) ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ପରିବହନ। ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକ ତୁଳନାରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ। ପରିବହନର ବିଭିନ୍ନ ମାଧମ ମଧ୍ୟରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀର ବିକଳ୍ପ ନଥିବା ଯୋଗୁ ଅଶୋଧିତତୈଳ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ବିଶେଷ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବାକୁ ପଡିଥାଏ। ଭାରତୀୟ ରେଳବାଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୋଇଲା ବଦଳରେ ବିଦ୍ୟୁତର ବ୍ୟବହାର ହେବାଯୋଗୁଁ କୋଇଲା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ ପାଇଲା କିନ୍ତୁ କୋଇଲା ଜରିଆରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଉଥିବା ହେତୁ ପରୋକ୍ଷରେ ଏହା କୋଇଲା ବ୍ୟୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଲା। ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୋଇଲା ବିଶେଷ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତହେଉଥିବା ହେତୁ ଗଚ୍ଛିତ କୋଇଲା ଉପରେ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଲା। ଦେଶର ଯାତ୍ରୀପରିବହନ, ମାଲ ପରିବହନ, ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅନେକ ଶିଳ୍ପୋନ୍ନତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ତୁଳନାରେ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ଯାନ ମାଲିକାନା କମ ଯୋଗୁ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି। ଏହାସହ ଯାନବାହନର ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀର ଦହନଜନିତ ନିର୍ଗତ ଗ୍ୟାସ ପ୍ରଭାବରୁ ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସହ ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି। ଗ୍ରୀନ୍‌ହାଉସ୍ ଗ୍ୟାସ ନିର୍ଗମନ ହେତୁ ଏହା ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି।

(ଗ) ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ସକାଶେ ଶିଳ୍ପ, କୃଷି, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ସାଧାରଣ ସେବା କ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି, ତେବେ ଶକ୍ତି ସକାଶେ କମ କାର୍ବନ ନିର୍ଗତ ହେବା, କାର୍ବନ ନିରପେକ୍ଷ ଓ କାର୍ବନମୁକ୍ତ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ବିକଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୋଇଲା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ସ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ। ୩୧ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୩ ସୁଦ୍ଧା ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଯେତେ ପରିମାଣର ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ କୋଇଲା ତାପଜ ପ୍ଲା□ ଜରିଆରେ ୫୮.୩ ପ୍ରତିଶତ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି। ଗ୍ୟାସଭି□କ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କେବଳ ୯ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଛି। ଜଳବିଦ୍ୟୁତ, ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ଓ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ରୁ ଯଥାକ୍ରମେ ୧୬.୭, ୧୨.୩ ଓ ୨.୧ ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି। ୨୦୩୦ ସୁଦ୍ଧା ଭାରତର ମୋଟ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନର କୋଇଲା ତାପଜ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ର ଭାଗ ୫୮.୩ ପ୍ରତିଶତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବାବେଳେ ଗ୍ୟାସଭି□କ ବିଦ୍ୟୁତର ଭାଗ ରହିବ ମାତ୍ର ୯ ପ୍ରତିଶତ। ସେହିପରି ଜଳବିଦ୍ୟୁତ, ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ଓ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ର ଭାଗ ରହିବ ଯଥାକ୍ରମେ ୧୬.୭ ପ୍ରତିଶତ, ୧୨.୩ ପ୍ରତିଶତ ଓ ୨.୧ ପ୍ରତିଶତ। ଭାରତରେ ଦିନକୁ ଦିନ କୋଇଲାର ବ୍ୟବହାର କମ ହେଉଥିବାରୁ ଆସନ୍ତା ଦିନରେ ଭାରତୀୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଜ ବିକାଶ ଆଶା କରାଯାଇପାରେ।

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନୀତି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟିର ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ଅତି କମ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଭାଗରେ ସମସ୍ତ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କୁ ଚାହିଦା ମୁତାବକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ସହନଶୀଳ ଶକ୍ତି ସେବା ଯୋଗାଇଦିଆଯିବ। ଏକ ବୈଷୟିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଅର୍ଥନୈତିକ ସହନଶୀଳ ଓ ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ପଦକ୍ଷେପ ଜରିଆରେ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସ□େ ନୂଆ ତଥା ଉନ୍ନତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ସମେତ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ଅଣପାରମ୍ପରିକ ବିଦ୍ୟୁତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯେପରି ଯୋଗାଇଦିଆଯିବ ସେଥିପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ। ଏହାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଲା ଶକ୍ତି ନୀତି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଫ୍ରେମୱାର୍କ ଏକ ସକ୍ଷମଶୀଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ ଏବଂ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରକ, ଉପଭୋକ୍ତା, ଘରୋଇ ଫାର୍ମ, ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ସାଧାରଣ ନିଗମ, ସରକାରୀ ବିଭାଗ ସକାଶେ ନୂତନ ଦିଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହେବ।

ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଓ ବିଭାଗ ଯଥା: ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, କୋଇଲା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ନୂତନ ଓ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ଇତ୍ୟାଦି ଜରିଆରେ ଭାରତ ସରକାର ଶକ୍ତି ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି। ହାଇଡ୍ରୋକାର୍ବନର ସନ୍ଧାନ କରିବା ଏବଂ ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟକରୁଥିବା ଅଂଶୀଦାରଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ହୋଇ ଏଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ଦେଶରେ କୋଇଲା (ରନ୍ଧନ ଓ ଅଣରନ୍ଧନ କୋଇଲା) ଓ ଲିଗନାଇଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀତି

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ନୂଆ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା କୋଇଲା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରିସରଭୁକ୍ତ। ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଯୋଗାଣ(ତାପଜ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ, ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ, ପରିବହନ ଓ ବଣ୍ଟନ) ଏବଂ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ, ୨୦୦୧ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ ଆଇନ, ୨୦୦୩ ସମ୍ପର୍କିତ ନୀତି ଓ ନିୟାମକଗୁଡିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ପାରମ୍ପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ କରିବା ତଥା ନୂଆ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ସମ୍ପର୍କରେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କରିବା ତଥା ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂଆ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ନୂଆ ଓ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥାଏ। ଭାରତର ଶକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନିରାପଦ ରଖିବା ସକାଶେ ଆଣବିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ହେଉଛି ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ରହିଥାଏ। ଏହା ସହ ଯୋଜନା କମିଶନଙ୍କ ଶକ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ଅବଦାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପରୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଓ ବିଭାଗଗୁଡିକ ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗୀ ଜଡିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସହନଶୀଳ ବିକାଶ ହାସଲ କରିବା ସକାଶେ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନେବା ସହ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଦିଗରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି।

୧୯୯୧ରେ ଭାରତ ସବୁଠାରୁ ଖରାପ ବାଲାନ୍ସ ଅଫ ପେମେଣ୍ଟ ଅବସ୍ଥାର ଶିକାର ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଦେଶର ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ପରିମାଣ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା। ସ୍ଥିତି ଏପରି ଥିଲା ଯେ ଆମଦାନୀ ପାଇଁ ଦୁଇ ସପ୍ତାହର ପାଉଣାଥିଲା। ଏହାର ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ନାନା ପ୍ରକାର ପଦ୍ଧତିଗତ ସଂସ୍କାର ମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ଅଧିକ ଯୋଗଦାନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ। ଦେଶର ହାଇଡ୍ରୋକାର୍ବନ ସମ୍ପଦର ବିକାଶ ଉପରେ ସରକାର ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିବାବେଳେ ଉତ୍ତୋଳନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଦେଶିକ ପୁଞ୍ଜି ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ଦିଗରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। ଏଥିପାଇଁ ୧୯୯୧ରେ ୭୨ଟି ବ୍ଲକ (୩୩ଟି ଅନସୋର ଓ ୩୯ଟି ଅଫସୋର୍) ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ନିଲାମ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା। ୧୯୭୯ରୁ ୧୯୯୧ ମଧ୍ୟରେ ଚାରୋଟି ଅନୁସଂଧାନ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଭାରତ ସରକାର ୧୯୯୩-୧୯୯୫ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର ତିନି ବର୍ଷରେ ଅଧିକ ଅନୁସଂଧାନ ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ। ୧୯୯୫ରେ ନବମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଭାରତ ସରକାର ୨୮ଟି ବ୍ଲକ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଓଏନଜିସି/ଓଆଇଏଲ ସହ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ। ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ ରିଜର୍ଭର ସକରାତ୍ମକ ବିକାଶ ଓ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଉଭୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରୀ ଓ ଘରୋଇ କମ୍ପାନିଙ୍କ ଅଂଶଗ୍ରହଣକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ। ଏଥିପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଏକ ନୂଆ ଅନ୍ୱେଷଣ ଲାଇସେନ୍ସିଂ ନୀତି (ଏନ୍ଇଏଲ୍ପି) ୧୯୯୭-୯୮ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଲେ। ଏହି ନୀତି ଅନୁସାରେ ଭାରତ ସରକାର ୯ଟି ନିଲାମ କଲେ। ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୪୮ଟି ମଧ୍ୟରୁ ୨୪ଟି ବ୍ଲକ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୮୫ଟି ମଧ୍ୟରୁ ୨୩ଟି ବ୍ଲକ, ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୨୭ଟି ମଧ୍ୟରୁ ୨୩ଟି ବ୍ଲକ, ଚତୁର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୨୦ଟି ବ୍ଲକ, ପଞ୍ଚମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୨୦ଟି ବ୍ଲକ, ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୫୨ଟି ବ୍ଲକ, ସପ୍ତମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୪୧ଟି ବ୍ଲକ, ଅଷ୍ଟମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୩୧ଟି ବ୍ଲକ ଓ ନବମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୧୩ଟି ବ୍ଲକର ନିଲାମ କରାଗଲା। ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ କରି ଘରୋଇ କମ୍ପାନିଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରାଗଲା। ତେବେ ଚୁକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଥିବା ହାଇଡ୍ରୋକାର୍ବନ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଜିଏଚ)ଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ଅନୁସାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ କମ୍ପାନିଗୁଡିକରେ ପ୍ରଶାସନିକ/ ପରିଚାଳନାଗତ ଭିତ୍ତିଭୂମିଗୁଡିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଗଲା। ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ଡଃ. ବିଜୟ କେଲ୍କରଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରାଗଲା। ୨୦୩୦ ସୁଦ୍ଧା ଯେପରି ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ସରକାର ବିଦେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବେ ନାହିଁ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଗଲା। ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ଉତ୍ପାଦନ କରାଯିବା ସହ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତା ରକ୍ଷା କରିବା ଥିଲା ଏହି କମିଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ।

ସେହିପରି ବିଦେଶରେ ଶକ୍ତି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ସମ୍ପଦଗୁଡିକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିବା ନୀତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା କୌଣସି କାରଣରୁ ଯଦି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ତେବେ ବିଦେଶ ଶକ୍ତି ଉପରେ ସହଜରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇପାରିବ। ଭାରତୀୟ ସଡକ ଓ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବା ବଦଳରେ ରେଳବାଇ ଓ ଜଳପଥ ଜରିଆରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀର ପରିବହନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ଘରୋଇ ପରିବହନ ବଦଳରେ ସରକାରୀ ପରିବହନ ସେବାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି। ଏହି ବିକଳ୍ପକୁ ହୃଦବୋଧ କରି ସରକାର ୨୦୦୬ରେ ଜାତୀୟ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ ଶକ୍ତି ରୋଡମ୍ୟାପ

ତିଆରି କରିଥିଲେ । ଏହା ସହ ୨୦୦୯ରେ ଜୈବ ଜାଳେଣି ଉପରେ ଜାତୀୟ ନୀତି, ୨୦୧୨ରେ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟୁତ ମୋବିଲିଟି ମିଶନ ଯୋଜନା, ୨୦୨୦ ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ଏହି ବିକଳ୍ପ ଇନ୍ଧନଗୁଡିକ ଦ୍ୱିତୀୟାକ ଥିଲେ ଅର୍ଥାତ ତାହାକୁ କେତେକ ପ୍ରାଥମିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସରୁ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଉଥିଲା । ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ପରିବେଶଗତ କାରଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଉପଲବ୍ଧ ସମ୍ବଳ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଗତ ବିଷୟକୁ ପାଥେୟ କରି ଏହି ଇନ୍ଧନର ଉପଯୋଗିତା ଅର୍ଥନୈତିକ ନିୟାମକ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । ଗ୍ରୀଡ, ଅଫଗ୍ରୀଡ ଓ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ସଦୁପଯୋଗ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ୧୨ଶ ପ□ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା କାଳରେ ଅର୍ଥାତ ୨୦୧୨-୧୭ରେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଦେଶରେ ଏହି ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ଉପଯୋଗ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସବୁଜ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହେବା ସହ ଆଧୁନିକ ଶକ୍ତି ସେବା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ । ୨୦୦୮-୦୯ରୁ ୨୦୧୨-୧୩ ସମୟ କାଳରେ ପାୱାର ଷ୍ଟେସନକୁ ସଂଯୋଜିତ କରାଯାଇଥିବା ୨୫ ମେଗାୱାଟରୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତାଯୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଗ୍ରୀଡରୁ ନିର୍ଗତ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ ୫୪୮.୬ ନିୟୁତ ଟନରୁ ୬୯୬.୩ ନିୟୁତ ଟନକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଭାରତୀୟ ପାୱାର ସିଷ୍ଟମ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି ଗ୍ରୀଡରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ହେଲା (୧) ଉ□ରା□ଳ, ପୂର୍ବା□ଳ, ପଶ୍ଚିମା□ଳ ଓ ଉ□ର-ପୂର୍ବା□ଳ ଗ୍ରୀଡ ଏବଂ (୨) ଦକ୍ଷିଣା□ଳ ଗ୍ରୀଡ । ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଗ୍ୟାସ ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ହେବାର କାରଣ ହେଉଛି ଗ୍ରୀଡଗୁଡିକରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ କୋଇଲା ବ୍ୟବହୃତ ହେବା । କୋଇଲା ବ୍ୟବହାର ଯେତେ ଅଧିକ ହେବ ସେତେ ପରିମାଣରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନିର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଉଚ୍ଚତର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପଥରେ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରକମାନେ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ନ ହେବା ଯାଏଁ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ପରିବେଶ ଉପଯୁକ୍ତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିତିରେ ପରିବ□ନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଭାରତୀୟ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ରୂପାନ୍ତରଣ ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଓ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଯଦି ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଏ ତେବେ ଆଗାମୀ କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□। ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିବ । ■■

ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ

"ଯୋଜନା"ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଲେଖକମାନଙ୍କଠାରୁ ଅର୍ଥନୈତିକ ତଥା ସାମାଜିକ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ସ୍ୱଲିଖିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଉଛି । ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡିକ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସାଂପ୍ରତିକ ସମସ୍ୟା ଯଥା : କୃଷି, ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ, ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା, ପରିବହନ ଓ ଯୋଗାଯୋଗ, ପରିବେଶ ସଂରକ୍ଷଣ, ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ଆଦି ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ସାମାଜିକ ବିକାଶମୂଳକ ରଚନା ସମେତ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ କଲ୍ୟାଣକର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ନିୟୋଜିତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ଭୂମିକା ଉପରେ ଲିଖିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଗୃହୀତ ହେବ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ମହିଳା, ଯୁବ ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଫଳ କାହାଣୀ ଓ ରଚନା ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ପଠାଯାଇ ପାରେ ।

"ଯୋଜନା"ରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ବିଭିନ୍ନ ରଚନା ଉପରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ତଥା ମତାମତ ପଠାଇବାକୁ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା :

Editor
Yojana (Odia)
East Block-IV, Level-7, R. K. Puram, New Delhi - 110066
Phone & Fax : 011-26176722, Email : yojanaoriya@rediffmail.com

ଭାରତରେ ନିୟମିତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ

• ନରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ବଂସଲ

ବିଭିନ୍ନ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଏହା ହିସାବ କରାଯାଇଛି ଯେ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ବ ର୍ମାନର ୬୬୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟରୁ ୫୦୮୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଦେଶରେ ମାତ୍ର ୧୫୨୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । ଚାହିଦା ଓ ଯୋଗାଣ ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ତଫାତ (୭୦ ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇପାରେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାହିଦା ପୂରଣ ସଂଭବ ପର ହୋଇନପାରେ । କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗରେ ସଂଚୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଗଲେ ଏହି ସମସ୍ୟା ଦୂର କରାଯାଇପାରେ ।

ଭାରତର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ୨୦୧୧ ବେଳକୁ ୧.୨୧ ବିଲିୟନରେ ପହଂଚିଛି । ଭାରତର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ୧୭.୫ ପ୍ରତିଶତ । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଧାରା ଯଥାରୀତି ଅବ୍ୟାହତ ରହିଲେ ଏହା ଖୁବଶୀଘ୍ର ୧.୬ ବିଲିୟନରେ ପହଂଚିବ (ଯାହା ବିଶ୍ୱର ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଅପେକ୍ଷା ସର୍ବାଧିକ) । ପ୍ରତି ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପିଛା ଲୋକସଂଖ୍ୟା ୫୦୦ରୁ ଅଧିକ ହେବ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଚୀନର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପିଛା ୫୦ ହେବ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଚୀନ ଦେଶରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ସମ୍ବଳ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । ଭାରତରେ ବ□ର୍ମାନ ୨୨୩.୩୪୪ ଗିଗାୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ସ୍ଥାପନ ହୋଇପାରିଛି । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଚୀନ ଦେଶରେ ଏହା ହେଉଛି ୧୦୦୦ ଗିଗାୱାଟ ଏବଂ ଆଉ ୬୦୦ ଗିଗାୱାଟ କ୍ଷମତା ବ□ର୍ମାନ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଯାଉଛି । ୨୦୨୦ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷମତା ବିଶେଷ କରି ପବନ ଓ ସୌର ଶକ୍ତି ଭଳି ନିର୍ମଳ ଶକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଉଛି ।

କିନ୍ତୁ, ଭାରତରେ ଅନେକ କୋଇଲା ଆଧାରିତ ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ବ୍ୟାପକ କୋଇଲା ଅଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ଯୋଗାଣ ନେଇ କିଛି ନିଶ୍ଚିତତା ନାହିଁ । ଭାରତରେ ବ□ର୍ମାନ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୫୫୦ ନିୟୁତ ଟନ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଚୀନରେ ଏହା ହେଉଛି ୪ ବିଲିୟନ ଟନ । ଭାରତକୁ ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିମୟ ଭଣ୍ଡାର ଏଥିଯୋଗୁଁ ସଂକୁଚିତ ହେଉଛି । ଭାରତରେ ମୁଖ୍ୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ହେଉଛି କୋଇଲା ଓ ଥୋରିୟମ । ଏହି ସ୍ଥିତି ଆଗାମୀ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଲାଗି ରହିବ । ଥୋରିୟମ ଉପଯୋଗ କରି ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ତାହା ଦେଶକୁ ଆଗାମୀ ୩୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବ କି ନାହିଁ ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ । ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ହେଉଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, କିନ୍ତୁ ଆମର ଆବଶ୍ୟକତା ତୁଳନାରେ ଏହା କମ ରହିଛି । ପୁନଶ୍ଚ ହାଇଡ୍ରୋ ପରିବେଶ ଓ ସାମାଜିକ ପ୍ରଭାବ କମ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଭାରତରେ ମୋଟ ୨୮୬ ବିଲିୟନ ଟନ କୋଇଲା ଏବଂ ୪୧ ବିଲିୟନ ଟନ ଲିଗନାଇଟ ରିଜର୍ଭ ରହିଛି । ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ଦେଶର ପୂର୍ବ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗରେ ରହିଛି । ଦେଶରେ କୋଇଲା ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ରିଜର୍ଭ ହେଉଛି ଯଥାକ୍ରମେ ୭୫୭ ନିୟୁତ ଟନ ଓ ୧୨୪୧ ବିଲିୟନ ଘନ ମିଟର । ଭାରତରେ ଯେତିକ ୟୁରାନିୟମ ରହିଛି ତାହା କେବଳ ୧୦,୦୦୦ ମେଗାୱାଟ ଗୁରୁଜଳ ରିଆକଟର ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ । ରିଆକ୍ଟର ଗୁଡିକର ଇନ୍ଧନ ପାଇଁ ଭାରତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

ଭାରତରେ କୋଇଲା ରିଜର୍ଭ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ବର୍ଷକୁ ମାତ୍ର ୫୫୩ ନିୟୁତ ଟନ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ରହିଛି । ଦେଶରେ ଲିଗନାଇଟ ଓ ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ ବର୍ଷକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ୩୭.୭୩ ନିୟୁତ ଟନ ଓ ୩୭.୭ ନିୟତ ଟନ ହେଉଛି । ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଆମଦାନୀ କରାଯାଉଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଦେଶରେ ତୈଳ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ ବର୍ଷକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ୧୯୦.୩ ନିୟୁତ ଟନ ଓ ୫୧.୨୫ ବିଲିୟନ ଘନମିଟର ରହିଛି ।

ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଦୃଶ୍ୟପଟ୍ଟ :

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସମସ୍ତ ସେକ୍ଟର ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନର ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ ଆଜି ମଧ୍ୟରେ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ବିକାଶ ହୋଇଛି । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ମାତ୍ର ୧.୪୭ ଗିଗାୱାଟ ଥିବା ବେଳେ ୨୦୧୩ ବେଳକୁ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ୨୧୩ ଗିଗାୱାଟରେ ପହଂଚିପାରିଛି ।

କୋଇଲା ଭି□କ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଅଂଶ ୭୧ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ୧୧.୭ ପ୍ରତିଶତ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ୭.୪ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଆଧାରିତ ଶକ୍ତି, ୬ ପ୍ରତିଶତ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଏବଂ ୩.୪ ପ୍ରତିଶତ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଛି । ଦେଶରେ ବାର୍ଷିକ ମୋଟ ୯୬୩.୭ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ ମାନଙ୍କରେ ଲୋଡ ଫ୍ୟାକ୍ଟର୍ ନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ରହିଛି । ଏହା କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ରରେ ୫୮ ପ୍ରତିଶତ ଥିବା ବେଳେ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୩୧ ପ୍ରତିଶତ, ବାଷ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୯.୮ ପ୍ରତିଶତ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୭୭.୮ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୩.୩ ପ୍ରତିଶତ ରହିଛି । ଏହା ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି ଉଭୟ ରାଜନୈତିକ ଓ ବୈଷୟିକ ବିକଶିତ ଦେଶରେ ସଂଚାରଣ କ୍ଷତି ୯ ପ୍ରତିଶତ ରହିଥିବା ବେଳେ ଭାରତରେ ଏହା ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ୨୩.୭ ପ୍ରତିଶତ ରହିଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅନେକ ରାଜ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂସ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରବ□ନ କରାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଏଥି ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଘରୋଇ ଓ କୃଷି ପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ସବସିଡି ପରିବ□େ ବିଦ୍ୟୁତ କାଟ କରିବା ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି ।

କ୍ଷେତ୍ର ଭି□କ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଦେଖିଲେ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବାଧିକ ୪୫ ପ୍ରତିଶତ ଉପଯୋଗ ହେଉଥିବା ବେଳେ ୨୧ ପ୍ରତିଶତ ହେଉଛି ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୮ ପ୍ରତିଶତ, ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୯ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୫ ପ୍ରତିଶତ ହେଉଛି । ଯୋଗାଣ ହେଉଛି ୮୫୩ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟ । ଦେଶର ୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଶ୍ରମବଳ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ ହେଁ ଏବଂ ଦେଶର ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଏହାର ଅବଦାନ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ, ୨୦୦୫ ପରଠାରୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ତୁଳନାରେ କମ ହେଉଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ୨୦୦୫ରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ସ୍ଥିତି ଯାହା ଥିଲା ସେଥିରେ ଦୁଇଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି । ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୨୯ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ବେଳେ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ, ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୪୪ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି । ଦେଶର ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାର୍ଷିକ ୮-୯ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ସଂଭାବନା ହେଉଥିବାରୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବ । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଅଧିକ ଚାପ ପକାଇବ । ଏଥି ସହିତ ସବୁଜ ଗୃହ ବାଷ୍ପ ନିର୍ଗମନ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବ କାରଣ କୋଇଲା ହେଉଛି ଆମ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନର ମୁଖ୍ୟ ଇନ୍ଧନ । ଦେଶରେ ମୋଟ ସବୁଜ ବାଷ୍ପ ନିର୍ଗମନର ୬୫.୪ ପ୍ରତିଶତ କେବଳ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରୁ ହିଁ ହେଉଛି ।

ହିସାବ କରି ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ବାର୍ଷିକ ୫ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ୨୦୪୫ ବେଳକୁ ୫୦୦୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟରେ ପହ□ିବ । ଏହି ଚାହିଦା ତୁଳନାରେ କିନ୍ତୁ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ମନ୍ଥର ହେବ ।

ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଚାହିଦା ହ୍ରାସ

୨୦୦୫ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତୀୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ଥିତି ଅତି ଖରାପ ଥିଲା ଏବଂ ଅଭାବ ୨୫ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଥିଲା ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଉପଯୋଗ ସୁଦକ୍ଷ ଭାବରେ ହେଉ ନଥିଲା । ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ହିସାବ କରି ଦେଖିଛନ୍ତି ଯେ ଦେଶରେ ୨୦ ରୁ ୨୫ ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ୨୦୦୧ ବର୍ଷ ଭାରତ ସରକାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ-୨୦୦୧ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ଏହି

ଆଇନରେ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ସୁଦକ୍ଷ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଓ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ପାଇଁ ରହିଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗର ଯଦି ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ତାହେଲେ ୨୦୪୫ ବେଳକୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ୩୦୮୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟକୁ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ଏହି ହ୍ରାସ ହେଉଛି ପ୍ରାୟ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ । ଆଇନରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ସେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ସାମଗ୍ରୀ ସବୁର ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ଓ ଲାବେଲିଂ, ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ବିଲିଡିଂ କୋଡ (ଇ.ସି.ବି.ସି.), ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗଠନ (ବି.ଇ.ଇ.) ତଥା ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ । ବି.ଇ.ଇ. ଯେଉଁ ସବୁ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ପଦକ୍ଷେପ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ସେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ଓ ଲାବେଲିଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଚାହିଦା ଦିଗ ପରିଚାଳନା, ଇ.ସି.ବି.ସି. ବଚତ ଲ୍ୟାମ୍ପ ଯୋଜନା, ରାଜ୍ୟ ଏଜେନ୍ସି ଗୁଡିକର ସୁଦୃଢକରଣ, ରାଜ୍ୟ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ, ଏସ୍.ଏମ୍.ଏସ୍. ମାନଙ୍କରେ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ତଥା ପ୍ରଫେସନାଲ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଓ ଆକ୍ରେଡିସନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଅନେକ ଫଳ ମିଳିଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି । ଅନେକ ଶିଳ୍ପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ କମ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଉଚ୍ଚ ଦକ୍ଷତା ସଂପନ୍ନ ବିଦ୍ୟୁତ ସାମଗ୍ରୀ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । ସି.ଏଫ୍.ଏଲ୍. ବଲ୍‌ବ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉପଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି ତଥା ନୂତନ ନିର୍ମିତ କୋଠାଗୁଡିକରେ କମ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି । ନୂତନ କୋଠାବାଡି ଗୁଡିକରେ ସୌର ଫଟୋସୋଲ୍‌ଟେକ୍ ସେଲ୍ ଉପଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି । ଇ.ସି.ବି.ସି. କୋଡ୍ ଅବଲମ୍ବନ ବ□ମାନ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କୋଠାବାଡି ନିର୍ମାଣବେଳେ ଏହାର ଅନୁସରଣ ଅଧିକତର ଭାବରେ ହେଉଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ସେଇଭଳି କୃଷି ପମ୍ପ ଓ ଅନେକ ଶିଳ୍ପ ଡ୍ରାଇଭରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ୩୭ ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି ।

ଭବିଷ୍ୟତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ଉପରେ ଯେଉଁ ଇକୋନୋମେଟ୍ରିକ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ୨୦-୨୫ ପ୍ରତିଶତ ସଂଚୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଗଲେ ୨୦୪୫ ବେଳକୁ ଚାହିଦା ୩୦୮୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟକୁ ଖସି ଆସିବ । ୨୦୪୫ ବେଳକୁ ଶିଳ୍ପ, ଘରୋଇ ଉପଯୋଗ, ବାଣିଜ୍ୟିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପଯୋଗ ଅଧିକ ହେବ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ୨୦୦୬ ବର୍ଷ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୨ ପ୍ରତିଶତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ କରିଥିବା ବେଳେ ୨୦୪୫ ବେଳକୁ ଏହା ମାତ୍ର ୪ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ । ବ୍ୟବସାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ହେବ ୨୨ ପ୍ରତିଶତ । ଅନ୍ୟ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏହା ୧୮ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ ।

ଭବିଷ୍ୟତରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି

ଚାହିଦା ୫ ଗୁଣରୁ ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ହେବ ବୋଲି ଆକଳନ କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ କୋଇଲା ଇନ୍ଧନ ଉପଯୋଗ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ସବୁଜ ଗୃହ ବାଷ୍ପ ନିର୍ଗମନ ଚାରିଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ଯାହା ଆଦୌ ଏକ ଧାରଣଶୀଳ ସ୍ଥିତି ନୁହେଁ । ଏଥିପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ କୋଇଲା ମଧ୍ୟ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଫଳରେ ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ଅଧିକ ବଢିଯିବ । ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଳ୍ପ । ପବନ ଓ ସୌର ଶକ୍ତିକୁ ବ□ମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ସମ୍ମିଳିତ କରାଗଲେ ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନ ପକାଇ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଏଥିପାଇଁ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ କ୍ଷମତା ୧୦ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି, ପବନ ଶକ୍ତିରେ ବାର୍ଷିକ ୪ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ତଥା ସୌର ଶକ୍ତିରେ ବାର୍ଷିକ ୧ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ବୋଲି ହିସାବ କରାଯାଇଛି ।

କୋଇଲା ଭି□କ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ତୁଳନାରେ ପବନଶକ୍ତି ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାମୂଳକ ହେଉଛି । ବଡ ବଡ କୋଇଲାଭି□କ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ ସବୁ କିଲୋୱାଟ ପିଛା ୪ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ଶକ୍ତିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷର କରୁଥିବାବେଳେ ସୌରଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ୭ ଟଙ୍କା । କିଲୋୱାଟ । କୋଇଲା ଆମଦାନୀ ସ୍ଥିତିରେ ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ କିଲୋୱାଟ ପିଛା ୬ ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି ହେବ । ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ସବସିଡି ବା ଅନ୍ୟ ବାହ୍ୟ ଉପାଦାନ ସବୁକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇନାହିଁ । ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରୀଡ ସଂଯୁକ୍ତ ଗ୍ରାମ ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ନ ଥିବା ନିୟୁତାଧିକ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ହିସାବକୁ ନିଆଯାଇନାହିଁ । ପବନ ଓ ସୌରଶକ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲେ ଅନେକାଂଶରେ ସବୁଜଗୃହ ବାଷ୍ପ ନିର୍ଗମନ ସମସ୍ୟା ଦୂର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଆମେ ଯଦି ନିମ୍ନ ସମସ୍ୟା ଗୁଡିକର ସମାଧାନ କରିପାରିବା ତହେଲେ ସୌରଶକ୍ତି ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ହୋଇପାରିବ ।

ଆଗାମୀ ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୌର ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ କିଲୋୱାଟ ପିଛା ୫ ଟଙ୍କାକୁ ହ୍ରାସ କରିବା । ଏଥିପାଇଁ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦକ୍ଷତା ଆଣିବାକୁ ପଡିବ ।

-ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓ ସୁଦକ୍ଷ ଷ୍ଟୋରେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ

-ଦୂରାନ୍ତ ଅଂଚଳରେ ଗ୍ରୀଡ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ

-ଗ୍ରୀଡ ସଂଯୁକ୍ତ ବା ଡିଜେଲ ପରିଚାଳିତ

ପମ୍ପ ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନରେ ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ସୌର ଶକ୍ତିର ଉପଯୋଗ

ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ତରଳ ଇନ୍ଧନ ଆଧାରିତ ଜଳସେଚନ ପମ୍ପ ତୁଳନାରେ ସୌର ଫଟୋ ଭୋଲ୍‌ଟେକ୍ ପମ୍ପର ଜୀବନ କାଳ ହେଉଛି ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍। ଡିଜେଲ ତୁଳନାରେ ସୌର ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି କମ୍। ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ସୌର ଫଟୋ ଭୋଲ୍‌ଟେକର ଅପରେସ୍‌ନାଲ୍ ବ୍ୟୟ ହେଉଛି ଶୂନ୍ୟ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ବ୍ୟୟ ହେଉଛି କମ୍ । ନୂତନ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ସଂଯୋଗ ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ସବସିଡି ଯୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଚାହିଦା କମ୍ କରିବା ସକାଶେ ୨୦୧୧ ବର୍ଷ ରାଜସ୍ଥାନ ସରକାର ତିନିବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୧୦,୦୦୦ ଚାଷୀଙ୍କୁ ସୌର ଶକ୍ତି ପରିଚାଳିତ ପମ୍ପ ସବସିଡି ମୂଲ୍ୟରେ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ୫୧୫ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୬୦୦୦ ପମ୍ପ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ସାରିଲାଣି । ୮୬ ପ୍ରତିଶତ ସବସିଡି ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଚାଷୀଙ୍କୁ ୧୪ ପ୍ରତିଶତ ମୂଲ୍ୟ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ । ଅବଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଯୋଗଣକାରୀଙ୍କୁ ଫର୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ରକ୍ଷଣା ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ମିଳିବ । ସୌରଶକ୍ତି ପରିଚାଳିତ ପମ୍ପ ସ୍ଥାପନର କେତୋଟି ଲାଭ ରହିଛି ଯଥା- ଯଥେଷ୍ଟ ମାତ୍ରାରେ ଡିଜେଲ ସଂଚୟ, ଗ୍ରୀଡ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ହାସଲ, ତଥା ଜଳର ସୁଦକ୍ଷ ଉପଯୋଗ । ସବସିଡି ହାସଲ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସର୍ତ୍ତ ଯୋଗୁଁ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ବୁନ୍ଦା ଜଳସେଚନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ତଥା ଜଳଭଣ୍ଡାର ନିର୍ମାଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ । ସଂଗୃହୀତ ସୂଚନା ମୁତାବକ ଚାଷୀମାନେ ଏହି ପମ୍ପ ଚଳାଇବାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ।

ଜଳସେଚନ ଅବଶ୍ୟ ବର୍ଷର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ସୀମିତ ଭାବରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସୌର ପ୍ୟାନେଲ ବର୍ଷର ଅବଶିଷ୍ଟ ସମୟ ବ୍ୟବହୃତ ନ ହୋଇ ପଡି ରହେ । ଯଦି ସୌର ଜଳସେଚନ ପମ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁରୁତ୍ୱର ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଏ ତେବେ ଏହି ପି.ଭି. ସିଷ୍ଟମ ଗୁଡିକୁ ଆଲୋକ, ଭେଣ୍ଟିଲେସନ ସକାଶେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ଏଥିପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଷ୍ଟୋରେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ଇକୋନୋମେଟ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରି ଯେଉଁ ସମ୍ବଳ ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଉଛି ସେଥିରେ ଶକ୍ତି ସମ୍ବଳର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ସଂଗତ ଉପଯୋଗ ହୋଇପାରୁନାହିଁ ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ଓ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବରାଦ କରିବାକୁ ହେଲେ ଉପଯୁକ୍ତ ସିମୁଲେସନ ମଡେଲ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ମର୍‌କାଲ୍ (ମାର୍କେଟ ଆଲୋକେସନ) ହେଉଛି ଏଭଳି ଏକ ପଦ୍ଧତି ଯେଉଁଥିରେ ଉଭୟ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଓ ଚାହିଦା ଦିଗ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ମାକ୍ରୋ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ବୁଝିବାକୁ ସମର୍ଥ କରାଇଥାଏ । ଏହି ମଡେଲିଂ ଉଭୟ ଜାତୀୟ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ଶକ୍ତି ଯୋଜନାକୁ ସହାୟତା କରିଥାଏ । ଏହି ପଦ୍ଧତି ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱର ୪୦ ଟି ରୁ ଅଧିକ ଦେଶରେ ଏବଂ ୮୦ ରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଛି । ଉଭୟ ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହି ପଦ୍ଧତି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଛି । ଏହି ୟୁଜର-ଡିଫାଇନଡ ନେଟଓ୍ୱାର୍କରେ ପ୍ରାଥମିକ ଯୋଗାଣକାରୀ (ମାଇନିଂ, ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ନିଷ୍କାସନ), କନଭରସନ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ (ଶକ୍ତି ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଓ ରିଫାଇନାରୀ), ତଥା ଶେଷ ୟୁଜର୍ ଚାହିଦା (ବଏଲର, ଅଟୋମୋବାଇଲ, ଆବାସିକ କଣ୍ଡିସନିଂ) ଆଦି ରହିଛି । ଏହି ମଡେଲରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ତଥା ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱଳ୍ପ ବ୍ୟୟ ସମାଧାନ ରହିଛି । ଏଥିରେ ଉପଯୋଗକାରୀ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବ୍ୟୟ, ବୈଷୟିକ ଗୁଣ, ଶକ୍ତି ସେବା ଚାହିଦା ଆଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ସମନ୍ୱିତ ପଦ୍ଧତି ଯୋଗୁଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ଯୋଗାଣ ଦିଗ ଶକ୍ତି ସେବା ଚାହିଦା ସହ ସମାନ କରାଯାଇପାରେ । ବେସ ଲୋଡ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କଣ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ ଉପଯୋଗ କାରୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ । ଆଣବିକ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଓ ସଲିଡ ଫ୍ୟୁଏଲ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ସବୁ ମଧ୍ୟ ବେସ୍ ଲୋଡ୍ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାରେ ସାମିଲ ହୋଇଥାଏ । କାରଣ, ଏଥିରୁ ନିୟମିତ ଭାବରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥାଏ । ଉପଯୋଗକାରୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିର୍ଗମନର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିବେ । ଏହି ସୀମା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟ ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ । ବିଭିନ୍ନ ଅଂଚଳ ଓ କ୍ଷେତ୍ର ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଗମନ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ ।

'ବିଜିନେସ ଆଜ୍ ୟୁଜୁଆଲ' (ବି.ଏ.ୟୁ) ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଭାରତ ୨୦୪୫ ସୁଦ୍ଧା ୭୫୦ ଗିଗାଓ୍ୱାଟ ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷମତା ଯୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଏ ମଧ୍ୟରୁ ୩୭ ପ୍ରତିଶତ କୋଇଲାରୁ, ୨୦ ପ୍ରତିଶତ ଜଳରୁ, ୧୮ ପ୍ରତିଶତ ଆଣବିକ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ହେବ । ଏହି ମଡେଲରେ ସେଭଳି ଧାରଣଶୀଳ ସମାଧାନ କିଛି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଦେଶକୁ ବିଭିନ୍ନ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ପଦକ୍ଷେପ ସଫଳ ଓ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଭାରତରେ ପ୍ରେସରାଇଜ୍‌ଡ ଗୁରୁଜଳ ରିଆକ୍ଟର୍ ଆଣବିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଛି । ଏହାର ଡିଜାଇନ ନିର୍ମାଣ

ଓ ଅପରେସନରେ ଭାରତର ଅଭିଜ୍ଞତା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ରହିଛି । ବ□ମାନ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଆଡ୍‌ଭାନ୍‌ସଡ ଗୁରୁଜଳ ରିଆକ୍ଟର୍ ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା । ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ଲୁଟୋନିୟମ ରିସାଇକଲିଂ କରି ଏହି ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରାଯିବା ଦରକାର ।

ଭାରତୀୟ 'ମରକଲ'ରେ ଉଭୟ ପିଏଚଡବ୍ଲୁଆର ଏବଂ ଏ.ଏଚ.ଡବ୍ଲୁ.ଆର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଆଡ୍‌ଭାନ୍‌ସଡ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କେବଳ ୨୦୨୦ ବେଳକୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ ।

ତେବେ ସବୁଠାରୁ ଧାରଣଶୀଳ ଦୃଶ୍ୟପଟ ହେଉଛି ଦେଶର ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଓ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ସୁଯୋଗର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରିବା । ୨୦୪୦ ବେଳକୁ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ ପାଇବ ।

ବିଭିନ୍ନ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଏହା ହିସାବ କରାଯାଇଛି ଯେ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ବ□ମାନର ୬୬୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟରୁ ୫୦୮୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଦେଶରେ ମାତ୍ର ୧୫୨୦ ବିଲିୟନ କିଲୋୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । ଚାହିଦା ଓ ଯୋଗାଣ ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ତଫାତ (୭୦ ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇପାରେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାହିଦା ପୂରଣ ସଂଭବ ପର ହୋଇନପାରେ । କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗରେ ସଂଚୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଗଲେ ଏହି ସମସ୍ୟା ଦୂର କରାଯାଇପାରେ । ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ସୁଯୋଗର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ ହେଲେ (୨୨ ପ୍ରତିଶତ) ତଥା ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଆଣବିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ଅବଦାନ ୨୦୨୦ ପରଠାରୁ ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ୨୦୪୦ ବେଳକୁ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଚାହିଦା ମଧ୍ୟ କମ ହେବ । ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନିର୍ଗମନ କମ ହେବ । ସୌର ଓ ପବନ ଶକ୍ତି ଭି□କ ଶକ୍ତି ପ୍ଲା□ ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବ । ଦୁରାନ୍ତ ଅଂଚଳରେ ମଧ୍ୟ ସୌର ପମ୍ପ ଓ ମାଇକ୍ରୋଗ୍ରୀଡ ଭି□କ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ କୃଷି ଓ ଆବାସିକ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ପୂରଣରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନ ଦେଇପାରିବ । ■■

ଯୋଜନାର ଗ୍ରାହକ ଦେୟ

ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ : ୧୦ ଟଙ୍କା, ବାର୍ଷିକ : ୧୦୦ ଟଙ୍କା, ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ : ୧୮୦ ଟଙ୍କା, ତ୍ରିବାର୍ଷିକ : ୨୫୦ ଟଙ୍କା, ପଡୋଶୀ ଦେଶ : ବାର୍ଷିକ ୫୩୦ ଟଙ୍କା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶ : ବାର୍ଷିକ ୭୩୦ ଟଙ୍କା

SUBSCRIPTION COUPON

I want to subscribe to ________________________ (Journal's Name / Language)

DD/IPO/Mo No ________________________ Date : ________________

Name (In Block Letters) ________________________

Address ________________________

Pin ____________, Phone : ____________, Mob. : ____________ Email: ________________

The Subscription may be sent through IPO/MO/Bank Draft in favour of the "ADG(I/C), Publications Division, Ministry of Information & Broadcasting Payable at New Delhi

ଗ୍ରାହକ ଦେୟ ପଠାଇବାର ଠିକଣା :

Business Manager

Publications Division, East Block-IV, Level-7, R. K. Puram, New Delhi - 110066 Phone 26105590 / 26100207

Please allow us 8 to 10 weeks for this dispatch of the issue.

ବିଶେଷ ପ୍ରବନ୍ଧ

ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ : ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ

• *ଭରତ ରାମସ୍ୱାମୀ*

ଏହି ଛୋଟ ଆଲେଖଟିରେ ମୁଁ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନା ପଛରେ ରହିଥିବା ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ କିଛିଟା ଆଲୋକପାତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ରିପୋର୍ଟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ଗଣମାଧ୍ୟମ କଭରେଜ ଯୋଗୁଁ ସୂଚକାଙ୍କ ଯେ ପାରଦର୍ଶୀ ଏବଂ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଯା ଯୋଗ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ତାହା ସଠିକ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଇପାରିନାହିଁ ।

୨୦୧୩ ମେ ମାସରେ ଭାରତ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ବିକଶିତ କରିବା ସକାଶେ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପାଣ୍ଠି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ସକାଶେ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ଅନଗ୍ରସରତା ସ୍ଥିତିର ସଠିକ ଆକଳନ ପାଇଁ ପଦ୍ଧତି ବିକଶିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି କମିଟିକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଏହା କଲାବେଳେ ଉପଲବ୍ଧ ପାଣ୍ଠିର ଉତ୍ପାଦନଶୀଳ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ସମେତ ଉଚ୍ଚତର ସଫଳତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ସକାଶେ ସୂତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ କମିଟିକୁ କୁହା ଯାଇଥିଲା ।

କମିଟି ୨୦୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧ ତାରିଖ ଦିନ ନିଜର ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । (ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଅର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ୱେବ ସାଇଟରେ ଉପଲବ୍ଧ) । ଏହି ରିପୋର୍ଟ ରାଜନ କମିଟି ରିପୋର୍ଟ (ରଘୁରାମ ରାଜନ ଏହି କମିଟିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିଲେ), ନାମରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରତି ବ୍ୟାପକ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଅନେକ ଦିଗରୁ ବିବାଦଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି ।

ମୁଁ ଏହି କମିଟିର ସଦସ୍ୟ ଥିଲି । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଅନେକ କିଛି ସୂଚନା ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯଦ୍ୱାରା ସୁଚିନ୍ତିତ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଇପାରିବ ।

ପ୍ରଥମରେ ଆମକୁ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ ଉପରେ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିକୁ ସାଧାରଣତଃ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ଆୟରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନେଇ ମାପ କରାଯାଇଥାଏ । ସନ୍ତୁଳିତ ଆଂଚଳିକ ବିକାଶ ସଂପର୍କରେ ଚିନ୍ତାକଲାବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ଆୟରେ ସମାନତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ ।

ତେବେ କମିଟିର ମତ ଏହି ଥିଲା ଯେ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଉଛି ରାଜ୍ୟରେ ହାରାହାରି ଲୋକମାନଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ସ୍ଥିତି ଦେଖିବା । ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ କେହି ଦ୍ୱିମତ ହେବେ ନାହିଁ ଯେ ବିକାଶ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି

ଏକାକଥା ନୁହେଁ । ଆୟକୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ସହ ସାମିଲ କରି ମାନବ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ତାହା ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।

ଏଥିରୁ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ଯେ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ଆୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସାମାଜିକ ସୂଚକାଙ୍କର ମିଶ୍ରଣ ହେବା ଦରକାର । ତେବେ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ମୁଣ୍ଡପିଛା ହାରାହାରି ବ୍ୟୟକୁ କଲ୍ୟାଣର ଉଚ୍ଚତର ମାପକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଆୟ ତୁଳନାରେ ଉପଯୋଗ ହେଉଛି ଅଧିକ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କାରଣ ଏହା ମରୁଡି, ମୁଦ୍ରାସ୍ଫିତୀ ଓ ନୀତିଗତ ପରିବ□ନ ପ୍ରତି ସବୁବେଳେ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଉପଯୋଗରେ ଅସମାନତା ଆୟରେ ଅସମାନତା ଠାରୁ କମ ହୋଇଥିବାରୁ ଉପଯୋଗ ହାରାହାରି ଜୀବନ ଧାରଣ ମାନର ହାରାହାରିର ଅଧିକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ ।

ଏକ ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଉ । ଧରାଯାଉ ଯେ ମୁଷ୍ଟିମେୟ କେତେକ ଶିଳ୍ପ ଯଥା ଖଣିଜ ବା ତୈଳ ବିଶୋଧନ ଆଦି ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟ ଘରୋଇ ଉତ୍ପାଦ ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ ଲୋକ ନିଯୁକ୍ତ ହେଉଥିବାରୁ ଉପଯୋଗ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସୀମିତ ହେବ । ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ରାଜ୍ୟ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଜି.ଡି.ପି ହାରାହାରି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ କଲ୍ୟାଣର ସଠିକ ମାପକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହି ଉଦାହରଣରେ ମଧ୍ୟ ଉପଯୋଗ ବ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ କଲ୍ୟାଣର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପ୍ରତିଫଳନ କରିବ ନାହିଁ । ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଉଚ୍ଚତର ରାଜ୍ୟ ଜି.ଡି.ପିର ପରୋକ୍ଷ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ଥାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଧନୀ ରାଜ୍ୟର ଟିକସ ସମ୍ବଳ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଭି□ଭୂମି, ସର୍ବ ସାଧାରଣ ସେବା ଓ ସବସିଡି ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏ ସବୁ ଆର୍ଥିକ କଲ୍ୟାଣ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । ସବସିଡିକୁ ଉପଯୋଗ ବ୍ୟୟରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଭି□ଭୂମି ଓ ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚକାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ତେଣୁ ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଉପଯୋଗ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ କଲ୍ୟାଣର ଅନ୍ୟ ସୂଚକାଙ୍କ ଗୁଡିକର ହାରାହାରି କରିବାକୁ ପଡିବ । କମିଟି ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଛନ୍ତି ତାହା ପଛରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି । ଆମେ ଏଠାରେ ଏକ ଛୋଟ ସାରାଂଶ ଦେଇ ଆରଂଭ କରିବା । ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଦୁଇଟି ଉପାଦାନ ରହିଛି : ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚକାଙ୍କ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କ । ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚକାଙ୍କ ହେଉଛି ମୁଣ୍ଡପିଛା ଉପଯୋଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଉତ୍ପାଦନ ଗୁଡିକର ହାରାହାରି । ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କ ହେଉଛି ମୁଖ୍ୟତଃ ବିକାଶ ଦିଗକୁ ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚକାଙ୍କର ପରିବ□ନ । ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ୨୫ ପ୍ରତିଶତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ସାମିଲ କରିବା ପଛରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଆର୍ଥିକ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଯୋଗ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟମାନେ ଯେପରି ପାଣ୍ଠି ଆବ□ନ ବେଳେ ଦଣ୍ଡିତ ନହୁଅନ୍ତି ତାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚକାଙ୍କ ହେଉଛି ମୁଣ୍ଡପିଛା ଉପଯୋଗ ବ୍ୟୟ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଅନୁପାତ ଏବଂ ଜନସେବା ଓ ଭି□ଭୂମି ବ୍ୟୟ ଉପଲବ୍ଧତା ଆକଳନ କରୁଥିବା ୮ଟି ଅନ୍ୟ ଉପାଦାନର ହାରାହାରି ମାତ୍ର । ୬ଟି ଉପାଦନ ହେଉଛି ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଘରୋଇ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ, ସହରୀକରଣ ହାର, ଆର୍ଥିକ ସେବା ତଥା ସଂଯୋଗ ସୂଚକାଙ୍କ ରେଳ, ସଡକ ସଂଯୋଗ ଆଦି), ସପ୍ତମଟି ହେଉଛି ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ହାର । ଲିଙ୍ଗ ଭି□କ ଫଳାଫଳ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ସୂଚକାଙ୍କ । ଶେଷଟି ହେଉଛି ଲୋକସଂଖ୍ୟା ତଫସିଲ ଭୁକ୍ତ ଜାତି / ଜନଜାତି ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା । ଏଥିରେ କିନ୍ତୁ ପରିବ□ନ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏହାକୁ କିନ୍ତୁ ସୁଚକାଙ୍କରେ ସାମିଲ କରିବା ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଅନଗ୍ରସର ଓ ଅସୁବିଧା ଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ପାଣ୍ଠି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କ ହେଉଛି ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ପରିବ□ନ ସହ ଆବଶ୍ୟକତା ସୂଚକାଙ୍କରେ ହେଉଥିବା ପରିବ□ନ । ଏଥିରେ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି/ଉପଜାତି ପରିବ□ନକୁ ବାହାରେ ରଖାଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ପୁଁଜି ଲଗାଣ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସଂଯୋଗ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ଅଲଗା ରଖାଯାଇଛି ।

ସୂଚକାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ଉପାଦାନଗୁଡିକୁ ୦-୧ ସ୍କେଲରେ ଅଙ୍କାଯାଏ । ଯେଉଁଠାରେ କମ ସ୍କୋରକୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ତୁଳନାରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ବିକାଶ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଦରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ନିଷ୍ପାଦନକୁ ଆଧାର କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ପଏ□ରେ ପରିବ□ନ କରାଯାଏ । ଏହି ପଏ□ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ଓ ଲୋକସଂଖ୍ୟାକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଏ । ଶେଷ ପାଦରେ ପାଣ୍ଠି ଆବ□ନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ । ପଏ□ ହିସାବ ବୃହ□ର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଯାଉଥିବା

ଯୋଗୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟକୁ ୦.୩ ପ୍ରତିଶତ ଧାର୍ଯ୍ୟ ମୂଳ ଆବ□ନ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସର୍ବମୋଟ ଉପଲବ୍ଧ ପାଣିର ୮-୪ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶିଷ୍ଟ ୯୧.୬ ପ୍ରତିଶତ ପାଣି ଆବ□ନ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଏ ।

ଆବଶ୍ୟକତା ଆଧାରିତ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ = ଆବଶ୍ୟକତା ଭି□କ ପଏ□ ଅନୁପାତ / ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ପଏ□

ସେହିଭଳି ନିଷ୍ପାଦନ ଆଧାରିତ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଏହି ସୂଚକାଙ୍କରେ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକ ବିକଶିତ ବା ଅନଗ୍ରସର ଭାବରେ ବିବେଚନା / ବିଭାଜନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ବରଂ, ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ଆଧାର କରି ପାଣି ଆବ□ନ ଏଥିରେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ବିକଶିତ ଅନଗ୍ରସର ବିଭାଜନ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ହୋଇଥାଏ । କାରଣ ବିଭାଜନର ରେଖା ବାସ୍ତବରେ କେଉଁଠାରେ ଟଣା ଯିବ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ପାଖାପାଖି ରହିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହି ରେଖାର ଯେ କୌଣସି ପଟରେ ପଡିପାରିନି । ସୂଚକାଙ୍କ ଭି□କ ପାଣି ଆବ□ନ ଏହି ସମସ୍ୟା ଦୂରକରି ପାରିବ ।

ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ପାରଦର୍ଶୀ ସୂଚକାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଯାହାକୁ ସମୟାନୁକ୍ରମରେ ପରିବ□ନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏଥି ପାଇଁ କମିଟି କେବଳ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ସୀମିତ ରଖିଥିଲେ ସୁତରାଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କ ପରିବ□ନଶୀଳ ହେବ ତଥା ପାଣି ଆବ□ନ ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟ ପରିବ□ନଶୀଳ ହେବ ।

ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର କଲେ ଅନଗ୍ରସରତା ସୂଚକାଙ୍କରେ ଗୋଆର ସ୍ଥାନ ନିମ୍ନରେ । ଉଭୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚନାଙ୍କ ଦିଗରୁ ଗୋଆର ଅଂଶ ହେଉଛି ଶୁନ୍ୟ । ସୁତରାଂ ଗୋଆକୁ ସ୍ଥାୟୀ ଅଂଶ ୦.୩ ପ୍ରତିଶତ ମିଳିଥାଏ । ଏହା ସ□ େମଧ୍ୟ ଗୋଆର ମୁଣ୍ଡପିଛା ବରାଦ (୨୦.୬୦ ଟଙ୍କା) ହିସାବରେ ୧୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବରାଦ ହେଉଛି ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର କାରଣ ରାଜ୍ୟର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ଯଥେଷ୍ଟ କମ । ଏହି କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ୟ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ ସବୁ ମଧ୍ୟ ଲାଭ ପାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ମେଘାଳୟ, ମିଜୋରାମ, ତ୍ରିପୁରା, ନାଗାଲାଣ୍ଡ ଓ ସିକିମ ମଧ୍ୟ କମ ଅଂଶ ପାଇଥାନ୍ତି । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ବରାଦ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ।

କମିଟିର ରିପୋର୍ଟକୁ ସରଳ ଭାବରେ ବିସ୍ତୃତ କରିବାର ଏକ ପନ୍ଥା ହେଲା ରାଜ୍ୟର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ଅନୁପାତ ଦେଖିବା । ଏହି ମୂଲ୍ୟ ଯଦି ଏକରୁ ଅଧିକ ହୁଏ, ତେବେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟକୁ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅଂଶ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ପାଣି ମିଳିବ । ଏହି ମୂଲ୍ୟ ଏକରୁ କମ ହେଲେ ରାଜ୍ୟକୁ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ କମ ପାଣି ମିଳିବ ।

ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅଂଶ ତୁଳନାରେ କମ ଅଂଶ ପାଉଥିବା ରାଜ୍ୟ ଗୁଡିକ ହେଲା - କେରଳ, ତାମିଲ ନାଡୁ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ପଂଜାବ, ହରିୟାଣା, ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗ, ଗୁଜରାଟ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଏବଂ ଉ□ରାଖଣ୍ଡ । ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଓ ଉ□ର ପ୍ରଦେଶ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ ପ୍ରାୟ ସମାନ ଅଂଶ ପାଉଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟ ଗୁଡିକ ଅଧିକ ପାଉଛନ୍ତି ସେଗୁଡିକ ହେଲା ଗୋଆ, ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ସିକିମ ଏବଂ ଉ□ର ପୂର୍ବାଂଚଳ ରାଜ୍ୟ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀରେ ଯେଉଁ ବୃହ□ର ରାଜ୍ୟ ସବୁ ଅଛନ୍ତି ସେଗୁଡିକ ହେଲେ ଆସାମ, ବିହାର, ଝାରଖଣ୍ଡ, ରାଜସ୍ଥାନ, ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ, ଛତିଶଗଡ, ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ଏବଂ ଓଡିଶା । ଏହି ରାଜ୍ୟମାନେ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ପ୍ରୟୋଗ ସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ ଉପକୃତ ହେବେ ।

ତେବେ ଏହି ସୂଚକାଙ୍କ ବିକାଶ କଲାବେଳେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସେ ଯଥା: ସୂଚକାଙ୍କରେ କେଉଁ ସବୁ ପରିବ□ନ ସାମିଲ କରାଯିବ । ସେଗୁଡିକ କିଭଳି ଭାବରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ ତଥା କେତେ ମାତ୍ରାରେ ନିଷ୍ପାଦନ ସୂଚକାଙ୍କକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ଇତ୍ୟାଦି । ସୂଚକାଙ୍କକୁ ନେଇ ଯେଉଁସବୁ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଉଛି ତାହା ଏହି ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ଯାହାକୁ ନେଇ ସୂଚକାଙ୍କ ଉପରେ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଉଛି ତାହା ହେଲା ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟକୁ ବିଚାର ନ କରି ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ଉପଯୋଗକୁ ହିସାବ କରିବା । ରିପୋର୍ଟରେ ଯେଉଁ ମୁଖ୍ୟ ଆଲେଖ ଲଗାଯାଇଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଅତ୍ୟଧିକ ଉପଯୋଗ ବ୍ୟୟ କରୁଥିବା କେରଳ ଭଳି ରାଜ୍ୟ ଏହି ସୂଚକାଙ୍କରେ କାହିଁକି ଉପରେ ରହିବ ? ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଦେଖିଲେ ଆମେ ଭାରତରୁ ସଫଟୱେୟାର ସେବା ରପ୍ତାନିକୁ ବିକାଶ ଭାବରେ ଆଦୌ ବିବେଚନା କରିପାରିବା ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ସମାଲୋଚନା ହେଉଛି ଯେ ସବୁ ଉପାଦାନକୁ ସମାନ ଭାବରେ କାହିଁକି ବିବେଚନା କରାଯାଉଛି । ବୈଷୟିକ ସାହିତ୍ୟରେ ସୂଚକାଙ୍କ ବିକାଶ କଲାବେଳେ

ସବୁବେଳେ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନକୁ ଆଧାର କରାଯାଇଥାଏ । କମିଟି ମଧ୍ୟ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରିଛନ୍ତି । ତୃତୀୟ ସମାଲୋଚନା ହେଉଛି ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ଓ ପାଣ୍ଠିରେ ଅଂଶକୁ ଆଧାର କରି ରାଜ୍ୟ ଗୁଡିକଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରିବା । ଉ□ର ପୂର୍ବାଂଚଳକୁ ବହୁତ କମ ଦେଇଥିବାରୁ ରିପୋର୍ଟର ବ୍ୟାପକ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଇଛି, କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ବିକାଶ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ପୁନଶ୍ଚ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭଲ ନକରିଥିବା ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ କମ୍ କରାଯାଇଥିବାରୁ ତାହାର ସମାଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଚତୁର୍ଥ ସମାଲୋଚନାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆର୍ଥିକ ଅକ୍ଷମତା ସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ପାଇଁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ସକାଶେ କମିଟି ସୁପାରିଶ କରିବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା କରିବା କମିଟିର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଧିନସ୍ଥ ନ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା କଲେ ତାହା ଅର୍ଥ ଆୟୋଗର କ୍ଷମତା ପରିସରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାନ୍ତା ।

ଶେଷରେ କେନ୍ଦ୍ର-ରାଜ୍ୟ ସଂଘୀୟ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ରିପୋର୍ଟର ସ୍ଥାନ କେଉଁଠି ସେଥିନେଇ ମଧ୍ୟ ସମାଲୋଚନା ହେଉଛି । ଆମେ ଯାହା ଜାଣୁ, ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପାଣ୍ଠି ଆବ□ନ ଅର୍ଥ ଆୟୋଗ କିମ୍ବା ଯୋଜନା ଆୟୋଗରେ ମାଧ୍ୟମରେ ରାଜ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସହାୟତା ଜରିଆରେ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ଥ ଆୟୋଗ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁତାବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ଏହାର ସୁପାରିଶ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ଆଧାରିତ ନୁହେଁ । ଯୋଜନା ଆୟୋଗର ଅଟକଳ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ କିଛି ପରିମାଣର ବ□ନ ଗାଡଗିଲ-ମୁଖାର୍ଜୀ ସୂତ୍ରୀ ଅନୁସାରେ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପାଣ୍ଠିର ଆବ□ନ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ଏଥିନେଇ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କିଛି କହିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

କମିଟିର ରିପୋର୍ଟ ପଛରେ ଅସୁବିଧା ଭାବର ଆଉ ଏକ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ସୂଚକାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟର ଉପଯୋଗ କରାଯାଇନାହିଁ । କେବଳ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ କିଛିଟା ତଥ୍ୟ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ତାହା ସାରଣୀ-୧ରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଛି । ସ୍ୱାଭାବିକ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କି ଯେଉଁ ସବୁ ତଥ୍ୟ ଏଥିରେ ଆଧାର କରାଯାଇଛି ସେ ସବୁ ହେଉଛି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଠିକ ତଥ୍ୟ ସରକାର ଖୁବଶୀଘ୍ର ମୂଳବର୍ଷ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି ।

ଏହି ଛୋଟ ଆଲେଖଟିରେ ମୁଁ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନା ପଛରେ ରହିଥିବା ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ କିଛିଟା ଆଲୋକପାତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ରିପୋର୍ଟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ଗଣମାଧ୍ୟମ କଭରେଜ ଯୋଗୁଁ ସୂଚକାଙ୍କ ଯେ ପାରଦର୍ଶୀ ଏବଂ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଯା□ ଯୋଗ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ତାହା ସଠିକ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଇପାରିନାହିଁ । ଏକ ରାଜ୍ୟ ବିକଶିତ କି ନୁହେଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏହି ରିପୋର୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ସୂଚକାଙ୍କ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ଆବ□ନ ହେଉଛି ଆପେକ୍ଷିକ ସମସ୍ତ କେବେ ହେଁ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭଲ ସଫଳତା ଦେଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି କାରଣ ଯୋଗୁଁ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀରେ ସରକାରଙ୍କର ସଫଳ କେବଳ ସେମାନଙ୍କୁ କମ ପାଣ୍ଠି ମିଳିବ । ଅବଶ୍ୟ ଏହା ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶ ସୂଚକାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି । ■■

ପୃଷ୍ଠା୭ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ଚାହିଦା ଦିଗ ପରିଚାଳନା

ଯୁକ୍ତି ସଂଗତ ଶକ୍ତି ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରିବ□ନ କରି ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି

ଶକ୍ତି ପାଇଁ ସମନ୍ୱିତ ଯୋଜନା

ନୂତନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘରୋଇ-ସରକାରୀ ସହଯୋଗ

ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ସୁଯୋଗର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲାଭ ଉଠାଇବା ସକାଶେ ନେପାଳ ଓ ଭୁଟାନ ଆଦି ପଡୋଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ସହ ଅଧିକ ଆଂଚଳିକ ସହଯୋଗ ।

ଉପସଂହାର

ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଆଶାବାଦୀ ହୋଇପାରିବା । ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ ହୋଇପାରେ ଯଦିଓ ଉପଲବ୍ଧ ବିକଳ୍ପ ସବୁରେ ପରିବ□ନ ହୋଇପାରେ । ଭାରତ ପାଇଁ ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ଶକ୍ତି ଓ ଭି□ଭୂମି 'ଲକ୍-ଇନସ୍' ସ୍ଥିତି ଯେପରି ସୃଷ୍ଟି ନହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଯୋଜନା କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନୂତନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ ସକାଶେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବେଶ ଓ ଭି□ଭୂମି ସୃଷ୍ଟି କରିବା । ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ଦେଖିଲେ ବିକଳ୍ପ ପସନ୍ଦ ସବୁ ବ□ମାନ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସୁଛି ଏବଂ ଏହି ସବୁ ପାଇଁ କେଉଁ କେଉଁ ମାର୍ଗ ଧରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯିବ । ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ଭଳି ଭାରତକୁ ମଧ୍ୟ ଆଗାମୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ବିକଳ୍ପ ଗୁଡିକ ଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇ ପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ । ବ□ମାନ କିନ୍ତୁ ଉପଲବ୍ଧ ପାରଂପରିକ ସମ୍ବଳର ସୁଦକ୍ଷ ଉପଯୋଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ତଥା ବିକାଶ ଧାରା ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା ପାଇଁ ଜୀବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଣ ନିରନ୍ତର କରିବାକୁ ହେବ । ■■

ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା

କର ସଂସ୍କାର ଓ ଜି.ଏସ୍.ଟି : ଭବିଷ୍ୟତ ସଂସ୍କାର ସକାଶେ ଆହ୍ୱାନ

• *ମହେଶ ସି. ପୁରୋହିତ*

ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଅନ୍ୟ କର ଗୁଡ଼ିକରେ ସଂସ୍କାରର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ, ମୋଟର ଗାଡ଼ିକର ଯାତ୍ରୀ ଓ ଦ୍ରବ୍ୟ କର ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପଡ୍ୟୁଟି, ପଂଜିକରଣ ଫି ର ସଂସ୍କାର ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯତ୍ନ ନେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହା ଭାରତୀୟ କର ପଦ୍ଧତିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ କରିବ ଏବଂ ଦେଶକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ସମୃଦ୍ଧିର ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ ପଟକୁ ଆଗେଇ ନେବ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ ଭାରତ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଭାବେ ନିଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶକୁ ଅନୁସରଣ କରିଆସିଛି । ପ୍ରାଥମିକ ଭାବେ ଭାରତୀୟ ରାଜସ୍ୱ ନୀତିର ମୌଳିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ବିକାଶ ଅଭିବୃଦ୍ଧି । ଏହି ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ବିକାଶ କାଳରେ ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ଅନୁସୃତ କରି ଦେଶର ସାମଗ୍ରିକ ଅର୍ଥନୀତି ଉପରେ ରାଜସ୍ୱ ନୀତିର ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ, ଅର୍ଥନୀତିର ସାମଗ୍ରିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ଯେପରି ହେବା କଥା ତାହା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଯାହା ଆଶା କରାଯାଉଥିଲା ତାହା ସଫଳ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଦେଶ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ରହି ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ହାସଲ କଲେ ଏବଂ ଭାରତକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଅଧିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଗତି ହାସଲ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେଲେ । ଭାରତରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ମନ୍ଥର ନୀତି ଏବଂ ବାଲାନ୍ସ ଅଫ୍ ପେମେଣ୍ଟର ପ୍ରତିକୂଳ ଚାପ ଯୋଗୁଁ ଦେଶର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିରତା ଉପରେ ବ୍ୟାପକ ଆଘାତ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଏପରକି ପତନହେବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଇଥିଲା । ୧୯୯୧ରେ ଭିତ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଲାଗୁ କରାଯିବା ପରେ ଏହି ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଇଥିଲା ।

କର ସଂସ୍କାର :

୧୯୯୧ ପରଠାରୁ ରାଜସ୍ୱ ନୀତିରେ କର ନୀତି ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ନେଇ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ରାଥମିକ ଭାବେ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରରେ କରାଯାଉଥିବା ସଂସ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କର ହାର, ଅଧିକ ଆଂଶିକ ହାର ଓ ହାର ଶ୍ରେଣୀ, କର ହାର ହ୍ରାସ ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ତେବେ ଆୟ ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିବା ସମସ୍ତ କରର ଆଇନଗତ ଭିତ୍ତିକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା ଅନୁସାରେ ଜଣାଯାଉଛି ଯେ, କର ପ୍ରଣାଳୀର ଭିତ୍ତି ଆଜି ଅତି ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସାମଗ୍ରିକ କର ଆଇନକୁ ପୁନଃଚିଠାବଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସଂଶୋଧିତ ଆଇନକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କର ସଂହିତା(ଡିଟିସି)

କୁହାଗଲା, ଯଥା: ଆୟକର, ଲାଭାଂଶ ବ□ନ କର, ମଜୁରୀ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ୟ ଜନିତ ଟାକ୍ସ, ସମ୍ପ□ି କର ଆଦି। ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଭାବେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ସମାନୁପାତିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଗଲା।

ପରୋକ୍ଷ କର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ହାର ଯେପରି ବହୁଗୁଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ସେଥିପତି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ହାର ଭି□ିକୁ ସରଳୀକରଣ କରିବା ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ବିକ୍ରି କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାଟକୁ ପରିକଳ୍ପିତ କରିବା ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି। ଦ୍ୱୈତ ଭାଟର ପ୍ରଚଳନ ମଧ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି। କରଜନିତ କ୍ଷତି ଦୂର କରିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟକୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ଦିଗରେ ଏହା ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଥିଲା। ସେ ଯାହା ହେଉ ଏହା ଏକ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦୀ ସଂସ୍କାର । କର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ତ ଅଭାବବୋଧକୁ ଦ୍ୱୈତ ଭାଟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ନ ଥାଏ। ଦ୍ୱୈତ ଭାଟ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦୁର୍ବଳତାସମୂହର ଶିକାର ହୋଇଥାଏ ।

* ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରେଟ୍ ଗ୍ରୁପରେ ଏହା ରହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେନ୍‌ଭାଟ୍ ବିଭିନ୍ନ ସଂଜ୍ଞାଭୁକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟିକରି ଉଠାଇଥାଏ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ଯଦ୍ୱାରା ଅନେକ ମାମଲା ଜାତ ହୋଇଥାଏ।
* ଏହାର ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଭି□ି ରହିଛି କାରଣ କର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନିରପେକ୍ଷତାର ଅଭାବ ଥାଏ ଏବଂ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଥାଏ।
* କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେବାଗୁଡିକୁ କରଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ କର ଉପରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ। ଏହା ଯୋଗୁଁ ଯୋଗାଯାଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ କଷ୍ଟସାଧ ହୋଇଥାଏ।
* ବିକ୍ରିକର ଅଧୀନରେ ସେନ୍‌ଭାଟ୍ ଓ ସେନ୍‌ଭାଟ୍ ଅଧୀନରେ ବିକ୍ରିକରର ପର୍ଯ୍ୟାୟନୁକ୍ରମ ଜାରି ରହିଥାଏ। କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରି କର(ସିଏସଟି)କୁ ଏହା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ।
* ବ□ମାନର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମଦାନୀ ସକାଶେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକି କରର ଲୁକ୍କାୟିତ ମୂଲ୍ୟ ବହନ କରି ନ ଥାଏ।
* ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସ୍ତରରେ କର ପ୍ରଶାସନ ଏବେ ବି ଜଟିଳ ରହିଛି।

ଉପରୋକ୍ତ ଦୁର୍ବଳତାଗୁଡିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ବ□ମାନର ଦ୍ୱୈତ-ଭାଟ, ସେବାକର ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଭିଯୁକ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ କରକୁ ଉଠାଇନେବା ସକାଶେ ଜିନିଷ ଓ ସେବାକର(ଜିଏସଟି) ଆରମ୍ଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି।

ଜିଏସ୍‌ଟିର ପରିକଳ୍ପନା :

୨୦୦୯ରେ ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଏକ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କମିଟି ଜିଏସଟି ସକାଶେ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଫ୍ରେମ୍‌ୱର୍କ ତିଆରି କରିବା ସକାଶେ ଏକ ମିଳିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରିଥିଲେ। ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁସାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଜିଏସଟି ସେନଭାଟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ, ପାନ ମସଲା, ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ଓ ତମାଖୁଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ ହେବ, ଅବକାରୀର ଅତିରିକ୍ତ ଶୁଳ୍କ(ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀ), ଆଇନ, ୧୯୫୭ ଅନୁସାରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିବା, ସିଭିଡି ଅନୁସାରେ ଅତିରିକ୍ତ ସୀମାଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିବା, କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କର ଓ ସରଚାର୍ଜ, ମୋଟର ସ୍ପିରିଟ ଓ ହାଇସ୍ପିଡ ଡିଜେଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅତିରିକ୍ତ କର ଲାଗୁ କରିବା। ରାଜ୍ୟର କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜିଏସଟିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ରାଜ୍ୟଭାଟ, କ୍ରୟ ଶୁଳ୍କ, ଆମୋଦକର, ବିଳାସକର। ତେବେ ଜିଏସଟି ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ଏହାର ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ଥିବା କରକୁ ବାଦ ଦେଇଥାଏ। ଅଶୋଧିତ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ଏହାର ଉତ୍ପାଦ ସମୂହକୁ ଜିଏସଟିରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି।

ଏହା ଯୋଗୁଁ ପୁଞ୍ଜି ସାମଗ୍ରୀ (କ୍ୟାପିଟାଲ ଗୁଡ୍ସ) ସମେତ ଇନ୍‌ପୁଟ୍ ଉପରେ କର ବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଛି ଏବଂ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ କ୍ଷେତ୍ରର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି। ଏଣୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ଯଦି ରାଜସ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ତେବେ ଅବକାରୀ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଲେଭି ଓ ବିକ୍ରି କର ସହ ଜିଏସଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ରଖାଯାଉ।

ତମାଖୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ଏହା ଜିଏସଟିର ଏକ ଭି□ିର ଅଂଶ ହେବ। ତେବେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସକାଶେ ଅଧିକ କର ସମ୍ବଳ ଯୋଗାଡ କରିବା ସକାଶେ କେନ୍ଦ୍ର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବକାରୀ କର ଲେଭି ଭାବେ ଲାଗୁ କରୁ, ଏହା ଉପରେ ରାଜ୍ୟମାନେ ଲେଭି ଲାଗୁ ନ କରନ୍ତୁ। ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ କାହିଁକି ଅସମାନ ଭି□ି ରହିଛି ?

ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଚୂଡାନ୍ତ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦୁଇଟି କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି, ତାହା ହେଲା

ସିଜିଏସଟି(କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଲେଭି) ଏବଂ ଏସଜିଏସଟି(ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଲେଭି)। କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ସଂକ୍ରାନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ମୋଟ କର ବୋଝ ଓ କରର ସାଧାରଣ ଗ୍ରହଣୀୟତା ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଦୁଇ କ୍ଷେତ୍ରର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି। ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରାଥମିକ ଭାବେ ଇସି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛି ଯେ, ସିଜିଏସଟି ଦ୍ୱାରା ୭% ଓ ଏସଜିଏସଟି ଦ୍ୱାରା ୮% ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଉ। ସମ୍ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟ-ଭାଟ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଥିବା କର ହାର ହେଉଛି ୧୩.୫ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ସେନଭାଟ ସକାଶେ ୧୦% ଓ ସେବାକର ସକାଶେ ୧୨ %।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଜିଏସଟି ଲାଗୁ କରିବାର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ତିନିସ୍ତରୀୟ ହାର ରହୁ ଅର୍ଥାତ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସକାଶେ ୬ ପ୍ରତିଶତ, ସେବା ସକାଶେ ୮ ପ୍ରତିଶତ ଓ ସାଧାରଣ ହାର ସକାଶେ ୧୦ ପ୍ରତିଶତ। ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ ସାଧାରଣ ହାର ୯ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇବ ଏବଂ ପରିବ□ୀ ବର୍ଷରେ ୮ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇବ। ସେହିପରି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସକାଶେ ହାର ୬ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ ଏବଂ ତୃତୀୟ ବର୍ଷରେ ଏହା ୮ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ। ଏଣୁ ତୃତୀୟ ବର୍ଷରେ ଜିଏସଟି ଏକକ ହାର ବିଶିଷ୍ଟ ହେବ।

ତେବେ ରାଜ୍ୟ ଗୁଡିକ ଏଥିରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ରଖିଥାନ୍ତି। ବାସ୍ତବରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିଦେଶ ଗସ୍ତ ପରେ 'ଇସି' କହିଛନ୍ତି ଯେ, ୟୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡିକରେ ଭାଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ହାରରୁ ଅଧିକ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଭାଟ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଅସୁବିଧା କେଉଁଠି ?

ବ□ମାନର ଦ୍ୱୈତ-ଭାଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ହେଉଛି ଉତ୍ପ□ଭି□କ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରି କର(ସିଏସଟି) ଆଇନ, ୧୯୫୬ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ରପ୍ତାନି କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆୟ କରାଯାଇଥାଏ। ଜିଏସଟି ସହ ଉତ୍ପ□ଭି□କ ସିଏସଟି ଖାପଖୁଆଇ ପାରି ନ ଥାଏ। ବ□ମାନର ସିଏସଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବଦଳରେ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳୀଭି□କ 'ସମନ୍ୱିତ ଜିଏସଟି' କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି। ତେଣୁ ଆମଦାନୀ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟଗୁଡିକୁ 'କର ରପ୍ତାନି' ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବନାହିଁ। ରପ୍ତାନୀଗୁଡିକୁ ବି ଶୂନ୍ୟ-ହାର କରାଯିବା। ଏହି ଅତୀତରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବୁଝାମଣା ହୋଇଥିଲା ସେତେବେଳେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଭିନ୍ନ ମଡେଲକୁ ଆଧାର କରି 'ପାଣ୍ଡୋରା ବକ୍ସ' ପୁଣି ଖୋଲିଯିବା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା।

ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ :

ସମ୍ବିଧାନର ବ□ମାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଉତ୍ପାଦନ କର ଉପରେ ଲେଭି ଲାଗୁ କରିବା କ୍ଷମତା କେନ୍ଦ୍ର ନିକଟରେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲେଭି ଲାଗୁ କରିବା କ୍ଷମତା ରାଜ୍ୟ ନିକଟରେ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଜିଏସଟିର ଲେଭି ସକାଶେ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ୧୧୫ତମ ସଂଶୋଧନ ବିଲ ୨୦୧୧କୁ ୨୨ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୧ରେ ଲୋକସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲା। ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଉଚିତ ଯେ, ଏହି ବିଲ ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ପଠାଇଥିବା ତିନୋଟି ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ବିଲ୍‌ର ଚିଠାକୁ 'ଇସି' ବିଚାରକୁ ନେଇ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥିଲା। ଅଗଷ୍ଟ-ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୦ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିଭିନ୍ନ ବୈଠକରେ ଏହାକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା। ଏହି ବିଲ୍‌ରେ ଥିବା କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ। ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିବା କାରଣଗୁଡିକ ହେଲା:

ପ୍ରଥମ- ସମ୍ବିଧାନରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସଂଶୋଧନ ଏକ ଜିଏସଟି ପରିଷଦ ଗଠନ ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଛି ଯାହାକି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯଥା:- କର ହାର ଛାଡ ଓ ସୀମା ଆଦି ସମ୍ପର୍କରେ ସୁପାରିଶ କରିବ। ବିଲ୍ ଅନୁସାରେ ଏକ ପରିଷଦ ଗଠନ ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯିବା ସହ କେନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅଧକ୍ଷ ଏବଂ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସଦସ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି। ତେବେ ରାଜ୍ୟମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ପରିଷଦର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ସହ ସେମାନଙ୍କୁ ସମାନ କ୍ଷମତା ମିଳୁ। ରାଜ୍ୟଗୁଡିକ ପକ୍ଷରୁ ଉଠାଯାଉଥିବା ଏହି ଆପ□ିଗୁଡିକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବ□ମାନର 'ଇସି' ଡା□ା ଅନୁସାରେ ଜିଏସଟି ପରିଷଦ ଗଠନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି। ବିଗତ ଦଶନ୍ଧିରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କାଳ ଧରି ଦେଶରେ କର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଂସ୍କାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଉ□ମ ରେକର୍ଡ ରହିଛି। ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିଷଦରେ କେନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅ□ଳର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସଭ୍ୟ ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି। କୌଣସି ପରିବ□ନ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାରୁ କେନ୍ଦ୍ରର ରାଜସ୍ୱ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ସ୍ୱାଭାବିକ।

ଦ୍ୱିତୀୟ-ଏକ ଜିଏସଟି ବିବାଦ ସମାଧାନ କ□ୃପକ୍ଷ ଗଠନ କରିବା ସକାଶେ ଏହି ବିଲ୍‌ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି। ଏଥିରେ ଜଣେ ଅଧକ୍ଷ ଓ ଦୁଇଜଣ ସଦସ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ରହିବେ। ଏହି ଧରଣର କ□ୃପକ୍ଷ ଗଠନ ସକାଶେ

ରାଜ୍ୟମାନେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ।

ତୃତୀୟ- ଜିଏସଟିର ପରିସରରୁ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକୁ ବାଦ ଦେବା ନେଇ ନିଷ୍ପ□ିର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ଅଧିକ କର ଆୟ ସକାଶେ ଜିଏସଟିର ସଂଜ୍ଞାରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଉ । ଏହି ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ ଉପରେ ଯଦିଓ ଜିଏସଟି ବ□ିମାନ ଲେଭିଭୁକ୍ତ ହେଉନାହିଁ ତଥାପି ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନରେ ଜିଏସଟି ସଂଜ୍ଞା ଓ କଭରେଜରୁ ଏହି ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକୁ ବାଦ ଦେଲେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅସୁବିଧା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେବ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯଦି ଏହି ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ ପରେ ଯଦି ଜିଏସଟି ଲେଭି ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ନିଷ୍ପ□ି କରନ୍ତି ତେବେ ପୁଣି ଏକ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମ୍ବିଧାନ ଭି□ି ଅନୁସାରେ କରକୁ ସୀମିତ ରଖିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ଆଶା କରାଯାଉଛି ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡିକ ସମ୍ପର୍କରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସହମତି ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ।

ଜିଏସଟି ପ୍ରଶାସନ :

ଜିଏସଟି ପରିଚାଳନା ସକାଶେ ଗଠିତ କ□ୃପକ୍ଷ ଏକ ଜଟିଳ ବିଷୟ । ଇସି ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତି ଯୁଗ୍ମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛି ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ତଳେ ଥିବା କରଦାତା ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ର (ଉଭୟ ସିଜିଏସଟି ଓ ଏସଜିଏସଟିରେ ପଞ୍ଜିକରଣ, ସଂଗ୍ରହ ଓ ଆଇଟିସି) କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ କ□ୃପକ୍ଷ ଓ କରଦାତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉ□ରଦାୟୀ ହେବ । 'ଇସି' ଏହି ସୁପାରିଶଗୁଡିକୁ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଭାରତରେ ଏକ ମଡେଲ ଓ ରୋଡମ୍ୟାପରେ ଏହି ବିଚାରଧାରାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସୁପାରିଶଗୁଡିକୁ ପୁଣି 'ଇସି' ବିଚାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଭାରତରେ ଜିଏସଟି ପାଇଁ ଏକ ମଡେଲ ଓ ରୋଡ ମ୍ୟାପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସକାଶେ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ନିମ୍ନ ଅନୁସାରେ ସାମଗ୍ରୀ ବା ସେବାର ମୋଟ କାରବାର ସୀମା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ସେଗୁଡିକ ହେଲା :

- ୧.୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ଯାଏ ସାମଗ୍ରୀର କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉ ।
- ୧.୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ଯାଏ ସେବାର କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉ ।
- ୧.୫ କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମୋଟ କାରବାରକୁ ଉଭୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କରାଯାଉ : ସିଜିଏସଟିର ପ୍ରଶାସନ ସକାଶେ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଏବଂ ଏସଜିଏସଟିର ପ୍ରଶାସନ ସକାଶେ ରାଜ୍ୟକୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଉ ।

ଜିଏସଟିର ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶାସନର ପରିକଳ୍ପନା ସରକାରଙ୍କ ଉଭୟ ସ୍ତର ସହ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ନଥାଏ ବରଂ ଡିଲର ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟରେ କର ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାବ ବିନିମୟ କରିଥାଏ ।

ତେବେ କରଦାତାମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ସକାଶେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଖର୍ଚ୍ଚାନ୍ତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିରେ ଉଭୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ବଦଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରିବା ଉଚିତ ହେବ । ତେଣୁ, ଭାରତରେ ଜିଏସଟିର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶାସନ ସକାଶେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ।

ପ୍ରଥମେ ଉଭୟ ସ୍ତରରେ ଜିଏସଟି ବିଭାଗର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁନର୍ଗଠନ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାକୁ ଏପରି ଭାବେ କରାଯିବା ଦରକାର ଯେପରି କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର ବିଭାଗରେ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ, ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଓ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଜାରି ରହିପାରିବ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ତରରେ ସୀମିତ ସଂଖ୍ୟକ କର୍ମଚାରୀ ଥିବାରୁ ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ସିଜିଏସଟି ଓ ଏସଜିଏସଟି ଅଧୀନରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟକ ଡିଲରମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ମନିଟରିଂ କରିବା ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଉ । ପଞ୍ଜିକରଣ, କର ଦେୟ ଓ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡିକୁ ରାଜ୍ୟ ହାତରେ ଅର୍ପଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ରାଜ୍ୟ ବିଭାଗ ନିକଟରେ ଡିଲରମାନେ ସେମାନଙ୍କ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବେ ଯେଉଁଠାରେ ଡିଲର ରହିଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଭାବେ ଡିଲର୍‌ମାନେ କେବଳ ଟାକ୍ସ ଅଥରିଟିଙ୍କ ସହ କେବଳ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବେ । ତୃତୀୟତଃ ପଞ୍ଜିକୃତ ଡିଲର୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର ଦେୟ ସଂଲଗ୍ନ ସରକାରଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉ□ରେ ଦେୟ ହେବ ଏବଂ ସିଜିଏସଟିରୁ କର ରସିଦ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉ□ରେ ଜମା ହେବ ।

ଚତୁର୍ଥରେ ନୂଆ ରାଜତ୍ୱରେ ନଥିପତ୍ରଗୁଡିକର କ୍ରସ ଭେରିଫିକେସନ୍‌କୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରାଯିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା କର ଠକେଇ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ବିଭାଗଗୁଡିକର କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ସମ୍ଭବ ହେବ । ଫ୍ରାନ୍ସରେ ଯେପରି କର ଠକେଇ ରୋକିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ସେପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିବ ।

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୬ପୃଷ୍ଠାରେ

ଓଡିଶାରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ଥିତି ଓ ସୁରକ୍ଷା

• *ଜିତେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ନାୟକ*

ଶକ୍ତି ସଂକଟ ପାଇଁ କିଏ ଦାୟୀ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ କୁହାଯାଇ ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ସାମଗ୍ରିକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ବାଟ ଖୋଲିବ । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଓ ମଣିଷର ଚାହିଦା ଯେଭଳି ଭାବେ ବଢି ଚାଲିଛି ଏବେଠାରୁ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ଓ ଏହାର ନିରାପ । ଦିଗରେ ଗଭୀର ଅନୁଶୀଳନ କରା ନଗଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବିଜୁଳି ଆଲୋକ ପାଇବା କଷ୍ଟକର ହେବ ।

ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢି ଚାଲିଛି । ୨୦୦୦-୦୧ରୁ ୨୦୧୧-୧୨ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୁଣ ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାର ବଢିଥିବା ଓଡିଶା ଅର୍ଥନୈତିକ ସର୍ଭେ ୨୦୧୨-୧୩ ରିପୋର୍ଟରୁ ଜଣାପଡିଛି । ଘରୋଇ, ବ୍ୟବସାୟିକ, ଶିଳ୍ପ, ରେଳବାଇ, ଜଳସେଚନ, କୃଷି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗରେ ଯେଭଳି ଭାବେ ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି ତାହାକୁ ହିସାବ କଲେ ଘରୋଇ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ବ□ନ କମ୍ପାନିଗୁଡିକର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ୨୦୧୧-୧୨ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟରେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ୩୯ଲକ୍ଷ ୨୫ ହଜାର । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ୩୫ ଲକ୍ଷ ୩୫ ହଜାର ଅର୍ଥାତ ୯୦.୬ ପ୍ରତିଶତ ହେଉଛନ୍ତି ଘରୋଇ ଖାଉଟି । ସମୁଦାୟ ୩୯ ଲକ୍ଷ ୨୫ ହଜାର ବିଦ୍ୟୁତ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୭୦.୫ ପ୍ରତିଶତ ଗ୍ରାମା□ଳର ହୋଇଥିବା ବେଳେ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ହେଉଛନ୍ତି ଘରୋଇ ଉପଭୋକ୍ତା । ଗ୍ରାମା□ଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତ ଦେୟ ଦେବାରେ ଯେତେ ମାତ୍ରାରେ ଅବହେଳା କରିଥାନ୍ତି, ତାହାଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିତାପର ବିଷୟ ହେଉଛି ବିଦ୍ୟୁତ ଅପଚୟ କରିବାରେ ସେମାନେ ଆଗରେ ଥାନ୍ତି । ଅପରପକ୍ଷରେ, ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାରୁ ଓଡିଶା ବ□ମାନ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଙ୍କଟ ପରିସ୍ଥିତି ଦେଇ ଗତି କରୁଛି ।

ଓଡିଶାରେ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ହେଲେ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ଜଳସ୍ତର କମି ଯାଉଥିବାରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଆଶାନୁରୂପ ହେଉନାହିଁ । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କୋଇଲା ମିଳିପାରୁନଥିବାରୁ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେହିପରି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦକ (ଇଣ୍ଡିପେଣ୍ଡେ□୍ ପାୱାର୍ ପ୍ରଡ୍ୟୁସର୍ସ/ ଆଇପିପି) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିନାହାଁନ୍ତି । ନିଜସ୍ୱ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନକାରୀ କାରଖାନା

(କ୍ୟାପଟିଭ୍ ଜେନେରେଟିଂ ପ୍ଲା□ସ/ସିଜିପି) ତାର ବଳକା ଶକ୍ତି ରାଜ୍ୟକୁ ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଓଡିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ପରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ର ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ଓଡିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ (ଓଏଚ୍‌ପିସି), ଓଡିଶା ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ନିଗମ (ଓପିଜିସି), ତାଳଚେର ତାପଜ ଶକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର (ଟିଟିପିଏସ୍) ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ରାଜ୍ୟକୁ ମିଳୁଥିବା ଭାଗକୁ ମିଶାଇଲେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଏହି ରାଜ୍ୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟରେ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ଜଳସ୍ତର କମିଯିବା, କୋଇଲା ଯୋଗାଣରେ ବ୍ୟାହତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ବିଦ୍ୟୁତ ଯେଭଳି ଭାବେ ଉତ୍ପାଦନ ହେବା କଥା ତାହା ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଏହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତି ଚାହିଦା ବଢ଼ି ଚାଲିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଗମ୍ଭୀର କରିବା ସହ ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କଲାଣି ।

ରାଜ୍ୟ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ଜଳ ଓ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ବିକଳ୍ପ ଉତ୍ସରୁ ଶକ୍ତି କିଭଳି ହାସଲ କରିହେବ ସେଥିପାଇଁ ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଓଡିଶା ନବୀକରଣ ଶକ୍ତି ବିକାଶ ସଂସ୍ଥା (ଓରେଡା) ହାତକୁ ନେଇଥିବା ଯୋଜନା ଉପରେ ଏବେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ।

ସୁନ୍ଦର ଗ୍ରାମା ଳ ବିଦ୍ୟୁତକରଣ ଯୋଜନା (ଆର୍‌ଭିଇପି) :- ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ ହୋଇ ନଥିବା କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବାର ଆଶା କ୍ଷୀଣ ବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣ ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଆର୍‌ଭିଇପି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉଛି । ଏଥିପାଇଁ ଅର୍ଥ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବହନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଯୋଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ।

ଜାତୀୟ ଜୈବ ଗ୍ୟାସ ଓ ସାର ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ (ଏନ୍‌ବିଏମ୍‌ଏମ୍‌ପି) –

ଏହା ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରବ□ତ ଯୋଜନା । ବାୟୋ ଗ୍ୟାସ ବା ଜୈବ ଗ୍ୟାସ୍ ଦ୍ୱାରା ରୋଷେଇ କରାଯିବା ସହ ଘରକୁ ଆଲୋକିତ କରାଯାଇପାରୁଛି । ଜୈବ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସାର କ୍ଷେତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି । ୨୦୧୧-୧୨ରେ ସମୁଦାୟ ୨,୪୫୨ ଘରୋଇ ଜୈବ ଗ୍ୟାସ ପ୍ଲା□ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ।

ପବନ ଶକ୍ତି –

ଓଡିଶାରେ ୮୦୦ ମେଗାୱାଟ ପବନ ଶକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଚେନ୍ନାଇର ସି-ନେଟ୍ ସଂସ୍ଥା ଏଥିପାଇଁ ଓଡିଶାର ୧୫ଟି ସ୍ଥାନ ଚିହ୍ନଟ କରିଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲେ ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଭାବେ ଲୋକଙ୍କ ଚାହିଦା ମେ□ାଇବାରେ ଏହା ସକ୍ଷମ ହେବ ।

ସୌର ଶକ୍ତି–

ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ଜାତୀୟ ସୌର ମିଶନ ଜରିଆରେ ଓରେଡା ସୌର ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିଛି । ଇତିମଧ୍ୟରେ ୪ଟି ଏକ ମେଗାୱାଟ ବିଶିଷ୍ଟ ଓ ଗୋଟିଏ ୫ ମେଗାୱାଟର ସୌର ଶକ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ଏଥିପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯାଇଛି । ଏଭଳି ଅଧିକ ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଓରେଡା ପକ୍ଷରୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ସୋଲାର ପିଭି (ଏସ୍‌ପିଭି) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନ୍ୟତମ ।

ଏସ୍‌ପିଭି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ –

୨୦୧୧-୧୨ରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନୂତନ ଓ ନବୀକରଣ ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ୮୦ଟି ଏସ୍‌ପିଭିକୁ ମଂଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ସୁନ୍ଦରଗଡ ଓ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ୫୫ଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ଏଥି ସହିତ ନବରଙ୍ଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବଡଡାମେରାଠାରେ ୬୫୦ କେଡବ୍ଲ୍ୟୁପି - ଏସ୍‌ପିଭି ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ଓ ପାଲିଆ ସେବାଶ୍ରମଠାରେ ଦୁଇଟି କେଡବ୍ଲ୍ୟୁପି ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ସେହି ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ୟ ୧୩ଟି ସେବାଶ୍ରମରେ ଏସ୍‌ପି ଭି ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାପନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ଯେଉଁ ଅଂଚଳକୁ ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ କରାଯିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ସେଠାରେ ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ଭାବେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିପାରୁଛି ।

ଝରଣାରୁ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ–

ଏଭଳି ଅଭିନବ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓଡିଶାର ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପୁଷ୍ଟ କରିଛି । ଝରଣା ପାଣି ମଣିଷର ଶୋଷ କେବଳ ମେ□ାଇ ନାହିଁ ବରଂ ଦୁର୍ଗମ ଅଂଚଳର ବାସିନ୍ଦାଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିଛି । କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାର କର୍ଲାପାଟଠାରେ ୭୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ନିର୍ମିତ ମା ଡୋକରୀ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗାଁର ୭୨ ଟି ପରିବାରକୁ ବିଗତ ୧୦ ବର୍ଷ ହେଲା ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ବିଜୁଳି ଯୋଗାଇ ଦେଇ ଆସୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ଗାଁ ଲୋକେ ଗଢିଛନ୍ତି ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶକ୍ତି ପରିଚାଳନା କମିଟି । ଯେଉଁ ପରିବାର କୌଣସି ପ୍ଲଗ୍ ପଏ□ ନ ବସାଇ କେବଳ ତିନୋଟି ସିଏଫ୍‌ଏଲ୍ ବଲ୍‌ବ ଲଗାଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ମାସକୁ ୩୦ ଟଙ୍କା କମିଟି ନିକଟରେ ଜମା କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ଲଗ୍ ପଏ□ ବସାଇଥିବା ପରିବାର କମିଟିକୁ ଦେଉଛନ୍ତି ୫୦ ଟଙ୍କା । ଗାଁର ତିନିଟି ପରିବାର ଅଧିକ ବିଜୁଳି ଶକ୍ତି ନେଇ ଧାନକଳ, ଫଟୋକପି ମେସିନ ଓ ପମ୍ପଘର ବସାଇଛନ୍ତି । ବିଗତ ୫ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧାର ହୋଇନାହିଁ ଗାଁ । ଝରଣାରୁ ବିଜୁଳି ପାଉଥିବାରୁ କମିଟି

ଝରଣାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ସକାଶେ ପର୍ବତର ସୁରକ୍ଷା, ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ମୃ□ିକା କ୍ଷୟ ରୋକିବା ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନେଇଛି । ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ତଥା ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତଠାରୁ ବହୁଦୂରରେ ଥିବା ଏହି ଗାଁର ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସଫଳତାର କାହାଣୀ ଏବେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦାହରଣ ପାଲଟିଛି ।

ଅନୁରୂପ ଭାବେ ତାପଜ ଓ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ଫଳରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଗ୍ୟାସ୍ ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ବିଶ୍ୱତାପନ ଓ ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ସବୁଜ ଗୃହ ଗ୍ୟାଡ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ । ଏଭଳି ସ୍ଥଳେ ସବୁଜ ଶକ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଠିକ ବିକଳ୍ପ ଭାବେ ଛିଡା ହୋଇପାରିବା ହେଉଛି ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଦିଗରେ ଆଉ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ । ଉପରବର୍ଣ୍ଣିତ ସୌରଶକ୍ତି, ଗୋରବ ଗ୍ୟାସ, ପବନ ଶକ୍ତି ମଣିଷର ଚାହିଦା ମେ□ାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗକୁ ବଢିନାହିଁ । ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଓ ମଣିଷର ମଳରୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସର ସନ୍ଧାନ ଦେଉଛି । ଓଡିଶାର କଳାହାଣ୍ଡି, କୋରାପୁଟ, କେନ୍ଦୁଝର ଓ ମୟୂରଭଂଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ତୈଳମଂଜି ଓ ଜାଳେଣି କାଠକୁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ବିଦ୍ୟୁତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଛି ।

ଅପହଂଚ ଇଲାକାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ ହେଉ ବା ଗରିବ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବ□ିତ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଗ୍ରାମୀଣ ବିଦ୍ୟୁତକରଣ ଯୋଜନା, ବିଜୁ ଗ୍ରାମ ଜ୍ୟୋତି ଯୋଜନା, ବିଜୁ ସହରା□ଳ ବିଦ୍ୟୁତକରଣ ଯୋଜନା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଉପକୃତ ହେଉଥିଲେ ହେଁ ଏଭଳି ଶକ୍ତିର ଠିକ ବିନିଯୋଗ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉନାହାନ୍ତି । କେଉଁଠାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଚୋରି କରାଯାଉଛି ତ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ବିଦ୍ୟୁତ ଦେୟ ଫାଙ୍କି ଦିଆଯାଉଛି। ଏପରି ସ୍ଥଳେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ଏବେ ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି ।

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ବା ନିରାପ ା ପାଇଁ କେତେକ ପ୍ରସ୍ତାବ

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ବ□ମାନ ଯେଉଁ ସଂକଟ ଦେଇ ଗତିକରୁଛି ସେଥିପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ସଜାଗ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଓଡିଶାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଅଭାବ କେଉଁଥିପାଇଁ ଦେଖା ଦେଇଛି ଓ କଣ କରାଗଲେ ତାହାକୁ ଦୁର କରି ହେବ ସେ ଦିଗରେ ସଚେତନତା ଅଭିଯାନ ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଉ । ଯେଉଁମାନେ ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା ନିୟମ ବହିର୍ଭୂତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବାର ସମୟ ମଧ୍ୟ ଆସିଲାଣି ।

ସାଧାରଣ ବଲ୍‌ବ କିମ୍ବା ଲ୍ୟାମ୍ପ ଅପେକ୍ଷା ଏନର୍ଜି ଏଫିସିଏ□ ଲ୍ୟାମ୍ପ ବ୍ୟବହାର କରାଗଲେ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ କରାଯାଇପାରିବ । ତାହା ବେଶିଦିନ ଆଲୋକ ଯୋଗାଇଥାଏ ବୋଲି ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡିଲାଣି ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗର ମରାମତି ସହ ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଓ କର୍ମଚାରୀ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସବଷ୍ଟେସନକୁ ନିୟମିତ ଯା□ କଲେ ଦୁରପ ଯୋଗକୁ ରୋକାଯାଇ ପାରିବ ।

ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତିର ପରିମାଣ ହ୍ରାସ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାମିଲନାଡୁ ଢା□ାରେ ଏଠାରେ ବର୍ଷାଜଳ ଅମଳ ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଦିନେ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ଜଳସ୍ତର ହ୍ରାସ ପାଇବା ଯୋଗୁଁ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କମିଯାଇଛି । କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ଜଳ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବର୍ଷା ଜଳକୁ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା ।

ଏବେ ସମଗ୍ର ସମାଜକୁ ଖାଉଟି ସଂସ୍କୃତି ଗ୍ରାସ କରିଛି । ବିଭିନ୍ନ କଂପାନି ସେମାନଙ୍କ ସାମଗ୍ରୀକୁ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇଁ ବଡ ବଡ ହୋର୍ଡିଂ, ଡିସ୍‌ପ୍ଲେ ବୋର୍ଡ ଲଗାଉଛନ୍ତି । ଫଳରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ନଷ୍ଟ ହେଉଛି । ଯଦିଓ ସେମାନେ ସେଥିପାଇଁ ଦେୟ ଦେଉଛନ୍ତି ତଥାପି ସରକାରୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲେ ଅନେକାଂଶରେ ଶକ୍ତି ସଂକଟରୁ ତ୍ରାହି ମିଳିପାରିବ ।

ଆଲୋକ ପ୍ରଦୂଷଣ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢି ଚାଲିଛି । ରାତିକୁ ଦିନ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆମ ଚାରିକଡେ ଥିବା ଛୋଟ ଜୀବଜନ୍ତୁ, ପଶୁପକ୍ଷୀ, ସରୀସୃପ, କୀଟପତଙ୍ଗଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଦୁର୍ବିସହ କରିଦେଉଛି । ଯାନିଯାତ୍ରା, ବିବାହ ଉତ୍ସବ ହେଉ ବା ସାଧାରଣ ଜନ୍ମ ଉତ୍ସବରେ ଗଛଲତା, ପୋଖରୀ, ରାସ୍ତାଘାଟ, କୋଠାବାଡି ସବୁଠି ଆଲୋକର ମାଳା ଦେଖି ମଣିଷ ସାମୟିକ ଖୁସି ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ର ପରିମାଣର ବିଜୁଳି ଅପଚୟ ହେଉଛି ସେଥିପ୍ରତି କାହାର ନିଘା ରହୁନାହିଁ । ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଗଲେ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ହେବା ସହ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ପାଇଁ ମଙ୍ଗଳଦାୟକ ହୋଇପାରନ୍ତା ।

ନଗର ବା ସହରା□ଳର ରାସ୍ତା କଡରେ ଲାଗିଥିବା ଲାଇଟ୍ ଅନେକ ସମୟରେ ଦିନରେ ବି ଜଳୁଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରତି ସହରରେ ୨୪ ଘ□ିଆ ଡିଜିଟାଲ ପ୍ରୋଗ୍ରାମେବଲ୍ ଟାଇମ୍‌ର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱିଚ୍ ବୋଡରେ ସଂଯୋଗ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରିଲେ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଶିକ୍ଷ ସଂସ୍ଥାଗୁଡିକ ନିଜସ୍ୱ ଶକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୨ପୃଷ୍ଠାରେ

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା

• ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା

ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନୀତିର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସଗୁଡିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବା, ଉ   ାଳନଠାରୁ ବ୍ୟବହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ଏହାର ପରିଚାଳନାରେ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ତଥା ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ସହ ଶକ୍ତିର ସୁକ୍ଷମ ବ   ନ କରିବା । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ ହେବା ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବ୍ୟାପକ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଖଣିଜ ଉ   ାଳନକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ବଜାର କିମ୍ବା ମାନବାଧିକାର ଭି□ିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରେ ଯଦିଓ ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କର ପରିପୁରକ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶକ୍ତି ସଂସ୍ଥା ଏହାକୁ ବଜାର ଭି□ିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛି । ଏତଦନୁଯାୟୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତି ସୁଲଭ ହେବା ନିମନ୍ତେ ବଜାରର ଅନିଶ୍ଚିତ ମୂଲ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଶକ୍ତି ସଙ୍କଟ ଉପୁଜିବା ଆଶଙ୍କା ରହେ ନାହିଁ କାରଣ ସୁନିୟନ୍ତ୍ରିତ ବଜାର ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଗାଣ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଏହାର ପରିମାଣ ଓ ମୂଲ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ରହେ ।

ମାନବାଧିକାର ତଥା ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ଭି□ିକ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା କିନ୍ତୁ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା, ବିଭିନ୍ନ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସର ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଉନ୍ନୟନ ସହିତ ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ଚାହିଦାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛି । ତେବେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ଯୋଗାଇ ଦିଆ ଯାଇନପାରିଲେ, ଅହେତୁକ ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି, ଆତଙ୍କବାଦ ତଥା ଉନ୍ନତ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ଅଭାବରୁ ଶକ୍ତି ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ମିଳୁ ନ ଥିଲେ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ କରାଯାଏ । ଏଥି ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱୀକୃତ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ଦେବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ପରିବ□ିତ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆମଦାନୀକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ ।

ଶକ୍ତି ସଂକଟ ସ୍ୱଳ୍ପ କିମ୍ବା ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ହୋଇପାରେ । ଆବଶ୍ୟକ ବୈଷୟିକ କୌଶଳର ଅଭାବ, ଆତଙ୍କବାଦ ଇତ୍ୟାଦି ସାମୟିକ ସମସ୍ୟା ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଏହାର ଉତ୍ସ, ଭି□ିଭୂମି ତଥା ବଜାର ଇତ୍ୟାଦି ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ସମସ୍ୟା । ଶକ୍ତିର ପାରମ୍ପରିକ କିମ୍ବା ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ସ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ର ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟଟି ବିକଶିତ ହୋଇନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ।

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚାହିଦା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହ ଏହାର ଅପଚୟ ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି, ବିଭିନ୍ନ ଶିଳ୍ପର ଅଧିକ ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା, ଜୀବନ

ଧାରଣର ମାନରେ ଉନ୍ନତି, ସହରିକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ଅଧିକ ହେବା ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିବାରୁ ବ□ମାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ । ତଥାପି ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ହୋଇନପାରିଲେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଏହାକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପୁଜିବାକୁ ଥିବା ଆଶଙ୍କା ଓ ଅନିଶ୍ଚିତତା ହ୍ରାସ ପାଏ । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ସହଜ ସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ,ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସଗୁଡିକ ସୀମିତ, କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ତେଣୁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ବ□ମାନ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି ।

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ :

ଦେଶ ସ୍ୱାଧିନ ହେବା ପରେ ଆଶୁ ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ଶକ୍ତିର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ବିଶେଷ ନୀତି ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ନଥିଲା । ୧୯୭୩ରେ ତୈଳ ସଂକଟର ଭୟାବହ ପରିଣାମ ଅନୁଭବ କରି ଦେଶର ଶକ୍ତିନୀତି ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ତତ୍ପରତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟାପକ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ସହ ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ସରୁ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସ୍ଥିର ହେଲା । ଶିଳ୍ପାୟନ ସହିତ ସହରୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ତଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ବଜାର ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଚଳନ ପରେ ଏହାର ଚାହିଦା ଅତ୍ୟଧିକ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଯୋଜନା କମିଶନଙ୍କ ଆକଳନ ଅନୁଯାୟୀ ଆଗାମୀ କୋଡିଏ ବର୍ଷରେ ଏହା ଆହୁରି ଅଧିକ ହେବ । ଶିଳ୍ପ ଓ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ଜନସଂଖ୍ୟା ମୁଣ୍ଡପିଛା ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଅଧିକ ଖଣିଜ ତୈଳ ଓ ବାଷ୍ପ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ଗ୍ରାମା□ଳ ବିଦ୍ୟୁତକରଣ ଯୋଗୁଁ ଏହାର ଚାହିଦା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତିର ଚାହିଦା ବିଗତ ୨୫ ବର୍ଷରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଏହାର ପରିମାଣ ଅଧିକ ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଯୋଜନା କମିଶନ ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ାକୁ କେବଳ ବଜାର ଭି□ିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନକରି ସମସ୍ତ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଗାଇ ଦେବା ଆଧାରରେ ଦେଶର ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଏ ବାବଦକୁ ଲୋକଙ୍କର ଦେୟ ଦେବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ଗୌଣ କରାଯାଇ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅନୁନ୍ନତ ଆ□ଳ ଓ ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ ଦେବା ରାଷ୍ଟ୍ରର କ□ବ୍ୟ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଧାରରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । କେବଳ ବଜାର ଓ ଆମଦାନୀ ଭି□ିକ ଶକ୍ତିର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବଜାର ମୂଲ୍ୟରେ ଆମର ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ନୀତି ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ନହୋଇ ଲୋକଙ୍କର ଆୟ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଶକ୍ତି ସଙ୍କଟର କାରଣ :

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନର ଉତ୍ସଗୁଡିକ ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରେ ଯଥା - ପାରମ୍ପରିକ ଓ ଅଣ ପାରମ୍ପରିକ, ପାରମ୍ପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ମଧ୍ୟରୁ କୋଇଲା ଓ ତୈଳ ପ୍ରଧାନ । ସୌର ଶକ୍ତି, ପବନ ଶକ୍ତି, ପରମାଣୁ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତେବେ ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ସରୁ ହିଁ ପ୍ରାୟ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଛି । ଆମ ଦେଶରେ ଏଗୁଡିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ମିଳୁ ନଥିବାରୁ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ କରାଯାଉଛି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶକ୍ତି ସଂସ୍ଥାର ଆକଳନ ଅନୁଯାୟୀ ୨୦୨୦ ବେଳକୁ ଆମର ଖଣିଜ ତୈଳ ଆମଦାନୀର ପରିମାଣ ୯୧.୬ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇପାରେ । ଏହାର ଏକ ବୃହତ ପରିମାଣ (୬୫ ପ୍ରତିଶତ) ପାରସ୍ୟ ଉପସାଗର ଅ□ଳରୁ ଆମଦାନୀ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ସେ ସବୁ ତୈଳର ରପ୍ତାନିକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଅତ୍ୟଧିକ ଦର ବୃଦ୍ଧି ତଥା ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା ମଧ୍ୟରେ ଗତି କରୁଥିବାରୁ ତୈଳ ସଂକଟ ଘନୀଭୂତ ହୋଇଛି ।

ଜଳ ସହ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିତରଣ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବେ ଜଡିତ । ବିଶେଷ କରି ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ, ଆଣବିକ ଓ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଳସଂକଟ ଯୋଗୁଁ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ପାର୍ଲିରେ ଥିବା ୧୧୩୦ ମେଗାୱାଟ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଚଳିତ ବର୍ଷ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଜଳ ଦିବସରେ ଜଳ-ଶକ୍ତି-ସଂପୃକ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଜଳର ଆବଶ୍ୟକତା ସହ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଜଳ ସଙ୍କଟ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟା ହେବ । ତେଣୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନରୁ ଜଳକୁ ପୃଥକ କରିବା ପାଇଁ ଜାତିସଂଘ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭାରତରେ ଅଧିକ ଜଳ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ପରମାଣୁ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅଣପାରମ୍ପରିକ ସ୍ରୋତରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ପାଣିପାଗ ପରିବ□ନ ଯୋଗୁଁ ବିଶ୍ୱ ତାପମାତ୍ରା ଅସନ୍ତୁଳିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକର ମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ଏହି କାରଣରୁ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ତେବେ ତୈଳ ଓ କୋଇଲା ଇନ୍ଧନ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ମଧ୍ୟ ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ଇନ୍ଧନ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିଲେ ହେଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଆଗାମୀ

ଦିନରେ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂକଟ ଉପୁଜିବା ନିଶ୍ଚିତ ।

ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସ ଗୁଡିକ କାଳକ୍ରମେ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ଭାରତରେ ୨୫୦ ବିଲିୟନ ଟନ କୋଇଲା ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି । କୋଲ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡରୁ ବାର୍ଷିକ ୪୫୦ ନିୟୁତ ଟନ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ ଊଣା ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ କୋଇଲା ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ପଡୁଛି । ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନା ଶେଷ ବେଳକୁ କୋଇଲାର ଚାହିଦା ୯୮୦ ମେଗାଟନ ହୋଇପାରେ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ୭୯୫ ମେଗାଟନ୍ କୋଇଲା ମିଳିବା ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାୟ ୧୮୫ ମେଗାଟନ୍ କୋଇଲା ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ପଡିପାରେ । କୋଲ ଇଣ୍ଡିଆର ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିବା କ୍ଷମତା ରହିଛି କିନ୍ତୁ ବିଳମ୍ବିତ ପରିବେଶ ଅନୁମତି ତଥା ପରିଚାଳନାଗତ ତ୍ରୁଟି ଯୋଗୁଁ ଏହି ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ବ□ିମାନ ବେସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶିଳ୍ପ ନିମନ୍ତେ ନିଜସ୍ୱ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ଏହା ସୀମିତ । କୋଇଲା ଖଣିରେ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ନିମନ୍ତେ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଇନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଜାତୀୟ କରଣ ପୂର୍ବରୁ ବେସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଖଣି ଗୁଡିକରେ ଉନ୍ନତ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇନଥିଲା କିମ୍ବା ଶ୍ରମିକ କଲ୍ୟାଣ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇନଥିଲା । ବ□ିମାନ ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟମରେ ଏହାର ଆଂଶିକ ସମାଧାନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାନବିକ ଓ ପରିବେଶ ଗତ ସମସ୍ୟା ଅସମାହିତ ରହିଛି । ଏହାର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ୨୦୧୩ ରେ କୋଲ ରେଗୁଲେଟରି ବିଧେୟକ ଲୋକସଭାରେ ଆଦୃତ ହୋଇ ସ୍ୱୀକୃତି ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛି ।

ସୀମିତ କୋଇଲା ଉତ୍ସ ଏବଂ ପରିଚାଳନାଗତ ତ୍ରୁଟି ଯୋଗୁଁ ଆଗାମୀ ଦିନରେ କୋଇଲା ଅଭାବ ଶକ୍ତି ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଦେଶରେ ସ□ିତ କୋଇଲା ଖଣିମାନଙ୍କରୁ ଉ□ୋଳିତ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ୧୯୮୫ ରୁ ଦେଶ କୋଇଲା ଆମଦାନୀ କରୁଛି । ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ଦେବାକୁ ପଡୁଛି ଯାହାର ବିନିମୟ ମୂଲ୍ୟ ଅସ୍ଥିର ।

ଖଣିଜ ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇପାରି ନାହୁଁ । ଯାନବାହାନ ଚଳାଚଳ ନିମନ୍ତେ ତୈଳ ଓ ବାଷ୍ପ ଆବଶ୍ୟକ । ଶିଳ୍ପ ଓ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଏହା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ମିଳୁ ନଥିବାରୁ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ପଡୁଛି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବଜାରରେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଅସ୍ଥିର । ଏହା ସୁଲଭ ନହେଲେ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡିକ ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି । ବ□ିମାନ ଅବଶ୍ୟ ଭାରତ ବିଦେଶରେ ତୈଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିଛି । ନାଇଜେରିଆରୁ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଭି□ିରେ ତୈଳ କିଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି । ସିରିଆର ଏକ କମ୍ପାନି ସହ ମଧ୍ୟ ଚୁକ୍ତି କରିଛି । ଋଷିଆ, ଭିଏତନାମ ଓ ମ୍ୟାଁମାରରୁ ତୈଳ ଆମଦାନୀ କରୁଛି । ମଧ୍ୟ ଏସୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରୁ ତୈଳ ଆଣିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଧାସଳଖ ସଂଯୋଗ ନଥିବାରୁ ତୈଳ ପାଇପର ସୁରକ୍ଷା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ତେବେ ବିପଦ ଯୋଗୁଁ ନିରନ୍ତର ତୈଳ ଆମଦାନୀ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ଦେଶରେ ପାରମ୍ପରିକ ତଥା ଅଣପାରମ୍ପରିକ କ□ାମାଲରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଥିଲେ ହେଁ ଏସବୁରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପାଦନ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି । କେତେକ ଅଣପାରଂପରିକ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ତଥା ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ଭାବରେ ଉତ୍ପାଦନ ଆଶାଜନକ ହୋଇପାରିନାହିଁ ।

ଭାରତରେ ଗଚ୍ଛିତ କୋଇଲା ପୃଥିବୀରେ ଚତୁର୍ଥ ବୃହ□ମ । କିନ୍ତୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉତ୍ପାଦନ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଚାହିଦା ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ଖଣିଜତୈଳ ଦେଶରେ ମାତ୍ର ୦.୦୭ ପ୍ରତିଶତ ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୩.୯ ପ୍ରତିଶତ । ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ପରିମାଣ ୦.୮ ପ୍ରତିଶତ ଥିବାବେଳେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୧.୯ ପ୍ରତିଶତ । ଏହି ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତିଗୁଡିକର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଚାହିଦା ଏବଂ ଯୋଗାଣରେ ତାରତମ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଶକ୍ତି ସଂକଟ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ । ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଯୋଗୁଁ ଆମଦାନୀ ଜନିତ ଚାପ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ପୁଣି ଆଧୁନିକ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ତଥା ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ଏବଂ ଉ□ରଦାୟୀ ମାନବସମ୍ବଳ ଅଭାବରୁ ଦେଶରେ ଗଚ୍ଛିତ ଖଣିଜ ସନ୍ଧାନ ତଥା ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ହୋଇପାରିନାହିଁ ।

ଶକ୍ତି ସଂକଟ ନିମନ୍ତେ ଆମର ମାନବାଧିକାର ଭି□କ ଆଭିମୁଖ୍ୟ କିଛି ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଇନ୍ଧନ ଗ୍ୟାସ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ବର୍ଗରେ ; କିନ୍ତୁ ଏହା ଉପରୁ ରିହାତି ହ୍ରାସ କରାଯାଇନାହିଁ । ରିହାତି ଉଚ୍ଛେଦ ନକରିବା ଯୋଗୁଁ ଏହାର ଆମଦାନୀ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟୟ ଅଧିକ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି । ସେହିପରି ବିଦ୍ୟୁତ ରିହାତି ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ସଂକଟ ବୃଦ୍ଧି କରିଛି ।

ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ-

ଶକ୍ତି ସଂକଟର ଗମ୍ଭୀରତା ଯୋଗୁଁ ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏହାର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବ□ନ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ ନୀତି ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି । କୋଇଲା ଓ ତୈଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା, ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ସରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରି ଏହାର ବିତରଣ ସୁନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା, ଅପଚୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ସଂରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଭି□ଭୂମି ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି ।

ଖଣିଜ ତୈଳ ପାରସ୍ୟ ଉପସାଗର ଅ□ଳ ବ୍ୟତୀତ ମଧ୍ୟ ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ତଥା ଋଷିଆରୁ ଆମଦାନୀ କରାଯାଉଛି । ଏହାର ବିତରଣ ସଂପର୍କିତ କେତେକ ନିୟମ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଛି । ପେଟ୍ରୋଲ ଓ ଡିଜେଲ ଦର ସରକାରୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରୁ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ରନ୍ଧନ ଗ୍ୟାସ ଓ କିରୋସିନରେ କିନ୍ତୁ ରିହାତି ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇନାହିଁ ।

ଯାନବାହନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଓ ତରଳ ପେଟ୍ରୋଲ ବାଷ୍ପ ବ୍ୟବହାରକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ନୁହେଁ । ରିଲାଏନ୍ସ କଂପାନୀ କୃଷ୍ଣା-ଗୋଦାବରୀ ଅବବାହିକା ତଥା ଉ□ର-ପୂର୍ବ ହିମାଳୟ ଅ□ଳରେ ତୈଳ ଓ ବାଷ୍ପ ନିଷ୍କାସନ କରୁଛି । ଇରାନ-ପାକିସ୍ତାନ-ଭାରତ ତୈଳ ପାଇପଲାଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲେ ଦେଶରେ ଖଣିଜ ତୈଳର ଆବଶ୍ୟକତା କେତେକାଂଶରେ ପୂରଣ ହୋଇପାରିବ । ଅନାବାଦୀ ଜମିରେ ଜାଟ୍ରୋଫା ଚାଷ ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଛି । ଏଥିରୁ ବାଇଓ-ଡିଜେଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଯାନବାହନ ଚଳାଚଳ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ । ପବନରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ୨୦୨୦ ସୁଦ୍ଧା ୨୦ ଗିଗାୱାଟ ଶକ୍ତି ପରମାଣୁ ସ୍ରୋତରୁ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି । ତେବେ ଏଥିରେ ଦେଶରେ ମିଳୁଥିବା ଥୋରିୟମ୍ ଇନ୍ଧନ ବ୍ୟବହାର କରାଗଲେ ଏହା ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ହେବନାହିଁ । ହାଇଡ୍ରୋଜେନରୁ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଭାରତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ ଇକୋନୋମି ସହ ଅନୁବନ୍ଧିତ ହୋଇଛି । ଏହା ସରକାରୀ-ବେସରକାରୀ ସହଭାଗିତାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ । ଦେଶରେ ସୌରଶକ୍ତି ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ମିଳୁଥିଲେ ହେଁ ଏଥିନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟୟବହୁଳ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଗତି ସୀମିତ ରହିଛି ।

୨୦୦୬ରେ ପ୍ରଣୀତ ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନିୟମରେ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସୂଚୀତ ହୋଇଛି । ଆଶାକରାଯାଏ ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ୨୦୧୭ ବେଳକୁ ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ହେବ । ଏହାକୁ ପାକିସ୍ତାନ ବଙ୍ଗଳାଦେଶ ତଥା ମ୍ୟାଁମାରକୁ ରପ୍ତାନି କରି ପ୍ରତିବଦଳରେ ସେଠାରେ ମିଳୁଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଆମଦାନୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ତିନୋଟି ଦେଶରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୭୫୪, ୧୮୭ ଓ ୨୮୩ ବିଲିୟନ ଘନମିଟର ପ୍ରାକୃତିକ ବାଷ୍ପ ଗଚ୍ଛିତ ରହିଛି । ନେପାଳ, ଭୁଟାନ ତଥା ମ୍ୟାଁମାରରେ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ସେ ସବୁ ରାଜ୍ୟରୁ ବିଦ୍ୟୁତ ଆମଦାନୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ନିକଟ ଅତୀତରେ ଭୁଟାନରେ ଏପରି ଏକ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି । ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ବ□ମାନ ଆବିଷ୍କୃତ ଗ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ଦେଶର ୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଥିଲେ ହେଁ ବିଭିନ୍ନ ନୀତିଗତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଯୋଗୁଁ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନୀତିର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସଗୁଡିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବା, ଉ□ୋଳନଠାରୁ ବ୍ୟବହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ଏହାର ପରିଚାଳନାରେ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ତଥା ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ସହ ଶକ୍ତିର ସୁକ୍ଷମ ବ□ନ କରିବା । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ ହେବା ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବ୍ୟାପକ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଖଣିଜ ଉ□ୋଳନକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯାଇଛି । ୨୦୦୩ରେ ପ୍ରଣୀତ ବିଦ୍ୟୁତ ନୀତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିଜୁଳି ସରବରାହ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଅ□ିଆ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିଜୁଳି ଯୋଗାଣ, ନିଷ୍କ୍ରିୟ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରର ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ବିଜୁଳିର ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ସମତୁଲ ରଖିବା, ଆବଶ୍ୟକତାର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଇତ୍ୟାଦି ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ନୀତିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ତେବେ ଚାହିଦା ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିବା ତଥା ଶକ୍ତି ସଂକଟ ଅନୁମାନ କରି ଅନ୍ୟୁନ ଚାରି ଛଅ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆବଶ୍ୟକ । କ□ାମାଲ ଆମଦାନୀ ନିମନ୍ତେ ଏହାର ରପ୍ତାନିକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର, ସହିତ ସୁ ସଂପର୍କ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡିବ । ଉନ୍ନତ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆହୁରି ବ୍ୟାପକ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶେଷକଥା

ଭାରତରେ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଏସିଆ ମହାଦେଶର କେତେକ ଉନ୍ନତ ଦେଶ ତୁଳନାରେ ଊଣା । ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶରେ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତାରେ ତାରତମ୍ୟ ରହିଛି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶକ୍ତି ସଂସ୍ଥାର ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ୨୦୩୦ ସୁଦ୍ଧା ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନେ ବିକଶିତ ଦେଶର ଏହି ସ୍ତରକୁ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୨ପୃଷ୍ଠାରେ

ଶକ୍ତି ନିରାପ ।ଓ ଜାତୀୟ କ ର୍ବ୍ୟ

• ବିନୋଦ

ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡିକ ନାନା ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡିକ ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉନାହିଁ । ବର୍ଷବର୍ଷ ଧରି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଉ ନ ଥିବାରୁ ଜଳଭଣ୍ଡାରଗୁଡିକରେ ପଟୁ ଭରିଯାଉଛି ଏବଂ ଜଳଧାରଣ କ୍ଷମତା ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଏହାଛଡା ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବାର ସୁଯୋଗ ରହିଥିବା ସ ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇପାରୁନାହିଁ ।

ଭାରତରେ ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଦିନକୁଦିନ ବଢିବାରେ ଲାଗିଥିବା ବେଳେ ଏହାର ନିରାପ□। ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ହୋଇପଡିଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ କ୍ରମଶଃ ଶେଷ ହେବା, ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବେଶଗତ କାରଣରୁ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଉପରେ ପଡୁଛି । ଅପରପକ୍ଷେ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତ୍ୱରିତ ବିକଳ୍ପ ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ ନ କଲେ ଯେ ଏହା ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଅସୀମ ସଙ୍କଟ ସୃଷ୍ଟିକରିବ । ଭାରତରେ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରି ଶକ୍ତି ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସ ନିମନ୍ତେ ନାନା ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ଆଣବିକ, ସୌର ଓ ପବନ ଶକ୍ତି ଉପରେ ବିଶେଷ ନିର୍ଭର କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରଯାଉଛି । ଭାରତର ମୋଟ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟରୁ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଆସୁଛି ଜୈବଜାଳେଣିରୁ । ସେହିପରି କୋଇଲାର ଅଂଶ ହେଉଛି ୪୦ ପ୍ରତିଶତ । କ□। ତୈଳ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସର ଅବଦାନ ଯଥାକ୍ରମେ ୨୮ ଓ ୬ ପ୍ରତିଶତ । ନିଜର ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ସକାଶେ ଭାରତ ବିଶେଷ କରି ଜୈବଜାଳେଣି ଆମଦାନୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି । ପରିସ୍ଥିତି ଏପରି ହେଲାଣି ଯେ, ୨୦୩୦ ସୁଦ୍ଧା ଭାରତର ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ଏହାର ମୋଟ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାରର ୫୩ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ୨୦୦୯-୧୦ରେ ଭାରତ ୧୫୯.୨୬ ନିୟୁତ ଟନ କ□। ତୈଳ ଆମଦାନୀ କରିଥିଲା ଯାହାକି ମୋଟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟବହାରର ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ଦେଶର ମୋଟ ଆମଦାନୀ ମଧ୍ୟରୁ ତୈଳର ଭାଗ ହେଉଛି କେବଳ ୩୧ ପ୍ରତିଶତ । ଦେଶରେ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବାରୁ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବିଦ୍ୟତ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ପଡୁଛି ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ୨୦୧୦ ରେ ଭାରତରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ୧୮ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଭାରତ ପବନଚାଳିତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ□ମ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଥିବା ବେଳେ ପବନଚାଳିତ ଶକ୍ତି ପରିମାଣ ହେଉଛି ୧୧,୮୦୦ ମେଗାୱାଟ । ଭାରତରେ ବହୁ ପରିମାଣର କୋଇଲା

ମହଜୁଦ ରହିଛି । ଏହାସ□୍ୱେ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସହ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ମେ□ାଯାଇପାରୁନି ।

ଦ୍ରୁତ ଅର୍ଥନୈତିକ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଯୋଗୁ ଭାରତରେ ଶକ୍ତିର ବଜାର ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ପାଇଁ ଏବଂ ୨୦୩୫ ସୁଦ୍ଧା ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭାରତ ବିଶ୍ୱରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାରତରେ ଅକ୍ଷୟଶକ୍ତି ଓ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭର କରାଯାଉଛି । ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା ୨୦ ଗିଗାୱାଟ ପବନଚାଳିତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଯୋଗ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଆସନ୍ତା ୨୫ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସାମଗ୍ରିକ ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଣବିକ ଶକ୍ତିର ଯୋଗାଣ ୪.୨ ପ୍ରତିଶତରୁ ୯ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ହେବା ଆଶା କରାଯାଉଛି । ଭାରତରେ ୫ଟି ଆଣବିକ ରିଆକ୍ଟର ନିର୍ମାଣାଧୀନ ରହିଛି ଏବଂ ଆସନ୍ତା ୨୦୨୫ ବେଳକୁ ଦେଶରେ ୧୮ଟି ଅତିରିକ୍ତ ଆଣବିକ ରିଆକ୍ଟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଛି ।

ବ□ମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା ହେଲାଣି ସେଥିରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ାର ଗୁରୁତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ କମ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କରିବା, ଶକ୍ତି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ ନ କରିବା ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଶକ୍ତିକୁ ଯେପରି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଏହା ଯେପରି ନଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖାଦେଇଛି । ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନିଆଯାଇପାରିଲେ ପରିବେଶଗତ ଗୁଣାବ□ା, ଜାତୀୟ ନିରାପ□ା, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ନିରାପ□ା ରକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଶକ୍ତିସଂରକ୍ଷଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ।

ସମ୍ପ୍ରତି ଦେଖାଦେଇଛି ଯେ, ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ସକାଶେ ବ୍ୟାପକ ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତିର ସଂରକ୍ଷଣ କରାଯାଇପାରୁନାହିଁ । ବରଂ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ବ୍ୟୟ କରାଯାଉଛି । ବିନାକାରଣରେ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ମାତ୍ରାଧିକ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଏହାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ କର ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଉଛି । ଫଳରେ ଶକ୍ତିର ସଂରକ୍ଷଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁଛି । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏନର୍ଜି ଅଡିଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ କଡାକଡି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା ତେବେ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଦିଗରେ ଉଚିତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇପାରନ୍ତା । ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ କୌଣସି ଏକ ରାଜ୍ୟର ବିଷୟ ନୁହେଁ ଏହା ଏକ ଜାତୀୟ ସମସ୍ୟା । ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଉଦ୍ୟମର ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ ଜରିଆରେ ଯେପରି ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାର ହ୍ରାସ ହୋଇପାରିବ ସେଥିଦିଗରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଉଛି । ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ସକାଶେ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ବର୍ଷାଜଳ ଅମଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେପରି ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ସଚେତନତା ଜାଗ୍ରତ କରାଯାଇପାରିଛି ସେପରି ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ସଚେତନତା ଜାଗ୍ରତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏଥିପାଇଁ ଘର ଓ ବିଲଡିଂ ତିଆରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ମାଣ ଶୈଳୀରେ କେତେକ ପରିବ□ନ କରିବା ଦରକାର । ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସ୍ତରରେ ପରିବ□ନ କରାଯାଇ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲେ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ସମ୍ଭବ ହେବ ।

ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସହ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନା ସଂକଟ ଦେଖାଦେଉଛି । ଜନସଚେତନତାର ଅଭାବ ଯୋଗୁ ପ୍ରତିଦିନ ହଜାର ହଜାର କିଲୋୱାଟ ବିଦ୍ୟୁତ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି । ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ଯେ, ଅଧିକାଂଶ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ଜଳ ସଂକଟ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ସମସ୍ୟାରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜଳଧାରଣ ପରିମାଣ କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଯଦି ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମିତବ୍ୟୟିତା ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇପାରନ୍ତା ତେବେ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ ଜରିଆରେ ଜାତୀୟ ରାଜକୋଷ ଉପରେ ଚାପ କମ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଅନ୍ୟରାଷ୍ଟ୍ରରୁ ତୈଳ ଆମଦାନୀ କରିବା ଯୋଗୁ ଭାରତର ରାଜକୋଷ ସର୍ବଦା ଚାପରେ ରହୁଛି ଏବଂ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି । ଯଦି ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଅର୍ଥାତ କୋଇଲା ଓ ଗ୍ୟାସ ଉପରେ ଭାରତ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇପାରନ୍ତା ତେବେ ଲୋକମାନେ ଅନେକ ବୋଝରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ସହ ଦେଶରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ରହିପାରନ୍ତା । ଭାରତରେ ଆସନ୍ତା କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତୈଳ ଦର ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାରୁ ଏବଠାରୁ ଏହାର ବିକଳ୍ପ ବାହାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ବିଶେଷ କରି ପେଟ୍ରୋଲ ଓ ଡିଜେଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ଯଦି ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ତେବେ ଏହାର ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ଉପରେ ପଡ଼ିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ପାଇଁ ଭାରତ ଭି□ଭୂମି ତିଆରି କରିବା ସକାଶେ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ କରିବା ଦରକାର । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶକ୍ତି ଚାହିଦା ପୂରଣ କରିବା ସକାଶେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ନୀତି ଓ ସମୀକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କୋଇଲା, ତୈଳ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସର ଆମଦାନୀ ହ୍ରାସ କରାଯିବା ସହ ସମନ୍ୱିତ ଯୋଜନା ଜରିଆରେ ଭାରତର ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ପ୍ରତିଷ୍ଠା

ହୋଇପାରିବ । ହାଇଡ୍ରୋକାର୍ବନ ପରିମାଣ ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ସହ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ଯୋଗାଣ ଅଭାବରୁ ଭାରତ ସାଧାରଣତଃ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଫଳରେ ଆମଦାନୀ ବିଲ୍ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବାରୁ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଜାତୀୟ ରାଜକୋଷ ଉପରେ ପଡୁଛି । ଭାରତର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ଯୋଗାଣ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁନାହିଁ ଏବଂ ଏଦିଗରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉନାହିଁ ।

ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ବେଳେ ଏହି କ୍ଷୟଶୀଳ ସାମଗ୍ରୀକୁ ନେଇ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ସର୍ବଦା ଅସ୍ଥିରତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ବିଶ୍ୱର ପ୍ରମୁଖ ଶକ୍ତି ଆମେରିକା, ରୁଷିଆ ଓ ଚୀନ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବଦା ରାଜନୈତିକ ଛକାପଞ୍ଝା ପାଇଁ ରହିଛି । ବିଶ୍ୱରେ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ନେଇ କୌଣସି ସ୍ଥିର ଗାଇଡଲାଇନ ରହିନଥିବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଏହାକୁ ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟ ଉପରେ ସାରା ବିଶ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ ରହିଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧର ବାତାବରଣ ଦେଖାଯାଉଛି । ଅନେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଗଚ୍ଛିତ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀର ପରିମାଣ ଆଖିଦୃଶିଆ ହେଉଥିଲେ ବି ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ପରିଚାଳନା ଅଭାବରୁ ଉକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ସୁବିନିଯୋଗ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ୨୦୦୭ରେ ଏହି ଧରଣର ଏକ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ୟୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘକୁ ରୁଷିଆ ତୈଳ ରପ୍ତାନି ବନ୍ଦ କରିଦେବା ପରେ ରୁଷ ଓ ବେଲାରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ ବିବାଦ ଘନୀଭୂତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱରେ ତୈଳ ସମ୍ପଦ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ ଆମେରିକା ସଦାସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଛି ଏବଂ ଅନେକ ଦେଶ ଉପରେ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବା ସହ ଆକ୍ରମଣ କରିଆସିଛି । ସେହିପରି ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ସାମଗ୍ରୀ ତୁଳନାରେ ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ଅଭାବକୁ ସାମୟିକ ଭାବେ ଦୂରେଇ ଦେଉଛି । ତେବେ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ଉପରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ବିଦେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେଲେ ବିପଦ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ୨୦୦୬ରେ ଯେତେବେଳେ ରୁଷିଆ-ୟୁକ୍ରେନ ଗ୍ୟାସ ବିବାଦ ଘନୀଭୂତ ହେଲା ସେତେବେଳେ ରୁଷ ଗ୍ୟାସ ଯୋଗାଣ ଅକସ୍ମାତ ବନ୍ଦ କରିଦେବାରୁ ଅନେକ ୟୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏହାର ଶିକାର ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ପୃଥିବୀରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ଉ□ୋଳନ କରା ନଗଲେ ଏହାର ସଦୁପଯୋଗ ହୋଇପାରି ନ ଥାଏ । ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ରହିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ବାୟୋଜେନିକ ଓ ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ଥର୍ମୋଜେନିକ । ତେବେ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ ସମସ୍ୟା ହେଲା ଏହାକୁ ମହଜୁଦ କରିବା ଏବଂ ପରିବହନ କରିବା । ସେହିପରି ଆଣବିକ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନା ସଙ୍କଟ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଦେଇଛି । ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଜରିଆରେ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଭୁତ ପରିମାଣରେ ହୋଇପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନାନା ପ୍ରକାର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କଟକଣା ଯୋଗୁ ଏହା ଆଖିଦୃଶିଆ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ସମ୍ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱର ମୋଟ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟରୁ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ୧୩ ପ୍ରତିଶତ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଭାରତରେ ଏହି ହାର ଯଥେଷ୍ଟ କମ ରହିଛି । ଏଣୁ ଆଣବିକ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଭାରତ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବା ସହ ଶକ୍ତି ନିରାପ□ା ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ତେଣେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଭାରତ ସରକାର ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ସହ ଅନେକ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଛନ୍ତି । ବିଦ୍ୟୁତର ବିକଳ୍ପ ଭାବେ ଏହି ଶକ୍ତିର ଉପାଦେୟତା ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଏବଂ ପରିବେଶ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଜରିଆରେ ଏହି ଶକ୍ତି ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ଦିଗରେ ସହାୟକ ହେବ ।

ସମ୍ପ୍ରତି ଭୂ-ତାପଜ(ଜିଓଥର୍ମାଲ), ସୌର (ସୋଲାର), ଜଳବିଦ୍ୟୁତ (ହାଇଡ୍ରୋଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ), ଜୈବଇନ୍ଧନ (ବାୟୋଫୁଏଲ) ଓ ପବନଚାଳିତ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଆକଳନରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ମାତ୍ର ଏକ ଘ□ାରେ ଯେତିକି ପରିମାଣର ସୌରରଶ୍ମୀ ପଡେ ତାହା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ ଯୋଗାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବ । ଯଦି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ସୋଲାର ପ୍ୟାନେଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ ତେବେ ପ୍ରଭୂତ ପରିମାଣର ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଭାରତ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇପାରିବ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡିକ ନାନା ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡିକ ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉନାହିଁ । ବର୍ଷବର୍ଷ ଧରି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଉ ନ ଥିବାରୁ ଜଳଭଣ୍ଡାରଗୁଡିକରେ ପଟୁ ଭରିଯାଉଛି ଏବଂ ଜଳଧାରଣ କ୍ଷମତା ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଏହାଛଡା ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବାର ସୁଯୋଗ ରହିଥିବା ସ□େ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇପାରୁନାହିଁ । ■■

ସଫଳ କାହାଣୀ

ଯୋଜନା ସବୁ ସଠିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା

• *ସଂଜୟ ଘୋଷ*

ବିହାର ସରକାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିମଳ ଉପରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ତଥା ଝିଅ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅଧାରୁ ପାଠ ପଢ଼ା ଛାଡ଼ିବାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଝିଅ ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାନିଟାରୀ ନାପକିନ୍ ବ□ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଘୋଷଣା ସବୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବାସ୍ତବରେ ହିତାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା କରୁଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଉପରେ ତର୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଘୋଷଣା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସଫଳତା ବା ବିଫଳତାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇଥାଏ ତାହା ହେଉଛି ହିତାଧିକାରୀମାନେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହେବା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତା, ତଥା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଲାଭ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଗ୍ରହ ।

ଏହାର ଉ□ର ଆମକୁ ଅତୀତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସବୁରୁ ମିଳିବ । ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ପରେ ଝିଅ ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ାଛାଡ଼ି ଦେଉଥିବା ସମସ୍ୟାକୁ ଦୂର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିହାର ସରକାର ବାଳିକାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ୨୦୦୭ ବର୍ଷ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବାଳିକା ସାଇକେଲ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ସକାଶେ ବାଳିକାମାନଙ୍କୁ ଏହି ସାଇକେଲ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରଂଭ ହେବାର ମାତ୍ର କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅଧାରୁ ପାଠପଢ଼ା ଛାଡୁଥିବା ବାଳିକାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧା କମ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କିଶୋରୀ ବାଳିକାମାନେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଲାଭ ଉଠାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆଗେଇ ଆସିଥିବା ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ଏଥିରୁ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ ସରକାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ବାଳିକା ମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଯିବେ ।

୨୦୦୭ ବର୍ଷ ବିହାର ସରକାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଜନା ନାମରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ କିଶୋର କିଶୋରୀ ମାନଙ୍କୁ କେବଳ ପାଠ ପଢ଼ା ସକାଶେ ନୁହେଁ ବରଂ ଉତ୍କର୍ଷ ହାସଲ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସ୍ଥିତିରେ ୧୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ବୃ□ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ବୃ□ ଅର୍ଥକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏକ କିଶୋରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ୨୦୧୨ବର୍ଷ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଉଦ୍ୟମରେ ଲାଗି ପଡିଥଲେ । ଏକ ବର୍ଷ ପରେ ସେମାନେ ବୃ□ ହାସଲ କରି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ।

ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମକୁ ସବୁବେଳେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ସଜାଗ ରଖୁଥିଲେ । ଆମର ଉଦ୍ୟମ ଯେ କେବେ ହେଁ ବ୍ୟର୍ଥ ଯିବ ନାହିଁ ତାହା ସେମାନେ ଆମକୁ ନିୟମିତ କହୁଥିଲେ । ଏହାର ଅର୍ଥ ଆମେ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ହିଁ ବୁଝି ପାରିଥିଲୁ ବୋଲି କୁହନ୍ତି ସେହିବର୍ଷ ୭୧.୪ ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ରଖି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ହାସଲ

କରିଥିବା ଫରହାନା ମଂଜାର । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ଫରହାନ କେବଳ ବୃ□କୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ ଫଳରେ ତାଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ।

ଡାକ୍ତର ହେବା ନିମନ୍ତେ ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ପିତାମାତାଙ୍କର ଖରାପ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ଧୂଳିସାତ୍ ହେବାଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଏପରିକି ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ପରେ ମୁଁ ଆଉ ପଢ଼ି ପାରିବିକି ନାହିଁ ତାହା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଚିହ୍ନ ଲାଗି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ମୁଁ ଆଜି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ ପଛରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରିବି ।

ନିଜର ପରିବାରର ଆୟ ସଂପର୍କରେ ଫରହାନା କୁହନ୍ତି ଯେ ପିତା ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ବଡ ପରିବାରର ଏକମାତ୍ର ଆୟ ଅର୍ଜନକାରୀ । ଦୁଇବଖରା ଘର ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ଭଡା ଦେବାକୁ ପଡୁଛି ଏବଂ ଆୟର ଏକ ବଡ ଭାଗ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟୟ ହେଉଛି । ଏଭଳି କଷ୍ଟକର ସ୍ଥିତି ସ□େ ତାଙ୍କ ପରିବାର ତାଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସୁବିଧା ଦେବା ସକାଶେ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯେପରି ବିନା ବାଧାବିଘ୍ନରେ ପଢ଼ିପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ମିଳିଥିଲା ।

ମୋର ସଫଳତା ପଛରେ ମୋର ପିତାମାତାଙ୍କ ଅବଦାନ ରହିଛି ବୋଲି ସେ ସରଳ ଭାବରେ କୁହନ୍ତି ।

ଫରହାନାଙ୍କ ଭଳି ସୀମା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ଧରି ସୀମା ମାଆଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେଉଛନ୍ତି । ମାଆଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବା ସହ ତାଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ମଧ୍ୟ ସେ କରୁଛନ୍ତି । ବିଗତ ତିନିବର୍ଷ ଧରି ସେ ହିନ୍ଦି ଓ ଇଂରାଜୀ ଟ୍ୟୁସନ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି । "ମୁଁ ଏକ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ସ୍କୁଲରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ଶିକ୍ଷକ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଜାରୀ ରହିବ" ବୋଲି ସେ କୁହନ୍ତି । ବୃ□ ପାଇ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସୀ ।

ଉଜମା ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ସେଇଭଳି ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ଛାତ୍ରୀ । ଅତି କମ୍ ବୟସରେ ଏହି ଛାତ୍ରୀ ଜଣକ ଜୀବନର ଅନେକ ପରିପକ୍ୱତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଜୀବନର ଅନେକ ପରୀକ୍ଷଣ ଘଡି ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ନିଷ୍ଠାବାନ ଉଜମା କଂପ୍ୟୁଟର ଇଂଜିନିୟର ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆଶା ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଘରେ କାମ ଦାମ କରି ଜୀବନ କାଟୁଥିବା ତାଙ୍କର ମାଆଙ୍କୁ ଗର୍ବିତ କରିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଉଜମାଙ୍କ ପିତା ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କୁ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ଉଜମାଙ୍କ ବୟସ ଥିଲା ମାତ୍ର ଦୁଇବର୍ଷ ତା ପରଠାରୁ ଉଭୟେ ପରସ୍ପରର ସାହା ଭରସା ହୋଇଛନ୍ତି । ସ୍ୱପ୍ନ ସାକାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଝିଅକୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସହାୟତା ଓ ସହଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ପିତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତି ମୁଁ କେବେ ହେଁ ଅନୁଭବ କରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ମାଆଙ୍କ ଠାରୁ ଯେଉଁ ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇଛି ତାହା ମୋ ପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ମୁଦ୍ରାସ୍ଫିତୀ ଯେତେବେଳେ ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ରହିଛି ଏବଂ ଝିଅ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଅର୍ଥ ନଷ୍ଟ କରିବା ବୋଲି ଲୋକ ଭାବୁଥିବା ବେଳେ ମୋର ମାଆ ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଦିନ ରାତି କାମ କରୁଛନ୍ତି । ମୋର ଜୀବନ ତାଙ୍କ ସକାଶେ ବୋଲି ଉଜମା କୁହନ୍ତି । ମାଆଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେବା ସକାଶେ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରିବା ପରେ ସେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱପ୍ନ ସାକାର କରିବା ଦିଗରେ ବୃ□ ହେଉଛି ଏକ ପାଦ ବୋଲି ସେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

୧୧ ଜଣ ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହେଉଛନ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଫଳତାର ଗୋଟିଏ କୋଟିଏ କାହାଣୀ । ଗତ ଡିସେମ୍ବର ୩୧ ତାରିଖି ଦିନ ତାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ଛାତ୍ର ବୃ□ରେ ସମ୍ମାନିତ କରାଯାଇଛି ।

ହାଜି ଅବଦୁସମାଜ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ମହମ୍ମଦ ସଫିରୁଦ୍ଦିନଙ୍କ କହିବା ମୁତାବକ ଗତବର୍ଷର ଫଳାଫଳ ରେକର୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ୨୦୧୩ ବର୍ଷ ୨୦ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏମଧ୍ୟରୁ ୧୧ ଜଣ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ଅବଶିଷ୍ଟ ସମସ୍ତେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ଏଭଳି ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍କୁଲ ଗର୍ବିତ ବୋଲି ସେ କୁହନ୍ତି ।

ସ୍କୁଲର ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀମତୀ ରୋହନା ଖାତୁନ କୁହନ୍ତି ଯେ ସ୍କୁଲର ଯାତ୍ରା ହେଉଛି ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ । ୨୭ ବର୍ଷ ତଳେ ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏକ ମସଜିଦ ନିକଟରେ ଏକ ବଡ ଗଛ ତଳେ ୭ ଜଣ ଶିକ୍ଷକ ଓ ୪୦-୫୦ ଜଣ ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଆରଂଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ସ୍କୁଲରୁ ଅନେକ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରୀ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଜଣେ ଛାତ୍ରୀ ହେଉଛନ୍ତି ନୁସରତ ପରବୀନ ଯିଏ ୨୦୦୨ ବର୍ଷ ଆଲିଗଡ ମୁସଲିମ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଏମ.ବି.ବି.ଏସ ଡିଗ୍ରୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ବ□ମାନ ଦିଲ୍ଲୀସ୍ଥିତ ଅଖିଳ ଭାରତ ଆୟୁର୍ବିଜ୍ଞାନ ସଂସ୍ଥାନ (ଏମସ୍)ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ସେଇଭଳି ଗୁଫାରାନା ନହୀଦ ଜାମିଆ ମିଳିଆ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୨ପୃଷ୍ଠାରେ

ଶୋଧଯାତ୍ରା

ମୃ ିକା ସ୍କ୍ରାପର ଓ ଲୋଡର

• ରେଶମ ସିଂହ ବିର୍ଡି ଓ କୁଳଦୀପ ସିଂହ

ଅସମତଳ ଚାଷ ଜମିରେ ବୁଣିବା ହେଉଛି କଷ୍ଟକର କାମ । ଅନେକ ସମୟରେ ବର୍ଷା ପରେ ଜମା ହୋଇଯାଇଥିବା ବଳକା ମାଟିକୁ ଉଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ପଡିଥାଏ । ରେଶମ ସିଂ (୫୬) ଏବଂ କୁଳଦୀପ ସିଂ (୫୨) ଏଭଳି ଏକ ମେସିନ ବିକଶିତ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ବଳକା ମାଟିକୁ ଖୋଳି ଜମିକୁ ସମାନ୍ତରାଳ କରିହେବ ତାହା ନୁହେଁ ବରଂ ଏହି ବଳକା ମାଟିକୁ ସହଜରେ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଟ୍ରେଲରରେ ମଧ୍ୟ ଭରିହେବ । ଏହି ମେସିନ୍ ଟ୍ରାକ୍ଟର ପି.ଟି.ଓ. ଦ୍ୱାରା ଚାଲିଥାଏ ଯାହା ମାତ୍ର ଦୁଇ ମିନିଟ ମଧ୍ୟରେ ୧୧ ଫୁଟ × ୬ ଫୁଟ × ୨.୨୫ ଫୁଟ ଆକାରରେ ଟ୍ରଲରକୁ ଭରିଦେବ ଏଥିପାଇଁ ଘ□ାକୁ ମାତ୍ର ୫-୬ ଲିଟର ଜାଳେଣି ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ ।

ପଂଜାବର ଫରିଦ କୋଟ ଜିଲ୍ଲାରେ ଜନ୍ମିତ ରେଶମ ସିଂଙ୍କର ରାଜସ୍ଥାନର ହନୁମାନ ଗଡଠାରେ ଗୋଟିଏ ଫାର୍ମ ସରଞ୍ଜାମ ଓ ମେସିନାରୀ ୱାର୍କସପ ରହିଛି । ସେ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢିଛନ୍ତି । ତାପରେ ସେ ଆଇ.ଟି.ଆଇ.ରେ ନାମ ଲେଖାଇଥିଲେ ମାତ୍ର ଅର୍ଥାଭାବ ଯୋଗୁଁ ଆଗକୁ ପଢିପାରିନ ଥିଲେ । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଂଜାବୀ କବିତା ମଧ୍ୟ ଲେଖୁଥିଲେ । ଶେଷରେ ଜଣେ ମେକାନିକ/ ଫେବ୍ରିକେଟର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ] ପରିବାରରେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ଦୁଇପୁଅ ଓ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଅଛନ୍ତି । ମାଟି ସ୍କ୍ରାପର୍ ଓ ଲୋଡର୍ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଗୋଟିଏ କଟର୍ ଓ ବେଣ୍ଡିଂ ମେସିନ ମଧ୍ୟ ଲୁହାଚଦର ଓ ରଡ କାଟିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ୨୦୦୬ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସରେ ତତ୍କାଳୀନ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ପୁରସ୍କୃତ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ଗୋଟିଏ ଚାଷୀ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମିତ କୁଳଦୀପ ସିଂ ଜଣେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମେକାନିକ ଓ ଫେବ୍ରିକେଟର୍ କେବଳ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢିଥିଲେ ହେଁ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା । ପିଲାବେଳେ ପାଠପଢାରେ ତାଙ୍କର ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ ନଥିଲା ମେସିନ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ନିୟମିତ ଭାବରେ ବିଚଳିତ କରୁଥିଲା । ୧୯୮୦ ଦଶକରେ ତାଙ୍କର ପରିବାର ଗୋଟିଏ ହାରଭେଷ୍ଟର କମ୍ବାଇନ୍ କିଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ମାତ୍ର ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗୁଁ କିଣିବା ସଂଭବପର ନଥିଲା । କୁଳଦୀପ ଏହାକୁ ଏକ ଆହ୍ୱାନ ଭାବରେ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ମେସିନ ନିଜେ ବିକଶିତ କରାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ଦୁଇ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ଅଛନ୍ତି ।

ଉଦ୍ଭାବନ

ବର୍ଷାଦିନେ ହନୁମାନଗଡରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ମାଟି ଜମି ଉପରେ ଜମା

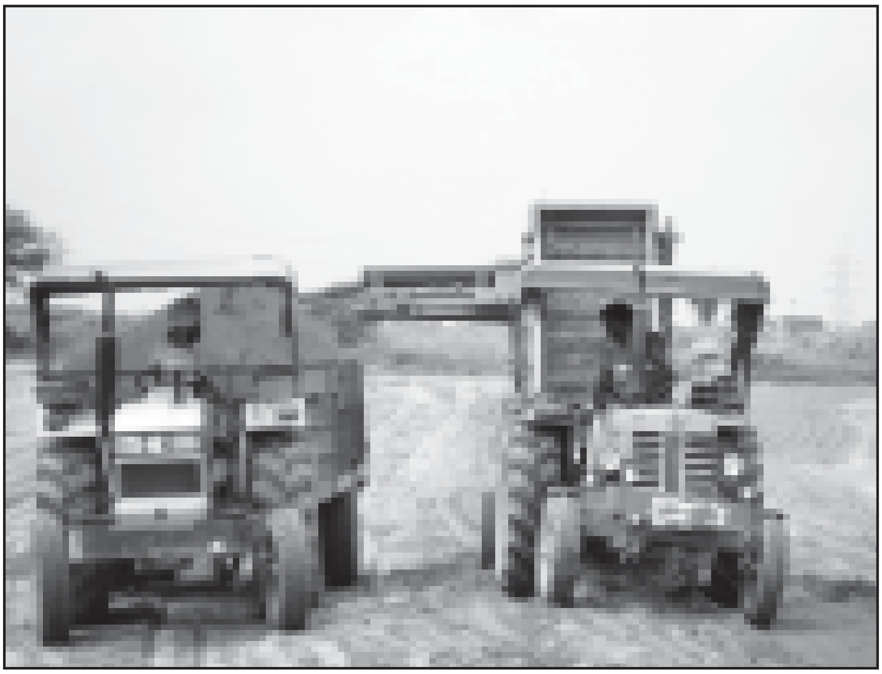

ହୋଇଯାଏ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଜମିର ପ□ନ ବଢିଯାଏ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଜମିକୁ କେନାଲ ଜଳ ଆସି ପାରେ ନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ମାଟିକୁ କାଟି ସ୍ତର ଖାଲୁଆ କରିବା ସବୁବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । କେତେ ମାତ୍ରାରେ ମାଟି ଜମା ହୋଇଛି ତାହାକୁ ଦେଖି ସାଧାରଣତଃ ଟ୍ରାକ୍ଟର ମାଉ□ଡ ମାଟି ସ୍କ୍ରାପର ବା ଜେ.ସି.ବି ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ । ଜମି ସ୍କାପର ଦ୍ୱାରା ଲୋଡିଂ ଓ ଲେଭେଲିଂ ହେଉଛି କଷ୍ଟକର । ଜେ.ସି.ବି. ଉପଯୋଗ କଲେ ବ୍ୟୟ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ନୂତନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ ମେସିନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଜଣାଶୁଣା ରେଶମ ସିଂକୁ ଏଥିପାଇଁ ଜଣେ ଚାଷୀ କହିଥିଲେ । ସେ ଏହାକୁ ଏକ ଆହ୍ୱାନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଆବଶ୍ୟକ ମୁତାବକ ଏକ ମେସିନ କିଛି ମାସ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକଶିତ କରାଇଥିଲେ ।

ଅସମତଳ ଯୋଗୁଁ କୁଳଦୀପ ମଧ୍ୟ ନିଜର ୪୦ ବିଘା ଜମିରେ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁବିଧାରେ କରିପାରୁନଥିଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଜରିଆରେ ଏହା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ଖର୍ଚ୍ଚ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏଥିରୁ ଆଶାନୁରୂପ ଫଳ ମଧ୍ୟ ମିଳି ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ମାଟି ଲେଭେଲିଂ ମେସିନ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କଲେ । ସେ ଏହା ଉପରେ ୨୦୦୫ରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ତଥା ୨୦୦୯ ବେଳକୁ ଏଥିରେ ସଫଳତା ପାଇଥିଲେ ।

ରେଶମ ସିଂଙ୍କର ଜମି ଲେଭେଲର୍-କମ୍-ଲୋଡର୍ ହେଉଛି ଏକ ଟ୍ରାକ୍ଟର ପି.ଟି.ଓ. ଅପରେଟେଡ ମେସିନ । ଯାହା ଏକ ସ୍କାପର ବ୍ଲେଡ ଜରିଆରେ ପ୍ରଥମେ ମାଟିକୁ କାଟି ଜମା କରିଥାଏ ଏବଂ କନ୍‌ଭେୟର୍ ଜରିଆରେ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଟ୍ରେଲରରେ ତାହାକୁ ଭରି ଦେଇଥାଏ । ଏହା ଏକ ସମୟରେ ଚାରିଫୁଟ ଗଭୀର ମାଟି କାଟି ପାରେ ତଥା ୧୧×୬×୨.୨୫ ଫୁଟ ଆକାର ଟ୍ରେଲର ଭରିବା ପାଇଁ ମାତ୍ର ଦେଢ ମିନିଟ୍ ସମୟ ନେଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଯେ କୌଣସି ଟ୍ରାକ୍ଟର ସହ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ମେସିନ ସହ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଘ□ାକୁ ମାତ୍ର ୫ ରୁ ୬ ଲିଟର ଡିଜେଲ ଉପଯୋଗ କରିଥାଏ । ଏହା ୪ ଫୁଟ ଚଉଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଟି ଏକ ସଙ୍ଗେ କାଟିପାରେ ତଥା ୪-୫ ଫୁଟ ଉପରକୁ ବାଲି ଫୋପାଡି ପାରେ ।

କୁଳଦୀପ ସିଂଙ୍କର ଜମି ଲେଭେଲର-କମ୍ ଲୋଡର ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ଟ୍ରାକ୍ଟର

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୬ପୃଷ୍ଠାରେ

ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି କି ?

ବିଗ୍ ଡାଟା

ବିଗ୍ ଡାଟା ହେଉଛି ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାର ଜଟିଳ ଡାଟାର ସଂଗ୍ରହକୁ ବୁଝାଏ ଯାହାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଡାଟାବେଶ ପ୍ରବନ୍ଧନ ଟୁଲ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥାଏ । ଡାଟା ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ,ଷ୍ଟୋରେଜ, ଟ୍ରାନସଫର ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ବିଗ୍ ଡାଟା ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ବିଗ୍ ଡାଟାର ଫଳପ୍ରଦ ପରିଚାଳନା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ନୂତନ ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । କ୍ୟାମେରା, ମୋବାଇଲ ୱେୟାରଲେସ ନେଟୱାର୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ଡାଟା ଯୋଗୁଁ ଡାଟାର ମାତ୍ରା ବ୍ୟାପକ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । ବିଗ୍ ଡାଟାକୁ ପାରଂପରିକ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ସହଜସାଧ୍ୟ ହୋଇନଥାଏ ।

'ଇକୋନୋମିଷ୍ଟ' ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ଆଲେଖ ମୁତାବକ 'ୱାଲ୍‌ମାର୍ଟ' ପ୍ରତି ଘ□ାରେ ଏକ ନିୟୁତରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ୨.୫ ପେଟାବାଇଟ ଡାଟା ସିଷ୍ଟମରେ ସଂଗୃହୀତ କରାଯାଏ । ଏହି ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ଆମେରିକା ଲାଇବ୍ରେରୀ ଅଫ କଂଗ୍ରେସରେ ଥିବା ପୁସ୍ତକର ୧୬୭ ଗୁଣରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ଡାଟା ଯେଭଳି ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ତାହା କଳନା କରାଯାଇ ନପାରେ । ଏହାର ଅବଶ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଲାଭ ରହିଛି ମାତ୍ର ଏହାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହେବ ।

ବିଗ୍ ଡାଟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ ଆହ୍ୱାନ ହେଉଛି ଷ୍ଟୋରେଜ ସ୍ଥାନର ଆସିବ, ଡାଟା ସୁରକ୍ଷା ଡାଟା ପ୍ରାଇଭେସି ମଧ୍ୟ ଆହ୍ୱାନମୂଳକ ବିଷୟ ରହିଛି । କାରଣ ଉପଯୁକ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ ରହିଲେ ଡାଟା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ବା ଚୋରୀ ହେବାର ମଧ୍ୟ ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ତେଣୁ ବିଗ୍ ଡାଟାର ଷ୍ଟୋରେଜ, ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଆଦି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରାଗଲେ ତାହା ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ । କେବଳ ନୂତନ ଡାଟା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ତା ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାରେ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି । ବ□ମାନ ସୂଚନା ସବୁ ଜେଟାବାଇଟ୍ (ଜେଡ୍‌ବି) ଓ ୟୋଟୋବଟ୍‌ସ (ୱାଇଏସ୍)ରେ ମାପକ କରାଯାଏ । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଡାଟା ନେଇ ଗବେଷକମାନେ ସମାଧାନ ଏ ଯାବତ୍ ବାହାର କରିନାହାନ୍ତି । ନିକଟ ଅତୀତରେ ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ସଂକଟ ହୋଇଥିଲା ସେଥିରୁ ଏହା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଯେ ବ୍ୟାଙ୍କ ମାନେ ବିଗ୍ ଡାଟା ଉପଯୋଗ କରୁଥିଲେ ହେଁ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆର୍ଥିକ ସଂକଟ ଠାବ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ବିଗ ଡାଟାର ପରିଚାଳନା ଯଦି ସଠିକ ଭାବରେ ନ ହୁଏ ତେବେ ଏହା ଅଧିକ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ତେଣୁ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାରେ ବୈଷୟିକ ଓ ଭୌତିକ ଭି□ଭୂମି ସଂରଚନା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସବୁଜ ବଣ୍ଡ

ଇନଭେଷ୍ଟୋଡିଆ ମୁତାବକ ସବୁଜ ବା ଗ୍ରୀନ ବଣ୍ଡ ହେଉଛି ଟିକସ ମୁକ୍ତ ବଣ୍ଡ ଯାହା ସଂଘୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯୋଗ୍ୟ ସଂଗଠନମାନେ ବ୍ରାଉନଫିଲଡ ସାଇଟ ବିକାଶ ପାଇଁ ଜାରୀ କରିଥାନ୍ତି । ବ୍ରାଉନଫିଲଡ ସାଇଟ ଗୁଡିକ ହେଉଛି ସେହି ଅଂଚଳ ଯାହା କୌଣସି

ପ୍ରକାର ଉପଯୋଗ ହୋଇନାହିଁ, ପରିତ୍ୟକ୍ତ କୋଠାବାଡି ରହିଛି ବା ଆଦୌ ବିକଶିତ ହୋଇନାହିଁ । ଏଠାରେ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଦୂଷଣ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟ କମ ଥାଏ । ଗ୍ରୀନ ବଣ୍ଡ ହେଉଛି ବାସ୍ତବରେ କ୍ଲାଇମେଟ ଗ୍ରୀନ ବିଲଡିଂ ତଥା ସସ୍‌ଷ୍ଟେନେବୁଲ ଡିଜାଇନ ପ୍ରକଳ୍ପ ବଣ୍ଡ । ଏହି ବଣ୍ଡ ଗୁଡିକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଗ୍ରୀନ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିକାଶ ବ୍ରାଉନ ଫିଲ୍ଡ ସାଇଟସ ଜରିଆରେ କରିବା । ଏଗୁଡିକ ଟିକସ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡିକ ପରିବେଶ ବଣ୍ଡ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ତଥା ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ । ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ସମାଧାନ ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଲଣ୍ଡନ ସ୍ଥିତ କ୍ଲାଇମେଟ ବଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡସ ବୋର୍ଡ ଏଥିପାଇଁ ଏକ ସାର୍ଟିଫିକେସନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚଳନ କରୁଛନ୍ତି । ଜଳବାୟୁ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସରକାରୀ ପାଣ୍ଠି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହେଉ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏଭଳି ବଣ୍ଡ ହେଉଛି ବାସ୍ତବରେ ଅତି ଉପଯୋଗୀ ଓ ସୃଜନଶୀଳ ମଧ୍ୟ । ୨୦୦୮ ବର୍ଷ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଫ୍ରେମୱାର୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ ସେଥିରେ ଗ୍ରୀନ ବଣ୍ଡ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଥିଲା । ୬୧ଟି ଗ୍ରୀନବଣ୍ଡ ଜରିଆରେ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ୫.୩ ବିଲିୟନ ଡଲାର ଯୋଗାଡ କରିସାରିଲେଣି । ଆଇ.ଏଫ୍.ସି. ମଧ୍ୟ ୨୦୧୩ ବର୍ଷ ୩.୪ ବିଲିୟନ ଡଲାର ଏହାଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଡ କରିଛନ୍ତି । ବ୍ୟାଙ୍କ ମୁତାବକ ଯେଉଁ ନୂତନ ଗ୍ରୀନ ବଣ୍ଡ ନୀତି ପ୍ରବ□ନ କରାଯାଇଛି ତାହା ପୁଂଜି ନିବେଶକାରୀଙ୍କ ସକାଶେ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇଛି । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ୨୦୦୮ ବର୍ଷ ଗ୍ରୀନବଣ୍ଡ ଜାରୀ କରିଥିଲେ ।

ଆମେରିକାରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏହା କମନୱେଲଥ ଅଫ ମାସାଚୁସେଟସ ୨୦୧୩ ବର୍ଷ ଜାରୀ କରିଥିଲେ । ୨୦ ବର୍ଷିଆ ବଣ୍ଡ ଜରିଆରେ ଜୁନ୍ ୨୦୧୩ରେ ୧୦୦ ନିୟୁତ ଡଲାର ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା । ଗ୍ରୀନବଣ୍ଡ ବଜାର ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ ସ୍କେଲ, ଲିକ୍ୱିଡିଟି ଓ ମନିଟରିଂ କିନ୍ତୁ ଏଥିପାଇଁ ଏକ ସମସ୍ୟା ହୋଇଛି ତେବେ ସରକାରମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ନୀତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ଏସବୁର ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ । ■■

ପୃଷ୍ଠା୪୪ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ପି.ଟି.ଓ. ଅପରେଟେଡ ମେସିନ୍ । ଏହା ଏକ ସମୟରେ ୩ ଫୁଟ ଗଭୀର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଟି କାଟି ପାରେ ତଥା ୧୧×୬×୨.୨୫ ଫୁଟ ଟ୍ରେଲର ଭରିବା ପାଇଁ ମାତ୍ର ଏକ ମିନିଟ୍ ସମୟ ନେଇଥାଏ । ଏହି ଟ୍ରାକ୍ଟର ଘ□ାକୁ ପ୍ରାୟ ୫-୭ ଲିଟର ଡିଜେଲ ବ୍ୟୟ କରିଥାଏ । ଏହା ୩ ଫୁଟ ଚଉଡା ମାଟି କାଟିଥାଏ ଏବଂ ବାଲି ୮.୫ ଫୁଟ ଉପରୁ ଫୋପାଡି ପାରିଥାଏ । ଉଭୟ ମେସିନ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ୫ ଏକର ଜମିକୁ ସମତଳ କରିପାରୁଛି ।

ରେଶମ ସିଂ ହନୁମାନ ଗଡ ଓ ଆଖପାଖ ଅଂଚଳରେ ପ୍ରାୟ ୪୦ଟି ମେସିନ ବିକ୍ରୟ କରିଥିବା ବେଳେ କୁଳଦୀପ ସିଂ ପଂଜାବ, ରାଜସ୍ଥାନ, ହରିୟାନା, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଗୁଜରାଟରେ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମେସିନ ବିକ୍ରୟ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମେସିନ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅତି ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।

ଉଭୟଙ୍କୁ ୨୦୧୩ ବର୍ଷ ଏନ୍.ଆଇ. ଏଫ୍.ର ସପ୍ତମ ଜାତୀୟ ପୁରସ୍କାରରେ ପୁରସ୍କୃତ କରାଯାଇଛି । ■■

ପୃଷ୍ଠା୩୦ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ପ□ମରେ କରଦାତଙ୍କ ଷ୍ଟାଚ୍ୟୁଟାରୀ କର ଲାୟବିଲିଟି ଏବଂ ରିପୋଟେଡ୍ କର ମଧ୍ୟରେ ତଫାତକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଅଡିଟ ହେଉଛି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ । ସେଥିପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବାଗୁଡିକର କାରବାର ସ୍ତର ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପଗୁଡିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଡିଟ ଯୋଜନା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଯେହେତୁ ଜିଏସ୍‌ଟି ଅଡିଟ ସ୍ଥାନୀୟ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ ତଥା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସବୁ ଏସ୍‌ଜିଏସ୍‌ଟି ତଥା ସିଜିଏସ୍‌ଟି ଉଭୟର କର୍ମକ□ାମାନଙ୍କୁ ଅଡିଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । କେସ୍‌ଗୁଡିକର ଚୟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସ୍‌ଜିଏସଟି ଓ ସିଜିଏସଟିର ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରୀୟ କର୍ମକ□ାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମନ୍ୱୟ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଷଷ୍ଠରେ ଏସଆଇଏସ୍ ଏସ୍‌ଜିଏସ୍‌ଟି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଡିଟିସି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ଗୁଡିକର ପରୋକ୍ଷ କର ପଦ୍ଧତିରେ ଜିଏସଟିର ପ୍ରବ□ନ ସ୍ୱଚ୍ଛ କର ପଦ୍ଧତି, ଆର୍ଥିକ ଦକ୍ଷତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବଜାର ଓ ସ୍ୱଦେଶରେ ଭାରତୀୟ କରଦାତାମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗୀ କରିବ । ଏହାର ପ୍ରବ□ନ ପାଇଁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ତରାୟଗୁଡିକୁ ଦୂର କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଏହା ଛଡା ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଅନ୍ୟ କର ଗୁଡିକରେ ସଂସ୍କାରର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ, ମୋଟର ଗାଡିକର ଯାତ୍ରୀ ଓ ଦ୍ରବ୍ୟ କର ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପଡ୍ୟୁଟି, ପଂଜିକରଣ ଫି ର ସଂସ୍କାର ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯତ୍ନ ନେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହା ଭାରତୀୟ କର ପଦ୍ଧତିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ କରିବ ଏବଂ ଦେଶକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ସମୃଦ୍ଧିର ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ ପଟକୁ ଆଗେଇ ନେବ । ■■

ବିଶ୍ୱ ନବ ପ୍ରବ ର୍ନ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭାରତ- ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ

• *ଡକ୍ଟର ବାବୁରାମ ସିଂହ*

ଭାରତ ବର୍ଷର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ନବପ୍ରବ ର୍ନର ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରସାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ସଂସ୍ଥା ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ସହଯୋଗ, ପେଟେ ହାସଲ ହାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ଯୁବଶକ୍ତିର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ଓ ସହଯୋଗ, ପାରଂପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ସୃଷ୍ଟି ଓ ସେବାରେ ପ୍ରସାର, ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ଆଦି ଦେଶର ସାମଗ୍ରୀକ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

ଦେଶର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶରେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ପ୍ରସାର ଏକ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଯେଉଁ ଦେଶ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ପ୍ରୟୋଗରେ ଯେତେ ଆଗୁଆ ସେ ଦେଶ ସେତେ ବିକଶିତ ଓ ସମୃଦ୍ଧ । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନର ଶତାବ୍ଦୀ । ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଉଦ୍ଭାବନ, ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଦେଶମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଗତିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇ ଦେଶମାନଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅଣାଯାଇ ପାରିବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପମାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଏହା ମୂଳରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି ଦେଶର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇ ଦେଶକୁ ବିଶ୍ୱର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରିବା ।

ମାନବର ସୃଜନଶୀଳତା, ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଅଭିନବ ବିଚାରଧାରାରୁ ଜନ୍ମ ଲାଭ କରିଥାଏ ଅନେକ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ । ଏହି ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ସହ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ସମାଜର ବହୁ ଅସମାହିତ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ଓ ଅପୂରଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାରେ ଏହି ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଭୂମିକା ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରଚଳିତ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳରେ ଆଖିଦୃଶୀଆ ଉନ୍ନତି, ସେଗୁଡିକର ଉପାଦେୟତାରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ସେଗୁଡିକର ବ୍ୟବହାରର ନୂତନ ଦିଗ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିବା ଆଦି ନବ ପ୍ରବ□ର୍ନର ଅନ୍ୟ କେତେକ ଦିଗ । ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ବା ନବ ପ୍ରବ□ର୍ନର ସୀମା କୌଣସି ଉତ୍ପାଦ ଦ୍ରବ୍ୟ, ପଦ୍ଧତି, ସେବା, ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆ□ଳିକ ସୀମା ଯଥା ସହର-ମଫସଲ, ଜାତୀୟ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସରକାରୀ କିମ୍ବା ଅଣସରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅନୁଧାନ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ପ୍ରବ□ର୍ନ ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ତଥା ବିଶ୍ୱରେ ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ଅଣାଯାଇପାରିବ । ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରବ□ର୍ନ, ପ୍ରସାର ଓ ପ୍ରୟୋଗକୁ ଗତିଶୀଳ କରାଇବାରେ ଦେଶର

ଜନସାଧାରଣ, ସଂସ୍କୃତି, ପରିବେଶ, ବିବିଧତା, ଉପଲବ୍ଧ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ନବ ପରିବ□ନର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ, ନୂତନ ପଦ୍ଧତି, ନୂତନ ସେବା, ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି, ଉତ୍ପାଦ ମୂଲ୍ୟରେ ହ୍ରାସ, ଉତ୍ପାଦର ଦକ୍ଷତାରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଗୁଣବ□ାରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଓ ଦେଶରେ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ବିକାଶର ଗତିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ନବ ପରିବ□ନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ।

ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଦକ୍ଷ ମାନବ ସମ୍ବଳ, ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀରେ ପରିବ□ନ, ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରବ□ନ, ଗବେଷଣାରେ ଅଧିକ ବିନିଯୋଗ ସରକାରୀ ନୀତି ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନୁକୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଏହା ଛଡା ଉନ୍ନତ ଓ ସୁଦୃଢ଼ ଭି□ଭୂମିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଓ ତାହା ଉପରେ ଗବେଷଣାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଅତିଆବଶ୍ୟକ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଭାରତବର୍ଷର କଥା ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରେ । ଦେଶର ଏକ ଶହ କୋଟିରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଜନସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଉନ୍ନତ ଯୋଗାଯୋଗ ଭି□ଭୂମି ନବପ୍ରବ□ନର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ବିଗତ ୬୫ ବର୍ଷରେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରସାର ଆମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା, ଗମନାଗମନ, ଯୋଗାଯୋଗ ଭ□ିଭୂମି, ଶକ୍ତି, ଶାସନ ଓ ସମ୍ବଳ ବିକାଶରେ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ଆସିଛି । ଏହାସ□େ ବିଶ୍ୱରେ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟତା, କ୍ଷୁଧା, ପରିବେଶ ସମସ୍ୟା, ହିଂସା, ନିରାପ□ା ଆମପାଇଁ ଅନେକ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଅଛି ।

ବିଗତ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଅନ୍ୟ ବିକାଶଳୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ନବପ୍ରବ□ନ ଯୋଗୁଁ ଦେଶମାନଙ୍କର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଖି ଦୃଶିଆ ହୋଇପାରିଛି । ଟ୍ରାଂଜିଷ୍ଟର, ଲେଜର, ଫାଇବର, ଅପଟିକ, ମାଇକ୍ରୋପ୍ରୋସସର, ଉଇଣ୍ଡୋ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେରିକାର ଅଗ୍ରଗତି ବେଶ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । ଏହି ଅଭିବୃଦ୍ଧି ମୂଳରେ ରହିଛି ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ବିନିଯୋଗ ଓ ଭି□ଭୂମିରେ ବିକାଶ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବୁଦ୍ଧିମାନ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କର ସମାବେଶ, ଉଦ୍ଦୀୟମାନ ଯୁବଶକ୍ତିର ସଂଘବଦ୍ଧ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା, ସରକାରୀ ସହଯୋଗ ସହାୟତ, ଗବେଷଣା ସଂସ୍ଥାକୁ ସ୍ୱାଧିନତା, ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ସଂସ୍ଥା ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା, ଶୃଙ୍ଖଳା ଆଇନର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପ□ି ସୁରକ୍ଷା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ - ଏହି ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଅଛି ।

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱର ଅଧିକାଂଶ ଉଦ୍ଭାବନ, ନବ ପ୍ରବ□ନ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଓ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ ଥିବାବେଳେ ଦେଶର ଗରିବ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଗବେଷଣା ବହୁତ କମ ହୁଏ । ତେଣୁ ଦେଶର ସାମଗ୍ରୀକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହି ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବାକୁ ପଡିବ । ଭାରତର ବିକାଶ ପାଇଁ ନିଜସ୍ୱ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ଏକ ମଡେଲର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଭାରତରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବିଧତା ନବ ପ୍ରବ□ନର ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ । ଦେଶର ବହୁ ପୁରାତନ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ଦୀର୍ଘ ଇତିହାସ, ପରମ୍ପରା, ଶୂନ୍ୟବାଦର ଉଦ୍ଭାବନ, ଦଶମିକ ଗଣିତ ପ୍ରାକ ଐତିହାସିକ ସର୍ବପୁରାତନ ଗାଙ୍ଗେୟ ଉପତ୍ୟକା ସଭ୍ୟତା ବୌଦ୍ଧ ଓ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଉତ୍ପ□ି ସ୍ଥଳୀ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାଳନ୍ଦା ଓ ତକ୍ଷଶୀଳା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ କାରିଗରୀ କୌଶଳର ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ନମୁନା- ଦିଲ୍ଲୀର ଲୌହସ୍ତମ୍ଭ, ତାଜମହଲ, କୁତବମିନାର, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଋଗବେଦ ଓ ଉପନିଷଦ, ପାରଂପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ, ଆୟୁର୍ବେଦ, ଗଣିତ, ମହାକାଶ ବିଦ୍ୟା, କଳା, ନାଚଗୀତ ସଂସ୍କୃତି ଆମ ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଦେଶ ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ, ଦୁଗ୍ଧ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ୱେତ ବିପ୍ଳବ, ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରର ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବ□ନ, କଂପ୍ୟୁଟର ସଫଟଓୟାର, ମହାକାଶ ଗବେଷଣା, ପରମାଣୁ ଶକ୍ତି, ପ୍ରତିରକ୍ଷା, ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ, ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅଗ୍ରଗତି ଯୋଗୁଁ ଦେଶର ବିକାଶ ଗତି ତୀବ୍ର ହୋଇ ପାରିଛି । ଦେଶରେ ଅନେକ ଉନ୍ନତମାନର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ, ବୈଷୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ ଦେଶର ଭି□ଭୂମିର ବିକାଶ କରାଯାଇଛି । ଦେଶରେ ସରକାରଙ୍କ ନୂତନ ନୀତି, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନବ ପରିବ□ନ ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ସେଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ନବ ପ୍ରବ□ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ହନିବି ନେଟୱ୍ୱାର୍କ, ସୃଷ୍ଟି, ଭାରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ପ୍ରାଦ୍ୟୋଗିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଟାଟା ମୌଳିକ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଭାରତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଭାରତୀୟ କାରିଗରୀ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଭାରତୀୟ ପରିଚାଳନା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଓ ବ୍ୟବସାୟ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ନୂତନ ସହସ୍ରାବ୍ଦ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରିଗରୀ ବିଭାଗ ଆଦି ଅନେକ ବିଭାଗ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି ।

ଏହିସବୁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ସ□େ ଭାରତର ବିକାଶର ଗତି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ କମ୍ । ଆମ ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ କେତେକ ତଥ୍ୟ ବିଶେଷ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ସେଗୁଡିକୁ

ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । (୧) ଭାରତର ପ୍ରତି ଦଶ ଲକ୍ଷ ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ମାତ୍ର ୧୧୯ ଜଣ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୋଜିତ ଥିବାବେଳେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ଏହିସଂଖ୍ୟା ୪୬୨୮, ଚୀନରେ ୭୧୫, ଜାପାନରେ ୫୩୦୦ ଅଟେ । (୨) ଭାରତର ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟୟ ସମୁଦାୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉତ୍ପାଦରେ ମାତ୍ର ୦.୮ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଆମେରିକାରେ ଏହା ୨ ପ୍ରତିଶତ ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହା ଆମଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । (୩) ଭାରତରେ ବର୍ଷକୁ ମାତ୍ର ୬୦୦୦ ଜଣ ବିଜ୍ଞାନରେ ଓ ୧୦୦୦ ଜଣ ଇଂଜିନିୟରିଂରେ ପି.ଏଚ୍.ଡି. କରିଥାନ୍ତି ଯାହା ଅନ୍ୟ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ତୁଳନାରେ ଅତି କମ୍ । (୪) ଭାରତରେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ୨୦ ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ଅର୍ଥ ବରାଦ ହୋଇଥିଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ଅନୁପାତ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । (୫) ଭାରତୀୟ କାରିଗରୀ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ବର୍ଷକୁ ମାତ୍ର ୩-୪ ପେଟେ□ ହାସଲ କରୁଥିବାବେଳେ ଆମେରିକାର ଷ୍ଟାନଫୋର୍ଡ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ବର୍ଷକୁ ୬୪ ଟି ଓ ମାସାଚୁସେଟ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ୧୦୨ଟି ପେଟେ□ ହାସଲ କରିଥାଏ । ଏହି ତଥ୍ୟ ଆମ ଗବେଷଣାରେ ରହିଥିବା ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରତିପାଦନ କରେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ (୬) ବିଶ୍ୱ ବୌଦ୍ଧିକ ସଂପ□ ସଂଗଠନର ୨୦୦୨ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଭାରତକୁ ସେହିବର୍ଷ ମାତ୍ର ୭୫୩୯ ଟି ପେଟେ□ ମଳିଥିବାବେଳେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ୧,୫.୨୮୩ଟି ,କୋରିଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ୧,୨.୭୦୫ଟି ଓ ଚୀନକୁ ୬୭,୯୪୮ଟି ପେଟେ□ ମିଳିଥିଲା । ଏହିସବୁ ତଥ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେତେକ ତଥ୍ୟ ଯାହା ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ ତାହା ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । (୭) ୨୦୦୬ ମସିହାରେ ଭାରତର ପ୍ରତି ଦଶଲକ୍ଷ ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ୧୧୬ ଜଣ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୋଜିତ ଥିବାବେଳେ ଚୀନରେ ପ୍ରତି ଦଶଲକ୍ଷରେ ୭୧୫ ଜଣ, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆରେ ୩୩୨୩ ଜଣ, ଜାପାନରେ ୫୩୦୦ ଜଣ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ । (୮) ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରବ□ନ ଦକ୍ଷତା ସୂଚକାଙ୍କରେ ବିଶ୍ୱର ୧୩୪ ରାଷ୍ଟ୍ର ତାଲିକାରେ ଭାରତ ୩୫ତମ ସ୍ଥାନରେ ଥିବାବେଳେ, ଜାପାନ ୨ୟରେ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ୬ଷ୍ଠ ସ୍ଥାନରେ, ଇଂଲଣ୍ଡ ୧୪ତମ ସ୍ଥାନରେ ଓ ଚୀନ ୨୫ତମ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । (୯) ଗୁଣାତ୍ମକ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନ ଉପଲବ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱର ୧୩୪ ରାଷ୍ଟ୍ର ତାଲିକାରେ ଭାରତ ୨୭ ତମ ସ୍ଥାନରେ ଥିବାବେଳେ, ଜାପାନ ୧୫, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ ୧୪, ଇଂଲଣ୍ଡ ୭ ଓ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । ଚୀନ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୩୩ତମ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । (୧୦) ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ-ଉଦ୍ୟୋଗ ସହଯୋଗ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭାରତ ୪୫ ତମ ସ୍ଥାନରେ , ଜାପାନ ୨ୟ ସ୍ଥାନରେ, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ ୧୨, ଇଂଲଣ୍ଡ ୯ମ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର - ୧ମ, ଚୀନ ୨୩ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । (୧୧) ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଉପଲବ୍ଧ ଇଣ୍ଡେକ୍ସରେ ଭାରତ ବିଶ୍ୱରେ ୩ୟ ସ୍ଥାନରେ, ଜାପାନ ୨ୟ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ୬ଷ୍ଠ, ଇଂଲଣ୍ଡ ୩୨ତମ, ଚୀନ ୫୨ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । (୧୨) ଉପଯୋଗୀ ପରିବେଶ ଓ ତାଲିମ ସୂଚକାଙ୍କ ତାଲିକାରେ ଭାରତ ୫୭, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ୨ୟ, ଜାପାନ-୩ୟ, ଚୀନ-୫୪, ଇଂଲଣ୍ଡ ୧୮ ସ୍ଥାନରେ ରହିଅଛି । (୧୩) ଭାରତରେ ବର୍ଷକୁ ମାତ୍ର ୭୨ଟି ଡିଜାଇନ ପଂଜିକୃତ ହେଉଥିବାବେଳେ ଚୀନରେ ୫୩୦୦ ଡିଜାଇନ ପଂଜିକୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରତ ବର୍ଷର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ନବପ୍ରବ□ନର ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରସାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ସଂସ୍ଥା ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ସହଯୋଗ, ପେଟେ□ ହାସଲ ହାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ଯୁବଶକ୍ତିର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ଓ ସହଯୋଗ, ପାରଂପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ସୃଷ୍ଟି ଓ ସେବାରେ ପ୍ରସାର, ତୃଣମୂଳ ସ୍ତରରେ ଥିବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିକାଶ ପାଇଁ ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ସୁଲଭ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ପ୍ରସାର, ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ଆଦି ଦେଶର ସାମଗ୍ରୀକ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

ନବ ପ୍ରବ□ନ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ଲୋକାଭିମୁଖୀ, ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉଦ୍ଭାବିତ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ କିପରି ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ ଓ ସହଜରେ ମିଳିପାରିବ ଓ ତାହାଦ୍ୱାରା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଉପକୃତ ହୋଇପାରିବେ ତାହା ଦେଖିବା ଆମର କ□ବ୍ୟ । ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ଉତ୍ପାଦ ସୃଷ୍ଟି ଓ ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନରେ ଅବନତି ଅଣାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଉତ୍ପାଦକୁ ବିଶ୍ୱରେ ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଇବା ସହ ଏହାର ବିକ୍ରି ଓ ପ୍ରସାରରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ । ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ସମୀକ୍ଷା ଓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ଆମ ଦେଶର ବିକାଶର ଗତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଇବା ସହ ଦେଶକୁ ଏକ ବିକଶିତ ଓ ସମୃଦ୍ଧ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରାଇବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ■■

ପ୍ରଫେସର, ଓଡିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଗ୍ରାମା ଳରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା- ଏକ ବାସ୍ତବତା

• ଡକ୍ଟର ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ କର

ଗ୍ରାମା ଳରେ ଟେଲିଫୋନ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଉପରେ ସରକାର ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛନ୍ତି ଓ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ସୁଦୃଢ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଯେ ସୁଦୃଢ କରିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଯାହା ବ୍ୟୟବରାଦ ହେଉଛି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ ।

ଗାଆଁ ଗାଆଁରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ଦିନେ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା । ଏବେ ଏହା ଏକ ବାସ୍ତବତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ଟେଲିଫୋନ୍, ପ୍ରତି ହାତରେ ଟେଲିଫୋନ୍ । ଏହା ଯେ କେବଳ ଲୋକ ସଂପର୍କ ବୃଦ୍ଧି କରିଛି ତା ନୁହେଁ, ଗାଆଁ ଗାଆଁକୁ ଯୋଡିବାରେ ମଧ୍ୟ ସହାୟକ ହୋଇପାରିଛି । ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ତଥା ସାମାଜିକ ବିକାଶର କଥା କହୁଛି । ଗାଆଁ ଗାଆଁରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ଟେଲିଫୋନ୍ ସେବା ଦେଶର ସାମାଜିକ ତଥା ଆର୍ଥିକ ବିକାଶରେ ସହାୟକ ହେବ । ଏବେ ପ୍ରତି ଗାଆଁରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ସହଜଲବ୍ଧ ।

ଦେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁକୁ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ଦେବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ଏପରିକି ଯେଉଁ ଦୂରନ୍ତ ଗାଆଁକୁ ସଂଯୋଗ ଦେବା କଷ୍ଟ ସାଧ୍ୟ ସେଠାକୁ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଫୋନ୍ ଟର୍ମିନାଲ୍ସ ମାଧ୍ୟମରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସଂଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ବ୍ଲକ ସଦର ମହକୁମା ସହିତ ନେଟ୍‌ୱର୍କ ସଂଯୋଗ, ଓ୍ୱାୟାରଲେସ୍ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ବ୍ୟବହାର କିଓସ୍କ ସ୍ଥାପନ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଗ୍ରା□ କିମ୍ବା ଋଣ ଆକାରରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । କେନ୍ଦ୍ର ଦୂରସଂଚାର, ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ସୂଚନା ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ବିଭାଗ ଉପରେ ଏସବୁର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାର ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଉନ୍ନତ ମାନର ଭି□ଭୂମି ସୁବିଧା ଓ ନୂଆ ନୂଆ ଅର୍ଥନୈତିକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟିକରେ । ଦେଶର ବିକାଶରେ ଯୋଗଦାନ କରେ । କେବଳ ଏଇ କାରଣରୁ ଗାଆଁ ଗାଆଁରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଇ ଆସୁଅଛି । ଦେଶର ପ୍ରାୟ ୩୦,୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗାଆଁରେ ଏବେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ । ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଏବେ ଏହାର ପ୍ରସାର ଚାଲିଛି । ଏହି ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା କଂପାନୀଗୁଡିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଲିଛି ସେହି କାରଣରୁ ଏହା ବେଶୀ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ଉନ୍ନତମାନର ସେବା ମିଳିପାରୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳର ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ

ବ୍ୟାପକ ପରିବ□ନ ଦେଖାଦେଇଛି । ସେମାନେ ଉନ୍ନତ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ତେବେ ଦେଶର ପ୍ରାୟ ୨୦,୦୦୦ ଗ୍ରାମରେ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧା ପହ□ ପାରିନାହିଁ ।

ଗାଆଁଗାଆଁରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ସୁବିଧାର ଅନେକ ସୁଫଳ ଓ ଉପଯୋଗିତା ରହିଛି । ଦେଶର ଦ୍ରୁତ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ହାସଲ କରିବାରେ ଏହା ସହାୟକ । ଟେଲିଫୋନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଆଁଲୋକ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଓ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କର ଛୋଟ ଛୋଟ ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ, ଜାତୀୟ ଏପରିକି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବଜାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବାରେ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହେଉଛି । ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳର ଗରିବ ପରିବାର ଗୁଡିକର ଆର୍ଥିକ ଉନ୍ନତି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଭି□କ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଦେଶର ବିକାଶର ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତ ସହିତ ସାମିଲ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଗ୍ରାମା□ଳର ଲୋକମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାଦକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ନୂଆ ନୂଆ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଭି□କ ଉଦ୍ୟୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଛି ।

ଏହାଛଡ଼ା ଟେଲିଫୋନ୍ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ସାମାଜିକ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁଛି । ଶିକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ପରିବ□ନ ଘଟୁଛି । ଗ୍ରାମା□ଳର ସାଧାରଣଲୋକେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଲୋକମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଚେତନ ହେଉଛନ୍ତି । ଏପରିକି ସାଧାରଣ ରୋଗରେ ମଧ୍ୟ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶନେବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଗ୍ରାମା□ଳର ଚିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ର ବଦଳିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଟେଲିଫୋନ ସଂଯୋଗ ହେବା ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଗ୍ରାମା□ଳ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆୟ ବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳର ଲୋକେ ଗାଁ ଛାଡି ସହରକୁ ନିଯୁକ୍ତି ଓ ରୋଜଗାର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଚାଲି ଆସିବାର ବାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏବେ ସେମାନେ ବଜାର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁନାହାନ୍ତି ବରଂ ବଜାର ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସହଜରେ ବିକ୍ରିବଟା ହୋଇପାରୁଛି । ବଜାର ପାଇଁ ଗାଁ ଛାଡିବାର ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଆଉ ନାହିଁ ।

ଦେଶର ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏବେ ଅନେକ ସରକାରୀ ଓ ସାମାଜିକ ସେବା ଉପଲବ୍ଧ । ଟେଲିଫୋନ ସଂଯୋଗ ଫଳରେ ସେ ସବୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ପହ□ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଗ୍ରାମା□ଳର ଲୋକେ ସେ ସବୁ ଅନାୟାସରେ ପାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ଦୁଇଟି ଲାଭ ମିଳି ପାରୁଛି । ପ୍ରଥମରେ ସରକାରୀ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଗ୍ରାମା□ଳ ଲୋକଙ୍କର ସଚେତନତା ବଢୁଛି । ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ଯୋଜନାରୁ ଲାଭ ଉଠାଇବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଯୋଜନା ତୃଣମୂଳ ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଉତ୍ସାହ ଓ ଆଗ୍ରହ ମିଳିବା କଥା ତାହା ସହଜରେ ମିଳିପାରୁଛି । ଏହାକୁ ହିଁ ଲାଭ କୁହାଯାଇପାରେ । ସରକାର ଓ ସାଧାରଣ ଜନତା ଉଭୟ ଉପକୃତ ହୋଇପାରୁଛନ୍ତି । ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ବିନିଯୋଗର ସୁଫଳ ମିଳୁଛି ।

ଏବେ ସରକାରଙ୍କ ନିଷ୍ପ□ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣର ଯୁଗ ଆସିଛି । ଟେଲିଫୋନ ସଂଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ମତାମତ ଦେବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ସ୍ୱର ଉ□ୋଳନ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ସେମାନେ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଦୁଇଟି ଲାଭ ମଧ୍ୟ ମିଳୁଛି । ଏକ ପକ୍ଷରେ ଗ୍ରାମା□ଳର ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସରକାରଙ୍କ ନିଷ୍ପ□ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ନିଃସଙ୍ଗତା ଭାବ ଦୂର ହେଉଛି ।

ଭାରତରେ ୬୩୦୦୦୦ରୁ ଅଦ୍ଧ

ଅଧିକ ଗ୍ରାମ ରହିଛି । ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ ହାରାହାରି ୧୨୦୦ ଲୋକ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି । ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ଟେଲିଫୋନ ସୁବିଧା ନାହିଁ । ବହୁତ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଇ□ରନେଟ ସୁବିଧାରୁ ବ□ିତ । ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ଟେଲିଫୋନ ଓ ଇ□ରନେଟ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥାଭାବ ଯୋଗୁଁ ସେଇ ସବୁ ସୁବିଧାକୁ ଲୋକମାନେ ନିଜର ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ବହୁ ପରିବାରର ମାସିକ ଆୟ ୩୦୦୦ ଟଙ୍କାରୁ କମ ରହିଛି । ତେଣୁ ସେଇ ସବୁ ପରିବାରକୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭି□ିରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଓ ଇ□ରନେଟ୍ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇ ପଡିଛି ।

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଓ ଇ□ରନେଟ୍ ସୁବିଧା ସଶକ୍ତିକରଣର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗାଁ ଗାଁ ମଧ୍ୟରେ ଓ ନିମ୍ନ ଆୟକାରୀ ଅ□ଳରେ ଥିବା ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ଭୌଗୋଳିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ସରକାର ଟୋଲ ଫ୍ରି ନମ୍ବର ମାଧ୍ୟମରେ କୃଷି, ଶିକ୍ଷା, ଚିକିତ୍ସା ଓ କ୍ୟାରିଅର ସଂପର୍କରେ ଯେଉଁ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସହଜରେ ପହ□ିପାରୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନେ ଯେ ଉପକୃତ ହେଉଛନ୍ତି ତା ନୁହେଁ ଦେଶର ବିକାଶରେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହୁଛି ।

ଏବେ ଓ୍ୟାରଲେସ୍ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ବିକାଶ ଫଳରେ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ମୋବାଇଲ ଟେଲିଫୋନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦ୍ରୁତ ପ୍ରସାର ଘଟିଛି । ଯେଉଁ ଗାଁ ଗୁଡିକର ଅବସ୍ଥିତି ରାଜପଥ କଡରେ କିମ୍ବା ଯେଉଁ ଗୁଡିକ ସହର ପାଖାପାଖି ସେଠାରେ ଏହି ସୁବିଧା ବିଶେଷ ପାଉଛନ୍ତି । ମାସକୁ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ହେଉ କିମ୍ବା ମିନିଟକୁ ୫୧ ପଇସା, ଗ୍ରାମା□ଳର ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଏହା ସୁହାଉ ନାହିଁ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବିଜୁଳି ଶକ୍ତି ଅଭାବ କାରଣରୁ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ସବୁଠାରେ କିଓସ୍କ ଖୋଲାଯାଇପାରୁ ନାହିଁ ।

ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଟେଲିଫୋନ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଉପରେ ସରକାର ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛନ୍ତି ଓ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ସୁଦୃଢ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଯେ ସୁଦୃଢ କରିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଯାହା ବ୍ୟୟବରାଦ ହେଉଛି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ । ■■

ନିର୍ମାଲ୍ୟ, ନୂଆପଡା, ନୟାବଜାର, କଟକ-୦୪

ପୃଷ୍ଠା୪୨ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ବି.ଏଡ. ପରୀକ୍ଷାରେ ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ୨୦୦୭ ବର୍ଷ ଆୟେସା ପରବୀନ ୭୫ ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ରଖି ବିଦ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାକୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ଅତିକ୍ରମ କରି ନାହାନ୍ତି । ଆୟେଶା ପାଟନା ମହିଳା କଲେଜରୁ ମନୋବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକ ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କରିବାପରେ ଆଲିଗଡ ମୁସଲିମ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକୋ□ର ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ।

ସମାଜର ଅନଗ୍ରସର ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନେ କେଉଁ ସବୁ ଅଭାବ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି ତାହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସରକାର ଯଦି ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ ତଥା ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ□ିବା ସକାଶେ ପ୍ରୟାସ କରିବେ ତେବେ ସେଥିପ୍ରତି ବ୍ୟାପକ ସହଯୋଗ ଓ ସମର୍ଥନ ମିଳିବ । ଦେଶରେ ମେଧାର ଅଭାବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ ତାହା ପ୍ରକଟ ହୋଇପାରିବ । ■■

ପୃଷ୍ଠା୩୩ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ବିକଶିତ କଲେ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରୀଡ୍ ଉପରେ ଚାପ ପଡନ୍ତା ନାହିଁ । ସରକାରଙ୍କ ସହ ଅନୁବନ୍ଧିତ ହେଉଥିବା ସଂସ୍ଥାକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଏଭଳି ବୁଝାମଣାରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା ନିମି□ ବାଧ୍ୟ କରାଗଲେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅନେକାଂଶରେ ପରିବ□ନ ଆସିପାରନ୍ତା ।

ଶକ୍ତି ସଂକଟ ପାଇଁ କିଏ ଦାୟୀ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ କୁହାଯାଇ ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ସାମଗ୍ରିକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଏହି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନର ବାଟ ଖୋଲିବ । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଓ ମଣିଷର ଚାହିଦା ଯେଭଳି ଭାବେ ବଢି ଚାଲିଛି ଏବେଠାରୁ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ ଓ ଏହାର ନିରାପ□ା ଦିଗରେ ଗଭୀର ଅନୁଶୀଳନ କରାନ ଗଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବିଜୁଳି ଆଲୋକ ପାଇବା କଷ୍ଟକର ହେବ । ■■

ଏଇ-୫୮, ଭିଏସ୍ଏସ୍ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭

ପୃଷ୍ଠା୩୭ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ପହ□ିପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡପିଛା ହାରାହାରି ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ସ୍ୱଳ୍ପ ହେଲେ ହେଁ ଦେଶରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ହେଉନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସଗୁଡିକ ସୀମିତ, ଉ□ୋଳନ ସୁପରିଚାଳିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଆମଦାନୀଜନିତ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ଶକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏ ସମ୍ବଳ ସବୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରିଣ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲେ ଶକ୍ତି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ । ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା ସହିତ ଶକ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ, ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡିକର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ଏହି ଭି□ିରେ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁଡିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲେ ଶକ୍ତି ସଂକଟରୁ ସୁରକ୍ଷା ମିଳିବ । ■■

କସ୍ତୁରି, ଗଜପତିନଗର, ବ୍ରହ୍ମପୁର